

Názov:	Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 – 2025
Územné vymedzenie:	Banskobystrický kraj, okres Revúca obec Muránska Dlhá Lúka
Územný plán obce schválený:	nie
Dátum schválenia PRO:	14.12.2016
Dátum platnosti:	od 1.1.2017 do 31.12.2025
Verzia	1.0
Publikovaný verejne:	január 2017

Úvod	3
U.1 Zámer spracovania programu rozvoja obce	3
U.2 Východiská – zoznam koncepčných dokumentov	4
Časť A - Analytická časť	5
A.1 Dátová základňa	5
A.1.1 Úvodná charakteristika riešeného územia	5
A.1.2 História obce	7
A.1.3 Prírodné pomery	8
A.1.4 Urbanizmus a architektúra	13
A.1.5 Demografická situácia	14
A.1.6 Trh práce	23
A.1.7 Ekonomický rozvoj (ekonomika)	26
A.1.8 Občianska a sociálna infraštruktúra	32
A.1.9 Technická infraštruktúra	37
A.1.10 Cestovný ruch	42
A.2 Analýza východiskovej situácie obce	43
A.3 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR	45
A.4 Zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT - analýza)	47
A.5 Ex-ante hodnotenie – stav projektovej pripravenosti	49
A.6 Identifikácia kritických oblastí rozvoja	50
A.7 Stanovenie východísk a možných riešení	54
Časť B – Strategická časť	57
Vízia	57
Stratégia rozvoja obce	57
Špecifické ciele a priority	57
Strategický rámec	62
Časť C – Programová časť	63
Opatrenia aktivity a ukazovatele podľa prioritných oblastí	63
I. prioritná oblasť: hospodárska	63
II. prioritná oblasť: sociálno-spoločenská	65
II. prioritná oblasť: environmentálna	71
Časť D – Realizačná časť	73
D.1 Riadenie programu	73
D.2 Aktualizácia PRO	74
D.3 Komunikačná stratégia PRO	74
D.4 Monitorovanie a hodnotenie PRO	74

D.5	Akčný plán na rozpočtový rok 2017 s výhľadom na 2 roky (2019) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov	76
Časť E – Finančná časť		83
E.1	Indikatívny finančný plán na realizáciu PRO na tri roky	86
E.2	Model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov)	86
Záver		88
Prílohy Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka		89
	Príloha č. 1: Zoznam použitých informačných zdrojov	90
	Príloha č. 2: Zoznam použitých skratiek	91
	Príloha č. 3: Výpis z Uznesenia obecného zastupiteľstva o schválení Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 - 2025	93

V zmysle Zákona o podpore regionálneho rozvoja a platnosti Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka 2009 – 2016 odporučilo obecné zastupiteľstvo obce Muránska Dlhá Lúka Obecnému úradu Muránska Dlhá Lúka aktualizáciu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka 2009 – 2016 na dokument Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka (ďalej PRO) pre obdobie od roku 2017 do roku 2025.

U.1 Zámer spracovania programu rozvoja obce

Program rozvoja obce je základným nástrojom obce a jej vedenia/zastupiteľstva obce, ktorým sa plánuje strategickým rozvoj obce. Slúži na nájdenie dohody v rámci obce, resp. skupiny obcí, čo a ako podporiť a zrealizovať, aby sa čo najefektívnejšie využili existujúce zdroje v prospech obyvateľov daného územia vrátane efektívneho využívania verejných zdrojov. Zároveň slúži na nájdenie takých opatrení, ktoré zabezpečia rovnaký prístup ku kvalitnému sídelnému prostrediu pre všetkých obyvateľov daného územia. Myslí sa tým zabezpečenie sociálno-ekonomických, územno-technických, kultúrno-historických a ekologických podmienok, dostupnosť do práce a za službami tak, aby obyvatelia boli v obci spokojní a aby nedochádzalo k jej vyludňovaniu.

Program rozvoja obce predstavuje výsledky rozvojovej politiky obce, sú v ňom zahrnuté predstavy jej vedenia a obyvateľov o budúcnosti obce, v ktorej žijú. Je to dokument, ktorý poskytuje komplexný pohľad na rozvoj a budúcnosť obce a ktorý popri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja obce umožní obci čerpanie prostriedkov z fondov Európskej únie.

V zmysle zákona č. 309 z 15. októbra 2014, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, sa ustanovujú ciele a podmienky podpory regionálneho rozvoja, upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a ďalších subjektov územnej spolupráce, ako aj podmienky na koordináciu a realizáciu regionálneho rozvoja.

V zmysle tejto novely program rozvoja obce pozostáva z nasledovných častí:

- a) úvod - obsahuje obsah dokumentu, stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PRO, stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia;
- b) analytická časť - obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, SWOT analýzu, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce;
- c) strategická časť - obsahuje víziu územia, formuláciu a návrh stratégie rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifík, výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna);
- d) programová časť - obsahuje konkrétne opatrenia a aktivity (projekty) vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám a súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt;

e) realizačná časť - je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov;

e) finančná časť - obsahuje indikatívny finančný plán na celú realizáciu PRO, finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce, model financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) v prepojení na rozpočet obce;

f) záver - obsahuje informáciu o schválení a zverejnení PRO.

U.2 Východiská – zoznam koncepčných dokumentov

Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v nasledovných národných, regionálnych a miestnych strategických dokumentoch:

- Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky;
- Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020;
- Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2007 – 2013 (PHSR BBSK);
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015-2023 (PHSR BBSK);
- Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja (RIÚS) (2015);
- Akčný plán rozvoja okresu Revúca (2016);
- Územný plán obce Muránska Dlhá Lúka - koncept (2014);
- Integrovaná stratégia rozvoja územia partnerstva Muránska planina – Čierny Hron (2009);
- Stratégia CLLD územia Partnerstva Muránska planina – Čierny Hron (2016);
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka 2009 – 2016.

ČASŤ A - ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť založená na databáze informácií a ukazovateľov obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, vyhodnotenie posledného strategického rozvojového dokumentu (PHSR), analýzu silných a slabých stránok územia, analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia, SWOT analýzu (súhrnná tabuľka), zhodnotenie projektovej pripravenosti obce, identifikáciu kritických oblastí rozvoja a stanovenie východísk a možných riešení.

A.1 Dátová základňa

Východiskovými podkladmi pre dátovú základňu PRO obce Muránska Dlhá Lúka boli nasledovné informačné zdroje: predchádzajúci PHSR Muránska Dlhá Lúka 2009 – 2016, štatistické údaje zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011, údaje z DATAcube 2007 - 2015-

A.1.1 ÚVODNÁ CHARAKTERISTIKA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Tabuľka č. 1: Základná charakteristika obce Muránska Dlhá Lúka (k 1.12.2016)	
Kód obce	525995
Názov okresu	Revúca
Názov kraja	Banskobystrický
Región	Gemer
Štatút obce	obec
Poloha	48° 43' 05" s. š. 20° 04' 51" v. d.
PSČ	050 01
Telefónne smerové číslo	+421-58
Prvá písomná zmienka o obci - rok	1357
Nadmorská výška územia obce v m n.m.	330 - 1018
Celková výmera územia obce [ha]	1865
Hustota obyvateľstva na km ²	49,54
Počet obyvateľov k 1.11.2016	924

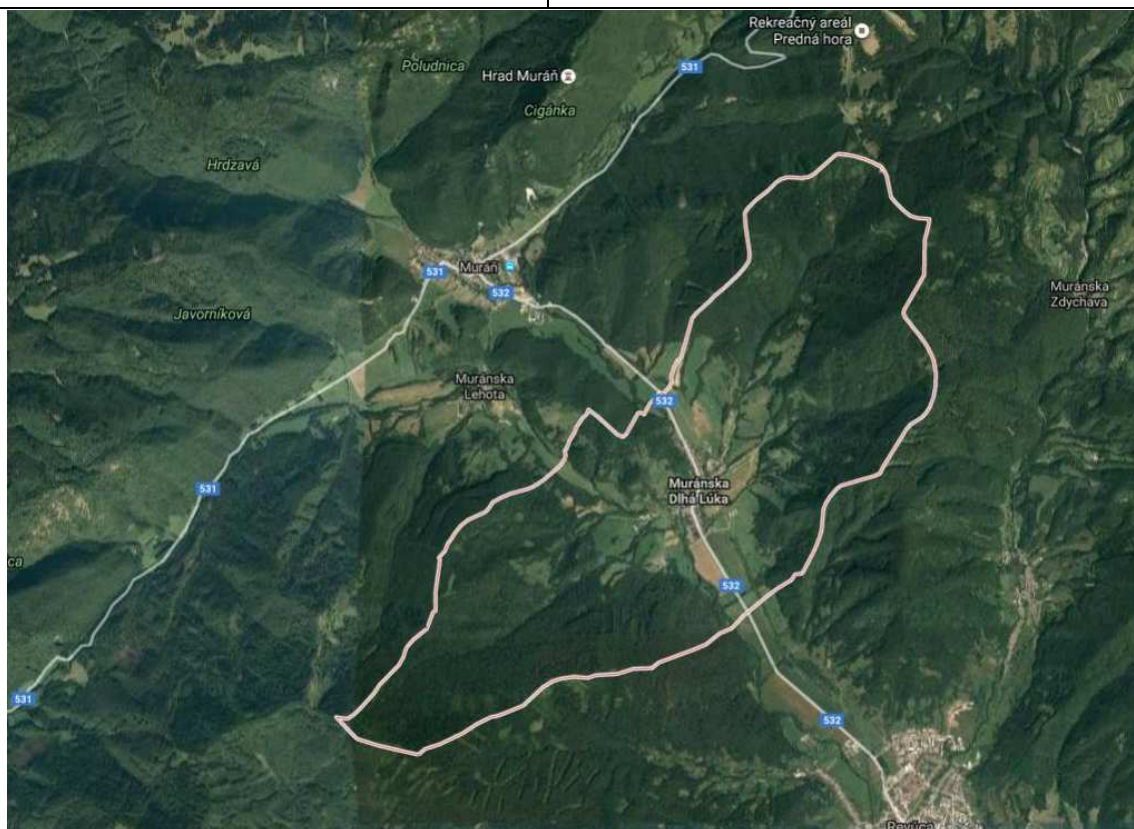
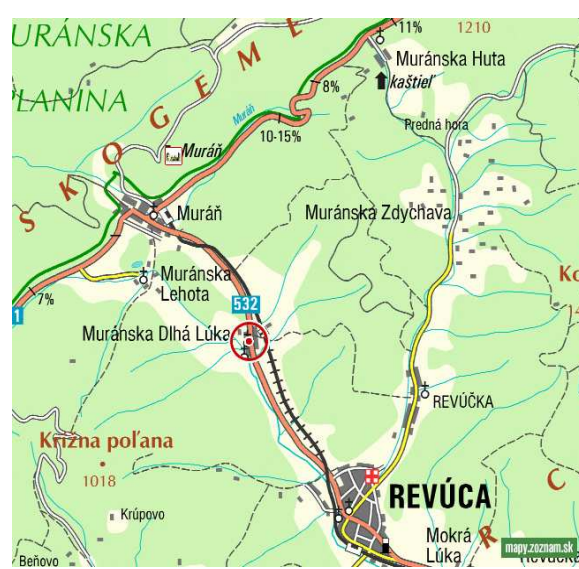
Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad Muránska Dlhá Lúka

Širšie územné väzby

Obec Muránska Dlhá Lúka leží v juhovýchodnej časti Slovenského Rudohoria na nive v doline Muráňa. Nadmorská výška v strede obce je 345 m n. m., v chotári 330 - 1018 m n. m. Prevažne hornatý chotár prechádza na juhozápade do náhornej vrchoviny, ktorá sa cez terasovú plošinu zvažuje do nivy Muráňa. Názov obce je odvodený od rozsiahlych pastvín a podriadenosti hradu Muráň, pod ktorý patrila od 16. storočia.

Územím obce prechádza štátna cesta 2. triedy č. 532 spájajúca Muráň s Revúcou (smer sever – juhovýchod). Obec je od okresného mesta Revúca vzdialená 5 km, od mesta Jelšava 17 km, od obce Muráň 4 km a od krajského mesta Banská Bystrica 85 km.

Obrázok č. 1, 2 a 3: Poloha obce Muránska Dlhá Lúka

Zdroj: PHSR Muránska Dlhá Lúka 2009 - 2016

A.1.2 HISTÓRIA OBCE

Obec vznikla začiatkom 14. storočia, ale územie už bolo pravdepodobne osídlené skôr. Názov obce je doložený z roku 1357 ako Hoszszu Reth, z roku 1435 ako Huzywreth, z roku 1551 ako Dlua Luka, z roku 1567 ako Muranhosszureth, z roku 1605 ako Dluha Luka alias Hozu Reth, z roku 1773 ako Muranska Dluha Luka, maďarsky Murányhosszúrét, nemecky Lange-Wiese, Langewiesen. Názov obce je odvodený od rozsiahlych pastvín, ktoré v minulosti slúžili Jelšavskému panstvu a od 16. storočia Muránskemu panstvu. Roku 1427 tu bolo 29 port. Obyvatelia sa venovali pastierstvu a pracovali na pílach a v hámroch. Ušli pred Turkami, 40 rokov bola obec pustá. Mor v rokoch 1709 - 1710 si vyžiadal 440 obetí. Roku 1828 mala obec 138 domov a 1184 obyvateľov. V 19. storočí a 20. storočí obyvatelia pracovali v priemyselných podnikoch, v poľnohospodárstve, v lesoch a chodili na sezónne práce na Dolnú zem.

Symboly obce.

Najstaršia známa pečať obce Muránska Dlhá Lúka pochádza z polovice 17. storočia. Na pečati s kruhopisom SIGILUM D.LUKIUCENSIS 1656 v renesančnom štíte je vyobrazený zväzok obilných klasov (snop) medzi lemešom a čerieslom a v rohoch nad nimi dva kvety. Nad štítom je umiestnená koruna. Podobné znamenia obsahuje aj mladšia pečať pochádzajúca pravdepodobne z konca 18. storočia. Pšeničné klasy sú symbolom leta, obrábania pôdy, chleba, ale aj vzkriesenia. Lemeš a čerieslo symbolizujú niekoľko tisícročné obrábanie pôdy. Kvety sú symbolom úplnosti, dokončenia, poslovia jari, sú zdrojom nádeje na novú úrodu, ako aj symbolom odovzdanosti a pokory.

Kombinácia týchto symbolov vytvára veľmi pôsobivé a jedinečné znamenia: V modrom poli štítu zlatý (žltý) zväzok obilných klasov (snop) medzi strieborným (bielym) lemešom a čerieslom. Nad nimi strieborný (biely) kvet po oboch stranách.

Zdroj: PHSR Muránska Dlhá Lúka 2009 - 2016

Kultúrne a historické pamiatky.

V obci sú dominantnými stavbami dva kostoly.

Rímskokatolícky kostol sv. Michala archanjela bol postavený v 14. storočí v gotickom štýle. V 18. storočí ho barokovo upravili. Zariadenie v jeho interiéri pochádza z 19. a 20. storočia. Je národnou kultúrnou pamiatkou.

Tolerančný klasicistický evanjelický kostol postavili pôvodne bez veže v roku 1787. Veža bola pristavaná až v roku 1863. Okrem týchto kostolov sa v obci nachádza aj modlitebňa Bratskej jednoty baptistov.

Osobnosti a rodáci.

V obci pôsobil ako učiteľ, adjunkt a slúžny Michal Miloslav Bakulíny (1819 - 1892).

V roku 1843 predsedal zhromaždeniu gemerských a spišských železiarskych podnikateľov v Muránskej Dlhej Lúke verejný činiteľ a podnikateľ Juraj Andrássy (1797 - 1872).

V rokoch 1856 - 1894 tu pôsobil ako evanjelický farár Ľudovít Augustín Gál (1822 - 1894) - zberateľ ľudových povestí, spoluzakladateľ Matice slovenskej.

V rokoch 1837 až 1849 pôsobil v Muránskej Dlhej Lúke ako evanjelický farár Anton Penzel (1810 - 1886). Bol poľnohospodársky odborník, ovocinár a včelár

MVDr. Martin Kvetko (1912 - 1995), člen povstaleckej SNR, spoluzakladateľ Demokratickej strany a jej čelný predstaviteľ.

A.1.3 PRÍRODNÉ POMERY

Obec leží v juhovýchodnej časti Slovenského Rudohoria na nive v doline Muráňa. Nadmorská výška v strede obce je 345 m n. m., v chotári 330 - 1018 m n. m. Prevažne hornatý chotár prechádza na juhozápade do náhornej vrchoviny, ktorá sa cez terasovú plošinu zvažuje do nivy Muráňa. Tvoria ho granodiority a kremenné diority. Zalesnený je bukovým porastom.

Obec leží v krásnej doline medzi vrchmi: zo severovýchodu Petrov vrch (785 m), Radzim (970 m), Zubová (807 m) a z juhozápadu Krížna Poľana (Poľan) (1018 m). Územie obce zasahuje do Ochranného pásma Národného parku Muránska planina.

Geologické a geomorfologické pomery

Územie obce Muránska Dlhá Lúka patrí do oblasti Slovenského Rudohoria, celku Stolické vrchy, podcelkov Stolica a Trstie a geomorfologických jednotiek Stolica, Trstie a Muránska brázda.

Geologicky patrí územie Muránskej Dlhej Lúky k neogénu (mladšie treťohory). Rozprestiera sa tu jednotka označená ako veporikum. Na stavbe veporika sa zúčastňujú prevažne silne premenené horniny. Relatívne veľmi rozšírené sú granity rôznej povahy a veku. Pri Muránskej Dlhej Lúke sú známe aj malé telesá ultrabázických hornín zmenených na serpentinity s mastencom. Územie chotára obce budujú biotitické granodiority až granity, biotitické až dvojsľudové svory s vložkami amfibolitov a serpentinitov kohútskej zóny veporického kryštalinika.

Lokalita Serpentinitové teleso (2 km západne od obce, na úpäti vrchu Kamenná) poskytuje po mineralogickej stránke výskyt minerálov skupiny kremičitanov, hlavne aktinolit, antigorit, antofylit, chlority, mastenec a tremolit. Pomerne hojný je aktinolit, ktorý je možné objaviť na haldách štôlní, ktoré boli otvorené v 50tych rokoch 20. storočia a prebiehala tu ťažba antigoritového serpentinitu, mastenca a jemnozrnného serpentinitu (ako dekoračný kameň). Dnes sú všetky štôlnie zavalené a neprístupné.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Pôvodné živočíšne i rastlinné spoločenstvá sú z väčšiny riešeného územia vytlačené a pozmenené. Existujúce spoločenstvá sú v súčasnosti pod tlakom antropogénnych aktivít z priľahlých urbanizovaných a poľnohospodársky využívaných území.

Podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futák 1980) patrí riešené územie do oblastí západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), do obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), fytogeografického okresu Slovenské rudohorie. Z hľadiska potenciálnej prirodzenej vegetácie (Michalko a kol., 1986) sa v riešenom území a jeho širšom okolí vyskytovali 4 základné jednotky: lužné lesy podhorské a horské, dubovo-hrabové lesy karpatské, bukové kvetnaté lesy podhorské a bukové a jedľovo-bukové lesy.

Súčasný stav vegetačného krytu je značne odlišný od pôvodného prirodzeného stavu. Špecifikom územia je vyvážený podiel menej i viac hodnotných biotopov z hľadiska pôvodnosti a premenenosti, čo je znakom poloprirodzenej krajiny. V blízkosti zastavaného územia obce prevláda viac zmenená, urbanizovaná krajina. Podstatná časť územia okolo vodných tokov Muránka a Lehotský potok bola odlesnená a premenená na poľnohospodársku pôdu.

Lesnatosť dosahuje 90% a prirodzene je tu zastúpených 6 lesných vegetačných stupňov - od druhého (bukovo-dubového) po siedmy (smrekový). Vegetácia lesných komplexov je oproti tomu bližšia pôvodnej. Lesné porasty boli v údolnej časti územia obce už dávnejšie odstránené a nahradené poľnohospodárskou pôdou. Polia sú využívané na pestovanie poľnohospodárskych plodín a trvalé trávne porasty sú využívané na chov hospodárskych zvierat (prevažne oviec) a kosenie. Súvislejšie lesné celky sa zachovali v členitejších častiach územia obce (juhozápad, severovýchod). Zachovali sa tu spoločenstvá, ktoré v podstate zodpovedajú pôvodným spoločenstvám. Väčšina lesov v území sa využíva ako hospodárske lesy. Ochranné lesy na území obce sú vyhlásené z dôvodu ochrany pôdy (pod porastom, v prípade vetrolamov aj vedľa porastu), brehovej čiary alebo nižšie (po svahu) položených porastov.

Muránska Dlhá Lúka má najvýznamnejšie biotopy viažuce sa na toky Muránka a Lehotský potok a lesné komplexy na juhozápade a severovýchode. Brehové porasty tokov sú tvorené prevažne jelšami a vrbami. Biotopy brehových porastov ako aj lesné spoločenstvá slúžia ako významné refúgiá v obhospodarovanej i urbanizovanej krajine.

Do územia obce zasahuje ochranné pásmo Národného parku Muránska planina. Rastlinstvo Muránskej planiny patrí k najzaujímavejším spomedzi flór ostatných orografických celkov Slovenska po stránke druhovej pestrosti a zastúpenia rozličných fytogeografických prvkov. Sú tu zastúpené druhy xerothermné - vyžadujúce teplo a sucho, druhy horské (montánne) i druhy alpínske a subalpínske, osídľujúce najvyššie položené časti územia so severnou expozíciou. Medzi nimi je celá škála endemických a reliktných druhov.

Aj živočíšstvo je druhovo pestré, s vysokým počtom chránených druhov. Domov tu má medveď hnedý, líška obyčajná, vlk obyčajný, rys ostrovid, vysoká, diviacia a srnčia zver, mačka divá i kriticky ohrozená vydra riečna, viacero druhov netopierov. Z dravých vtákov možno na príhodných miestach stále ešte vidieť orla

skalného, orla krikl'avého, včelára obyčajného, hniezdi tu viacero druhov sov.

V rámci obce sa nachádza cez 10 lokalít s výskytom modráčika krvavcového (*Maculinea teleius*) ktoré sú zahrnuté do štátneho programu záchrany a sú dlhodobo monitorované. Výmera plôch s výskytom tohto druhu presahuje 100 ha. V katastri obce sa rieši ochrana orla krikl'avého (*Aquila pomarina*) vyhlasovaním ochranných zón jeho hniezd. Hniezdo bociana bieleho (*Ciconia ciconia*) na podložke bolo preložené z elektrického vedenia na samostatný stĺp. V obci sa od roku 2015 na mieste, kde si chceli bociany opakovane postaviť hniezdo na elektrickom vedení, testuje aj prvok, ktorý by mal zabrániť v stavbe hniezd na nebezpečných miestach. Reprodukčne lokality obojživelníkov sú na dvoch lokalitách, ktoré boli vykopané v blízkosti Lehotského potoka na jeho ľavom aj pravom brehu a slúžia k reprodukcii obojživelníkov. Umelý chov čereble pestrej (*Phoxinus phoxinus*) bol zriadený v súkromnom rybníčku a bol vybudovaný v spolupráci s MO SRZ Revúca a NP Muránska planina. Chov somára domáceho (*Equus asinus f. domestica*) – pri obci Muráň je súkromný dvor slúžiaci na zimné ustajnenie zvierat používaných na menežment lúk s výskytom sysľa pasienkového (*Spemophilus citellus*).

Klimatické pomery

Územie zatried'ujeme do dvoch klimatických oblastí. Južná časť patrí do oblasti mierne teplej oblasti - je charakteristická počtom letných dní v roku pod 50 – s maximálnou teplotou vzduchu 25 °C a vyššou. Priemerná teplota v mesiaci júl je 16 °C. Severná časť patrí do chladnej oblasti, kde priemerná teplota vzduchu v mesiaci júl je pod 16 °C. Priemerné januárové teploty sú – 5 °C. V lete máva územie v priemere 20 letných dní (nad 25 °C), počas teplejších rokov ich býva do 30. Tropické dni (nad 30 °C) sa tu vyskytujú zriedka – maximálne 10 počas veľmi teplého leta. Najslnečnejšími mesiacmi sú júl a august. Priemerný ročný úhrn zrážok je 1200 - 1400 mm. Prevládajúci smer vetra v území je severovýchodný a severozápadný. Klimatické podmienky sa vplyvom globálneho otepľovania postupne začínajú meniť. V posledných rokoch sa vyskytuje viac tropických dní a snehová pokrývka sa vyskytuje zriedkavejšie.

Hydrologické pomery

Katastrálne územie obce Muránska Dlhá Lúka z hydrografického hľadiska patrí do povodia rieky Slaná. Nosným tokom v území je rieka Muránka (Muráň), ktorá je pravostranný prítok Slanej s dĺžkou 48,8 km a plochou povodia 386,1 km². Muránka pramení v katastri obce Muráň priamo pod hradným bralom Muránskeho hradu ako vyvieračka. Na prameni je zhotovený vodojem, ktorý zachytáva vodu do vodovodu aj pre obec Muránska Dlhá Lúka. Najsilnejším prítokom v katastri obce je Červený potok. Do Muránky sa ešte vlievajú potôčiky Brezová (Brezina), Zadný potôčik, ako aj Lehotský potok.

Pôdne pomery

Prevažnú časť územia tvoria typy hnedých lesných pôd. Tieto pôdy sa vyznačujú silným zvetrávaním primárnych silikátov a tvorbou ílových minerálov. Geneticky vychádzajú z rankrových pôd a pararendzín. Zrnitostné a minerálne zloženie je závislé od materskej horniny. Výrazne sa uplatňuje klimatický faktor, pomery spodnej vody a reliéf terénu. Zvýraznené znaky vplyvu týchto faktorov v hnedých lesných pôdach umožňujú delenie typu na subtypy, ktoré sú pôdnoekologicky významné a pre plánovanie lesníckej činnosti cenné.

Polnohospodárska pôda za celé územie obce patrí z hľadiska úrodnosti pôd k menej produkčným. Významné je zastúpenie nízko produkčných trvalých trávnych porastov. Krajina je charakterizovaná ako horská oblasť, kde nie sú vhodné podmienky pre špeciálne kultúry. Polnohospodárska pôda je prevažne využívaná ako pasienky pre chov oviec.

Chránené časti prírody a krajiny

Územie obce zasahuje do Ochranného pásma Národného parku Muránska planina, ktorý bol vyhlásený v roku 1997. Národný park Muránska planina má rozlohu 20 317,80 ha a jeho ochranné pásmo má rozlohu 21 697,96 ha. Na území ochranného pásma platí druhý stupeň ochrany.

V rámci systému NATURA 2000 do územia obce zasahujú:

Územie európskeho významu Alúvium Muráňa.

Kód územia : SKUEV0285

Rozloha : 226,33 ha

Správca územia : NP Muránska planina

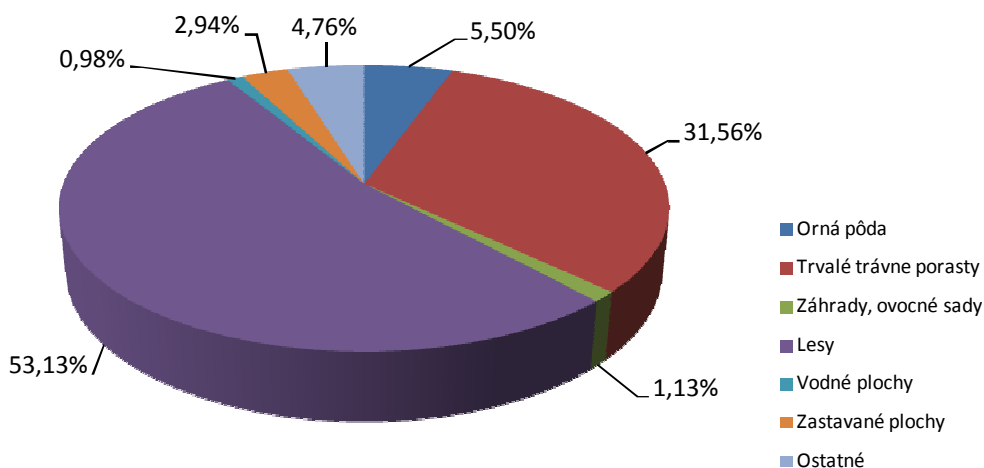
Katastrálne územia : Bretka, Jelšava, Jelšavská Teplica, Licince, Lubeník, Meliata, Mokrú Lúka, Muráň, Muránska Dlhá Lúka, Muránska Lehota, Muránska Zdychava, Revúca, Revúcka Lehota, Revúčka, Šivetice.

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany: lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy, vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, nížinné a podhorské kosné lúky, prechodné rašeliniská.

Súčasná krajinná štruktúra a využitie územia

Tabuľka a graf č. 2: Využitie územia			
	rok 2005	rok 2015	%
plocha (ha)	1865,27	1865,27	
Orná pôda	100,44	102,56	5,5
Trvalé trávne porasty	586,96	588,62	31,56
Záhrady, ovocné sady	21,26	21,13	1,13
Lesy	991,05	991,05	53,13
Vodné plochy	20,46	18,24	0,98
Zastavané plochy	54,72	54,89	2,94
Ostatné	90,39	88,79	4,76

Zdroj: ŠÚ SR DATAcube, Obecný úrad

Pol'nohospodárska pôda tvorí 37 % územia a nepol'nohospodárska pôda 63 %. Pol'nohospodárska pôda je prevažne využívaná na pasienky, menej ako orná pôda.

Z nepol'nohospodárskej pôdy tvorí 86 % lesná pôda s prevahou výskytu jedľovo-bukového a dubovo-bukového porastu. Vlastníkom a hospodárom lesa sú Lesy SR š.p., Spoločnosť majiteľov lesa a pasienkov PS Muránska Dlhá Lúka, Združenie majiteľov lesa Muránska Dlhá Lúka. Z hľadiska kategorizácie lesov majú v území dominantné postavenie lesy hospodárske 935 ha a ochranné lesy 41 ha. Lesy sú priestorovo rozložené v homogénnych celkoch po obvode katastrov. Kvalita porastov je veľmi dobrá. Dreviny sú poškodzované hlavne hnilobou, lykožrútom a drevokazným hmyzom, ako aj obhryzom zverou. Najintenzívnejšie je napadnutý smrek.

V centrálnej polohe územia obce prevláda urbanizovaná krajina s priestorovo koncentrovaným zastúpením zastavaných plôch a krajina s mozaikou ornej pôdy, trvalých trávnych porastov a porastmi nelesnej drevinovej vegetácie.

V súčasnosti prebieha proces ROEP (register obnovej evidencie pozemkov).

A.1.4 URBANIZMUS A ARCHITEKTÚRA

Obec predstavuje vidiecky typ osídlenia s obojstrannou ulicovou zástavbou rodinnými domami prevažne prízemnými so sedlovou strechou. V centrálnej časti sú to staršie objekty, čiastočne rekonštruované, na okrajoch novšie. Hlavnú dopravnú kostru tvorí cesta 2. triedy, ktorá je značne frekventovaná, na ňu nadväzuje niekoľko kolmých a súbežných ulíc. Radenie domov je kolmo na uličnú čiaru, dvory sú vzadu uzatvorené hospodárskymi objektmi, za ktorými je prechod do záhrad s ovocnými sadičkami.

Okrem tvorby uličného priestoru nie sú v zástavbe uplatnené iné priestorové prvky, dominujú dva kostoly. Absentujú plochy verejných priestranstiev. Plochy pre šport a voľný čas sú lokalizované mimo zastavanej plochy, tu sa uvažuje aj s ich rozšírením a doplnením občianskou vybavenosťou. Súčasťou priestorového usporiadania sú aj okrajové polohy vytvárajúce plynulý prechod z intenzívnej zástavby do voľnej krajiny a aktívne zapojenie vodných tokov do organizmu obce.

V súčasnosti z hľadiska priestorového usporiadania obec využíva pre výstavbu úrodnú nivu Muránskeho potoka na oboch stranách potoka iba formou rodinných domov. Bytové domy sa v obci nenachádzajú. Ľudové stavitel'stvo je zastúpené domami v centrálnej časti s charakteristickou výzdobou murovaných fasád, staršie domy sú zhotovené z hlinených váľkov.

Územný plán navrhuje rozvojové plochy pre bývanie na konci existujúcich novších ulíc, vytypované sú aj plochy pre bytové domy, avšak jedno-, maximálne dvojpodlažné.

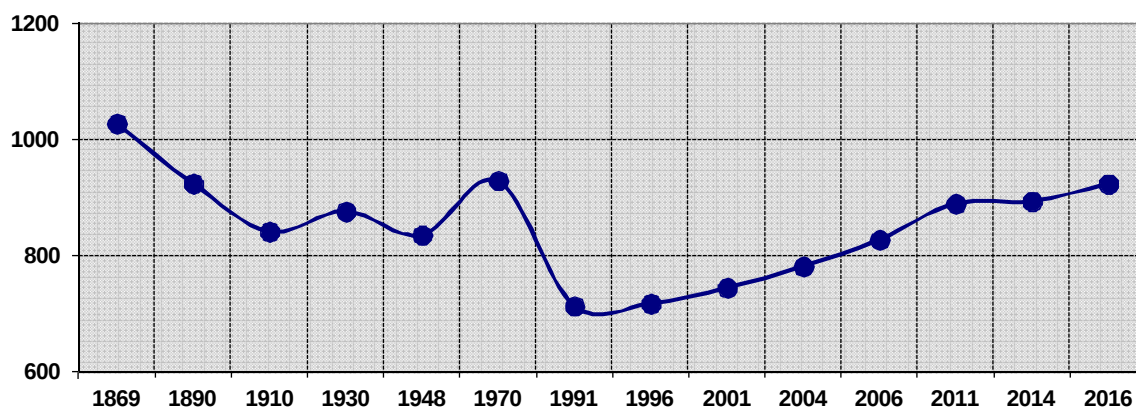
Na južnej strane 1 km od obce je lokalizovaná Rómska osada Rúbanka.

A.1.5 DEMOGRAFICKÁ SITUÁCIA

Vývoj počtu obyvateľov (1869 – 2016):

Tabuľka a graf č. 3: Vývoj počtu obyvateľov (1869 – 2016)													
1869	1890	1910	1930	1948	1970	1991	1996	2001	2004	2006	2011	2014	2016
1028	925	842	877	836	930	714	718	745	782	828	890	894	924

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad

Od roku 1869 obec zaznamenáva pokles počtu obyvateľov. Výnimkou bol len rok 1961, kedy bol v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zaznamenaný výraznejší nárast. Po roku 1991 obec zaznamenáva opäť postupný nárast počtu obyvateľov.

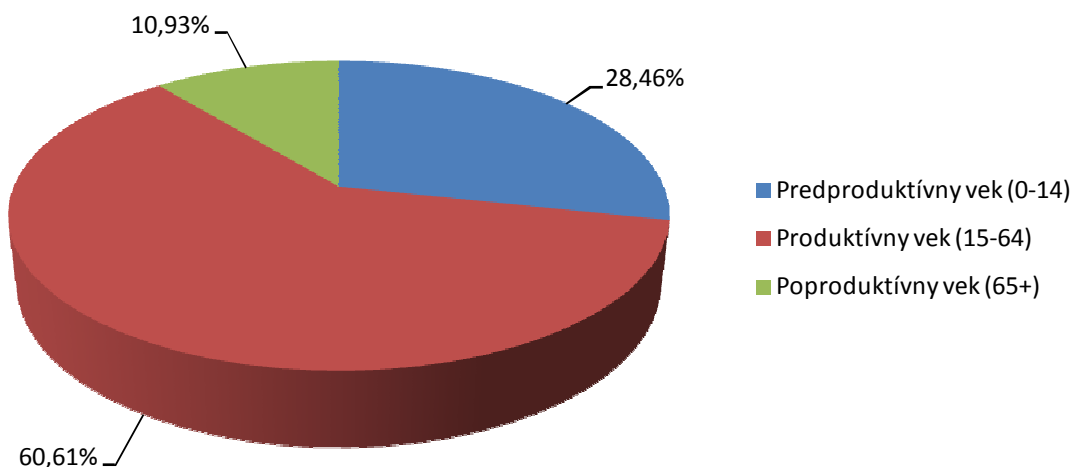
Na základe známych demografických záznamov sa v súčasnosti predpokladá naďalej nárast počtu obyvateľstva. Okrem prirodzených prírastkov má vplyv na demografický rozvoj aj migrácia obyvateľstva a predovšetkým priaznivá poloha obce, ktorá sa nachádza v dochádzkovej vzdialenosti od okresného mesta Revúca. Obec Muránska Dlhá Lúka môže slúžiť ako vhodný obytný satelit pre riešenie bývania v meste Revúca, prípadne tu pracujúcimi resp. prichádzajúcimi za prácou.

V obci žije 50,2% mužov a 49,8% žien. Priemerný vek sa pohybuje okolo 37,02 rokov.

Veková štruktúra obyvateľstva

Tabuľka a graf č. 4: Veková štruktúra obyvateľstva (2007 – 2015)											
Rok	Predproduktívny vek (0-14)			Produktívny vek (15-64)			Poproduktívny vek (65+)			Index vitality	Index starnutia
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	spolu
2007	211	115	96	529	272	257	99	33	66	213,13	46,92
2011	227	123	104	568	291	277	95	37	58	238,95	41,85
2015	218	118	100	576	296	280	103	42	61	211,65	47,25
2016	263			560			101			260,40	38,4

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad

Index vitality je väčší ako 200 – ide o progresívnu populáciu.

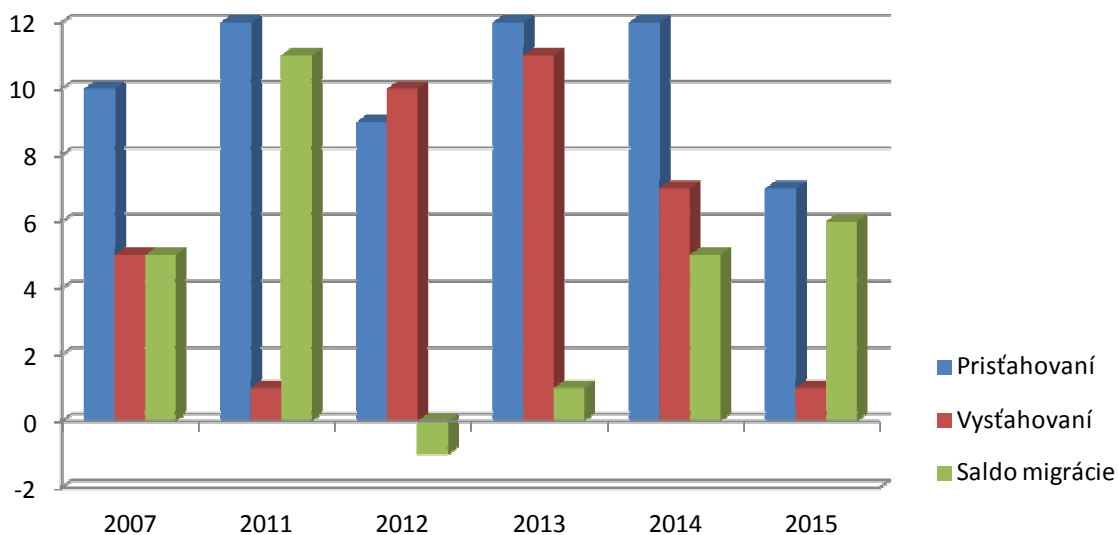
V obci je vysoký podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva – cez 60%. V porovnaní s okresom, krajom a SR - podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva v okrese Revúca predstavuje 47,4 % obyvateľov okresu, na úrovni SR je to 49,7 % a na úrovni BBSK 49,5 % obyvateľov.

Obec Muránska Dlhá Lúka (ako aj celkovo okres Revúca) je mladá, priemerný vek v okrese je 38,75 rokov a index starnutia len 75,86 (údaje k 31. 12. 2015). V kraji je priemerný vek 40,87 rokov a index starnutia 103,76 a na Slovensku je to 40,13 rokov a 94,22.

Mechanický pohyb obyvateľstva

Tabuľka a graf č. 5: Mechanický pohyb obyvateľstva (2007 – 2015)					
Rok	Priťahovaní	Vysťahovaní	Saldo migrácie		
	spolu	spolu	spolu	muži	ženy
2007	10	5	5	2	3
2011	12	1	11	4	7
2012	9	10	-1	0	-1
2013	12	11	1	3	-2
2014	12	7	5	-1	6
2015	7	1	6	4	2
Spolu 2011 - 2015	52	30	22	10	12

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad

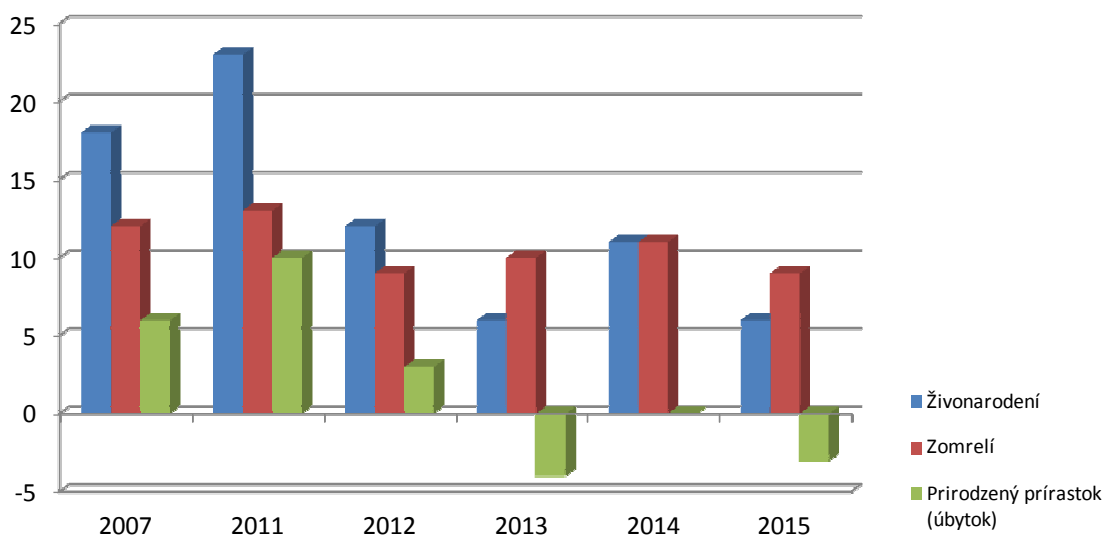

Migrácia obyvateľstva vykazuje mierne pozitívne migračné saldo. Najviac obyvateľov sa priťahovalo v roku 2011.

Prírodný prírastok obyvateľstva obce

Tabuľka a graf č. 6: Prírodný prírastok obyvateľstva (2007 – 2015)									
Rok	Živonarodení			Zomrelí			Prírodný prírastok (úbytok)		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
2007	18	11	7	12	7	5	6	4	2
2011	23	15	8	13	8	5	10	7	3
2012	12	5	7	9	6	3	3	-1	4
2013	6	5	1	10	5	5	-4	0	-4
2014	11	8	3	11	7	4	0	1	-1
2015	6	3	3	9	4	5	-3	-1	-2
Spolu 2011 - 2015	58	36	22	52	30	22	6	6	0

Zdroj: ŠÚ SR, Obecný úrad

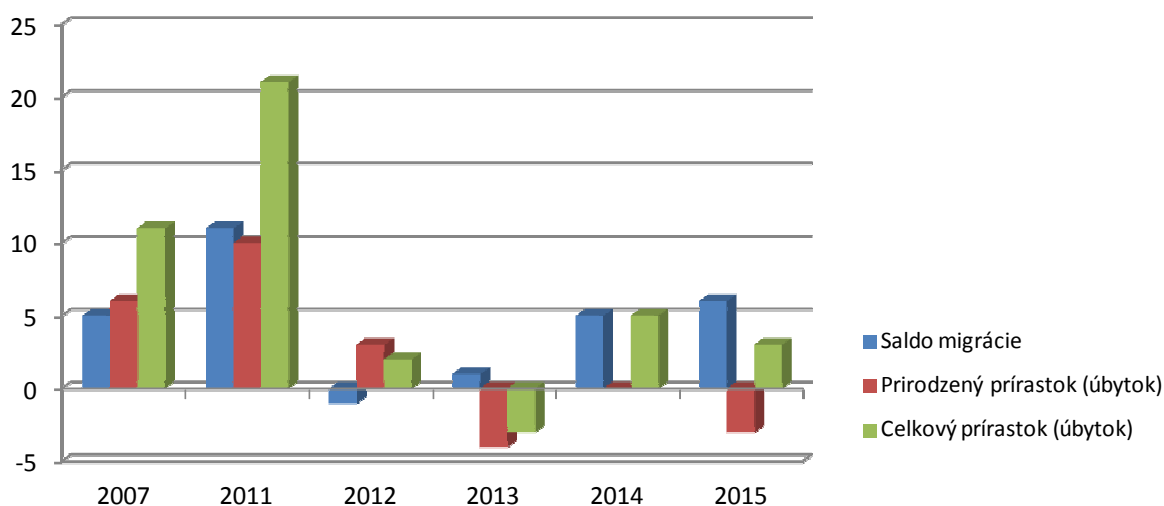

Od roku 2011 je prírastok / úbytok obyvateľstva kolísavý, v celkovom sumáre za posledných 5 rokov je prírodný prírastok mierne kladný. V sledovanom období najväčší prírastok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2011.

Celkový prírastok obyvateľstva obce

Tabuľka a graf č. 7: Celkový prírastok obyvateľstva (2007 – 2015)									
Rok	Saldo migrácie			Prirodzený prírastok (úbytok)			Celkový prírastok (úbytok)		
	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy	spolu	muži	ženy
2007	5	2	3	6	4	2	11	6	5
2011	11	4	7	10	7	3	21	6	10
2012	-1	0	-1	3	-1	4	2	11	3
2013	1	3	-2	-4	0	-4	-3	-1	-6
2014	5	-1	6	0	1	-1	5	3	5
2015	6	4	2	-3	-1	-2	3	3	0
Spolu 2011 - 2015	22	10	12	6	6	0	28	16	12

Zdroj: Štatistický úrad, Obecný úrad

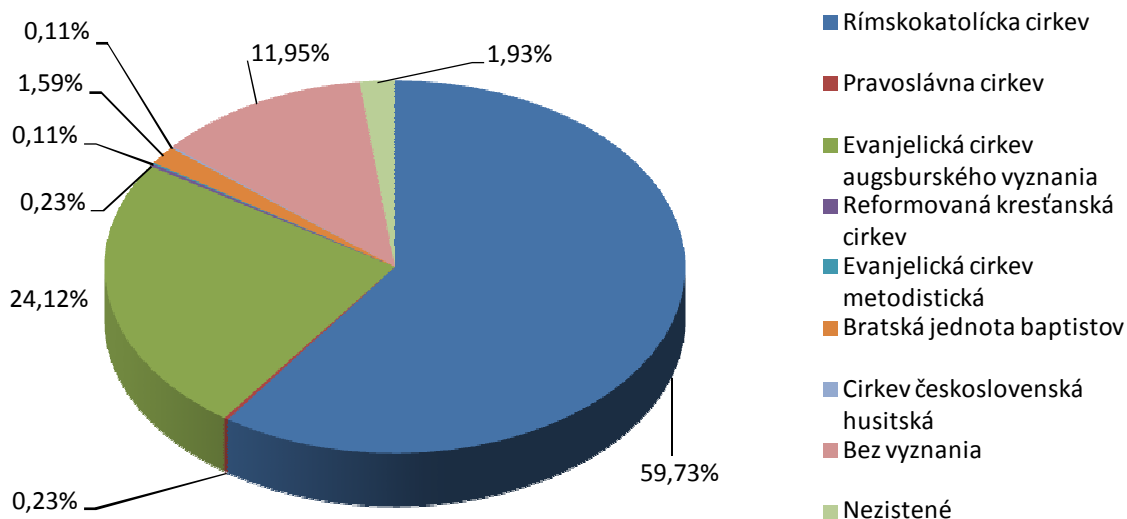

Stav obyvateľstva v obci Muránska Dlhá Lúka má stúpajúci charakter. V návrhovom období sa predpokladá migrácia v súčasných dimenziách. Hlavné ťažisko pozitívnej migrácie sa predpokladá z dôvodu riešenia bytovej situácie obyvateľmi Revúcej.

Náboženské zloženie obyvateľstva obce

Tabuľka a graf č. 8: Náboženské zloženie obyvateľstva (2011)		
Náboženské vyznanie	počet	%
Rímskokatolícka cirkev	525	59,73
Pravoslávna cirkev	2	0,23
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	212	24,12
Reformovaná kresťanská cirkev	2	0,23
Evanjelická cirkev metodistická	1	0,11
Bratská jednota baptistov	14	1,59
Cirkev československá husitská	1	0,11
Bez vyznania	105	11,95
Nezistené	17	1,93

Zdroj SODB 2011

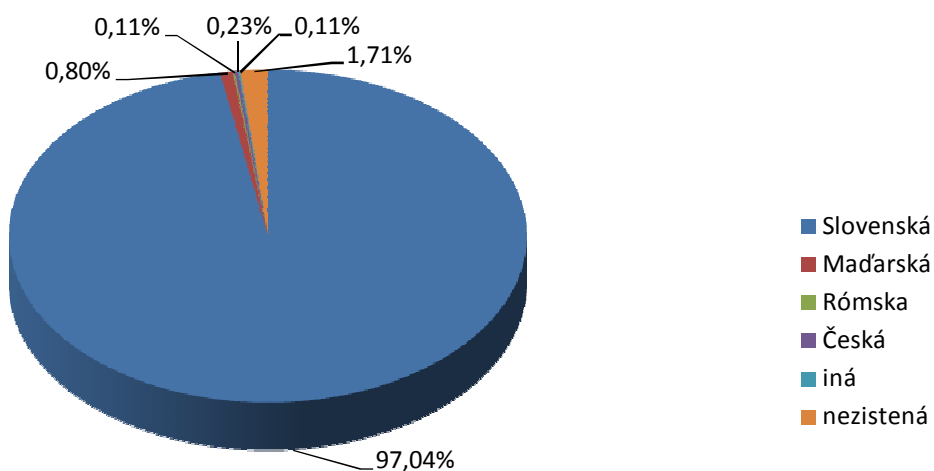
Spolunažívanie náboženských skupín je úplne bezproblémové, v súlade s celospoločenským trendom. Náboženstvo nehrá významnú úlohu pri každodennom spolužití občanov.

V obci Muránska Dlhá Lúka prevažujú veriaci hlásiaci sa k rímskokatolíckej cirkvi (takmer 60 % obyvateľstva). Početné zastúpenie má aj evanjelická cirkev augsburského vyznania (takmer štvrtina obyvateľstva). Ľudí, ktorí sa nehlásia k žiadnemu náboženskému vyznaniu, je necelých 12 %.

Národnostné zloženie obyvateľstva obce

Tabuľka a graf č. 9: Národnostné zloženie obyvateľstva (2011)		
Národnosť	počet	%
Slovenská	853	97,04
Maďarská	7	0,8
Rómska	1	0,11
Česká	2	0,23
Iná	1	0,11
nezistená	15	1,71

Zdroj SODB 2011

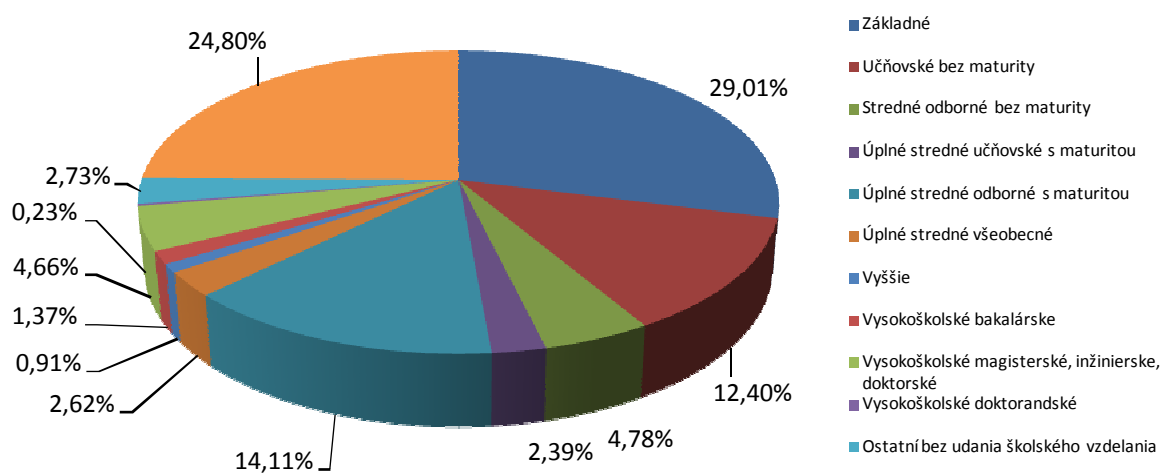

V obci žije najviac obyvateľstva slovenskej národnosti 97,04 %. Podľa Atlasu rómskych komunít 41,5 % obyvateľstva je rómskej národnosti. Väčšina rómskeho etnika sa hlási k slovenskej národnosti. Ostatné národnosti sú zastúpené v minimálnej miere. Spolunažívanie hlavne s rómskym etnikom je primerané situácii.

Vzdelávanie, vzdelanosť

Tabuľka a graf č. 10: Vzdelanostná štruktúra		
Najvyšší ukončený stupeň školského vzdelania	počet	%
Základné	255	29,01
Učňovské bez maturity	109	12,40
Stredné odborné bez maturity	42	4,78
Úplné stredné učňovské s maturitou	21	2,39
Úplné stredné odborné s maturitou	124	14,11
Úplné stredné všeobecné	23	2,62
Vyššie odborné	8	0,91
Vysokoškolské bakalárske	12	1,37
Vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	41	4,66
Vysokoškolské doktorandské	2	0,23
Ostatní bez udania školského vzdelania	24	2,73
Ostatní bez školského vzdelania	218	24,80
Spolu	879	100,00%

Zdroj SODB 2011

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva obce Muránska Dlhá Lúka je pod celoslovenským priemerom vzdelanostnej štruktúry, aj keď v porovnaní s ostatnými obcami okolitého regiónu je situácia pomerne dobrá.

Ak neberieme do úvahy deti do 16 rokov, 29 % obyvateľstva má iba základné vzdelanie, (priemer v Banskobystrickom kraji je 16,4 %). Podiel obyvateľov s úplným stredoškolským vzdelaním dosahuje hodnotu 19,12 %, čo je znova výrazne pod

krajským priemerom 52,7 %. Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí sa pohybuje okolo 6,26 %, čo je opäť pod krajským priemerom 12,3 %. Tento stav je spôsobený vysokým podielom rómskej komunity. Je to jeden z hlavných faktorov vysokej nezamestnanosti v obci, ako aj v celom okrese.

Bývanie

Tabuľka č. 11: Počty domov podľa ich veku						
	pred rokom 1945	1946 - 1960	1961 - 1990	po roku 1991	nezistené	celkom
počet domov	33	40	28	5	54	161

Zdroj SODB 2011

Najviac domov v obci bolo postavených do roku 1960. Po roku 1991 výstavba rapídne poklesla, po roku 2006 bol v obci postavené dva nové domy. Obec nedisponuje obecnými pozemkami, pozemky na bytovú výstavbu zatiaľ nie sú vytýčené. V pripravovanom územnom pláne sú identifikované lokality a potenciálom výstavby rodinných domov, ako aj bytových domov.

Z celkového počtu domov 161 je obývaných 136 (84,5 %), 25 domov je neobývaných (15,5 %) , tie buď nie sú na predaj alebo sú ich ceny nadhodnotené.

Na území obce sa nachádza rómska osada Rúbanka, v ktorej žije cca 400 ľudí (z toho 200 legálne). Je tu cca 100 domov, ktoré nie sú postavené legálne a pozemky pod nimi nie sú vysporiadané.

A.1.6 TRH PRÁCE

Zamestnanosť

Tabuľka č. 12: Odvetvia hospodárstva v ktorých obyvatelia obce pracujú		
Odvetvie ekonomickej činnosti	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	37	8
Lesníctvo a ťažba dreva	9	6
Ťažba uhlia a lignitu	2	1
Iná ťažba a dobývanie	2	0
Výroba potravín	7	1
Výroba textilu	7	4
Výroba odevov	3	0
Výroba kože a kožených výrobkov	3	0
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	17	7
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	0
Tlač a reprodukcia záznamových médií	2	0
Výroba chemikálií a chemických produktov	1	0
Výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov	1	0
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	45	35
Výroba a spracovanie kovov	2	1
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	9	2
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	3	0
Výroba elektrických zariadení	1	0
Výroba strojov a zariadení i. n.	3	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	6	1
Výroba nábytku	2	0
Iná výroba	2	2
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	4	3
Zber, úprava a dodávka vody	5	3
Výstavba budov	7	2
Inžinierske stavby	3	1
Špecializované stavebné práce	7	3
Veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov	1	1
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	10	6
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	21	14
Pozemná doprava a doprava potrubím	10	9
Poštové služby a služby kuriérov	2	2
Ubytovanie	3	0
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	7	5
Nakladateľské činnosti	1	1
Telekomunikácie	2	1
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1	0
Informačné služby	1	1

Finančné služby, okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia	3	3
Poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia	1	0
Činnosti v oblasti nehnuteľností	2	2
Právne a účtovnícke činnosti	6	3
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1	0
Ostatné odborné, vedecké a technické činnosti	2	1
Sprostredkovanie práce	16	14
Bezpečnostné a pátracie služby	3	2
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	1	0
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	24	18
Vzdelávanie	18	12
Zdravotníctvo	18	12
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	1	0
Sociálna práca bez ubytovania	1	0
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	2	2
Činnosti herní a stávkových kancelárií	3	2
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1	1
Činnosti členských organizácií	2	2
Oprava počítačov, osobných potrieb a potrieb pre domácnosti	1	0
Ostatné osobné služby	3	3
Nezistené	38	3
Spolu	398	201

Zdroj SODB 2011

Za prácou odchádza 50,5 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. V obci je najväčším zamestnávateľom samotná obec (20 ľudí), mimo obec sú významnými zamestnávateľmi:

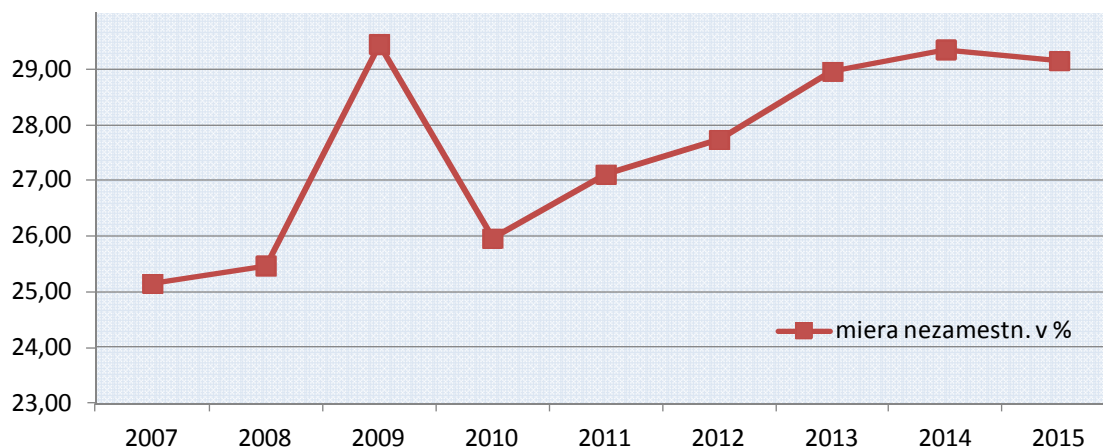
SLOVMAG, a.s. Lubeník ,
Slovenské magnezitové závody Jelšava, a.s.,
Lesy SR, OZ Revúca
REKOS, REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, s. r. o.
CSM TISOVEC, a. s.
Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s.,
Nemocnica s poliklinikou Revúca.

Najviac ľudí pracuje v poľnohospodárstve, výrobe nekovových výrobkov, verejnej správe, maloobchode, školstve, zdravotníctve, spracovaní dreva a sprostredkovaní práce. Čoraz viac obyvateľov si nachádza prácu v zahraničí, hlavne v Rakúsku a Nemecku.

Nezamestnanosť

Tabuľka a graf č. 13: Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v rokoch 2007 – 2015									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
počet obyvateľov	839	851	868	887	890	892	889	894	897
počet uchádzačov o zamestnanie	126	130	162	139	148	153	162	166	165
miera nezamestnanosti	25,15%	25,47%	29,45%	25,96%	27,11%	27,73%	28,96%	29,35%	29,15%
SR	7,99	8,39	12,66	12,46	13,59	14,44	13,50	12,29	10,63
Banskobystrický kraj	14,10	14,25	19,19	18,86	19,83	20,81	18,26	17,22	14,94
okres Revúca	25,80	25,57	30,05	28,83	30,79	32,55	29,55	26,82	19,97

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube

Príčinou nezamestnanosti je nedostatok pracovných príležitostí priamo v obci a v jej blízkom okolí, hospodárska kríza, strach z podnikania, pri absolventoch a dlhodobo nezamestnaných je to nenadobudnutie, resp. strata pracovných návykov.

Okres Revúca patrí dlhodobo k okresom s najvyššou mierou nezamestnanosti v rámci celej SR. Podľa údajov ÚPSVR v Revúcej, bola miera evidovanej nezamestnanosti k 31. 3. 2016 až 20,5 %. Z celkovej populácie bolo ekonomicky aktívnych 18 924 obyvateľov (z toho 8 961 žien), z toho uchádzačov o zamestnanie (UoZ) bolo 5 863 (z toho 2 970 žien) a disponibilný počet UoZ bol 3 874 (z toho 1 890 žien). K 31. 3. 2016 bolo v okrese 185 voľných pracovných miest (VPM), na úrovni BBSK to bolo 3 549 VPM.

Až polovica UoZ (51 %) v okrese má neukončené, resp. ukončené len základné vzdelanie, čo má významný vplyv na ich zamestnatelnosť. Na úrovni SR je to 29,3 % a na úrovni BBSK je to 36,3 %. Až 63,2 % UoZ je v evidencii viac ako jeden rok a až 38 % UoZ je v evidencii viac ako 4 roky (2 288 osôb). Je to takmer dvojnásobok oproti celoslovenskému priemeru kde je viac ako 4 roky evidovaných 21,8% UoZ. Na úrovni BBSK je 28,92 % UoZ evidovaných viac ako 4 roky. Dlhodobá nezamestnanosť je jedným z hlavných problémov okresu.

S problémom nezamestnanosti a osobitne dlhodobej nezamestnanosti je spojený aj vysoký podiel obyvateľstva v hmotnej núdzi v celom okrese. Podiel počtu poberateľov pomoci v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke so spoločne posudzovanými osobami viac ako štvornásobne prekračuje priemer v SR a viac ako dvojnásobne priemer v Banskobystrickom samosprávnom kraji. Skoro každý šiesty obyvateľ okresu bol v roku 2015 odkázaný na dávky v hmotnej núdzi. V roku 2015 boli vyplatené dávky v hmotnej núdzi v okrese Revúca vo výške 6 431 212 EUR.

Obec eviduje 120 občanov, ktorí sú v hmotnej núdzi. Najpočetnejšou skupinou občanov zasiahnutých sociálnou a hmotnou núdzou je rómska komunita žijúca v osade Rúbanka. Dôvodom je nízky alebo žiadny stupeň vzdelania, strata pracovných návykov. Mladí Rómovia nemajú príležitosť pracovať, neosvojili si základné manuálne zručnosti a nerozvinuli dostatočne svoje vedomosti. Nemajú zručnosť orientovať sa na trhu práce, nevyhľadávajú pracovné príležitosti mimo obec, nemajú záujem vycestovať za prácou, stali sa pasívnymi poberateľmi štátnych dávok.

Nezamestnaní v obci pracujú ako aktivační pracovníci (v roku 2016 ich bolo 18) alebo v rámci menších obecných služieb (v roku 2016 ich bolo 30): čistia a zveľaďujú intravilán obce, verejné priestranstvá, miestne komunikácie, vodné toky, miestne jarky, cintorín a okolie, vyrábajú betónové tvárnice, pomáhajú cirkevným farnostiam a pod. Počas letných mesiacov ich počet dosahuje 80 ľudí.

A.1.7 EKONOMICKÝ ROZVOJ (EKONOMIKA)

Majetok obce

Majetok obce bol v roku 2015 vo výške 1.175.022,67 € a pozostával z nasledovných častí:

dlhodobý nehmotný majetok	0,00 €
dlhodobý hmotný majetok	891.704,33 €
dlhodobý finančný majetok	146.351,99 €
finančné účty	110.528,99 €
zásoby	218,39 €
krátkodobé pohľadávky	24.567,24 €
poskytnuté návratné finančné výpomoci	337,25 €

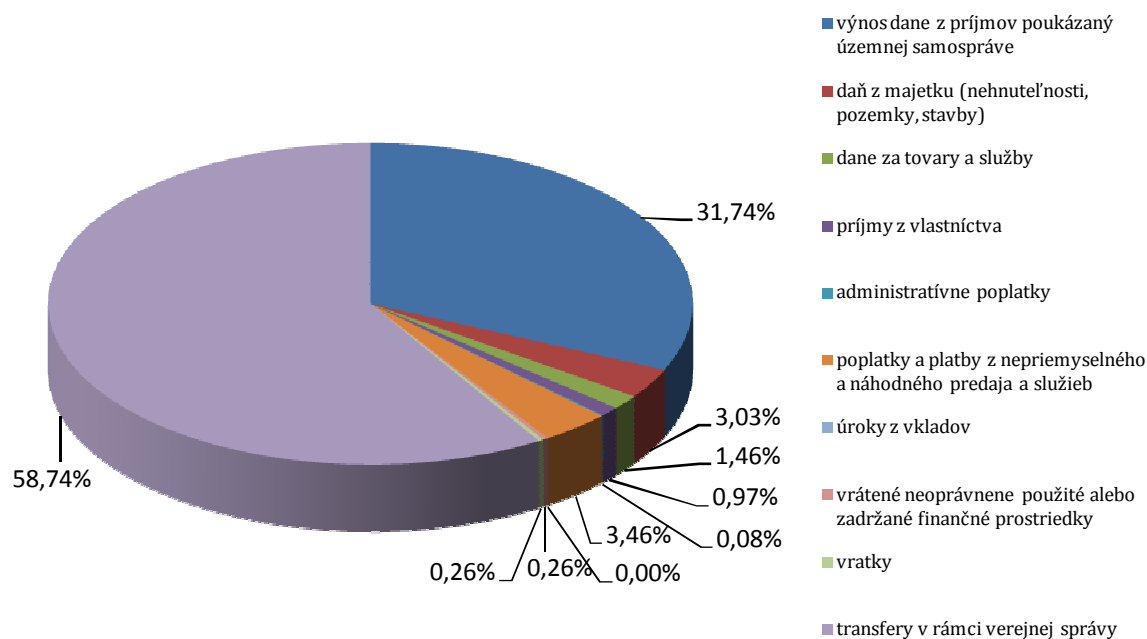
Obecný rozpočet

Celkové príjmy obce v roku 2015 dosiahli výšku 1.050.324,27 €, z toho bežné príjmy predstavovali 695.994,22 €, kapitálové príjmy 90.000 €, finančné operácie príjmové 264.330,05 €.

Skladba bežných príjmov bola nasledovná:

Tabuľka a graf č. 14: Skladba bežných príjmov obce v roku 2015		
bežný príjem	výška (€)	%
výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	220.938,94	31,74
daň z majetku (nehnutel'nosti, pozemky, stavby)	21.055,82	3,03
dane za tovary a služby (daň za psa, za užívanie verejného priestranstva, za komunálne a drobné stavebné odpady)	10.185,72	1,46
príjmy z vlastníctva (z prenajatých budov, priestorov, objektov, strojov a pod.	6.741,75	0,97
administratívne poplatky	554,90	0,08
poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb (predaj výrobkov, tovarov a služieb, za MŠ, školský klub, za stravné)	24.118,68	3,46
úroky z vkladov	11,5	0,00
vrátené neoprávnene použité alebo zadržané finančné prostriedky	1.791,75	0,26
vratky	1.776,78	0,26
transfery v rámci verejnej správy	408.805,08	58,74

Zdroj: obecný úrad

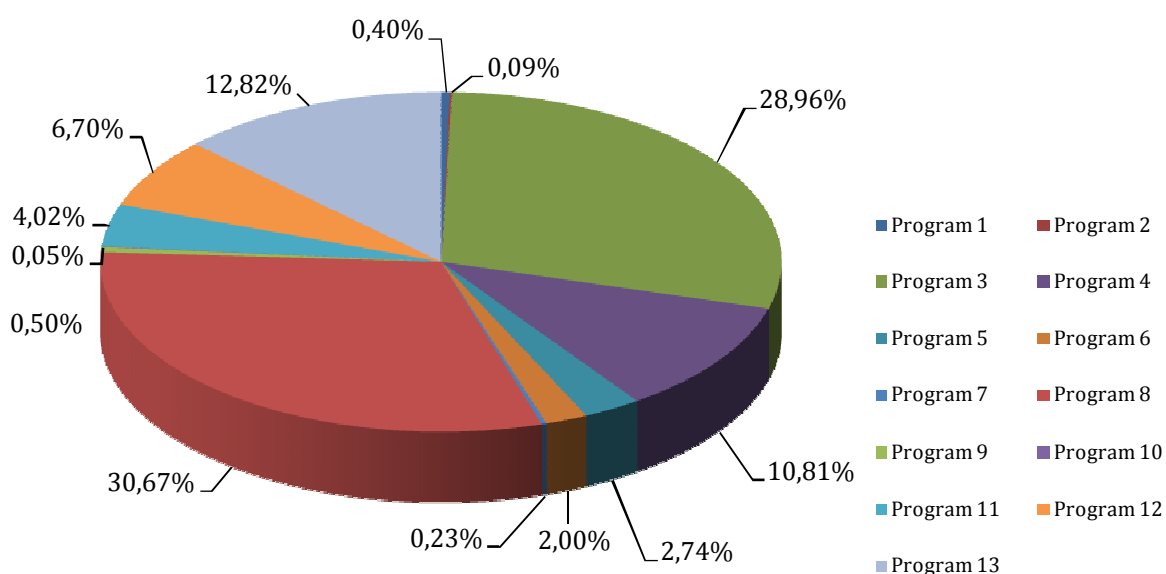

Celkové výdavky obce v roku 2015 dosiahli výšku 955.541,24 € v členení: bežné výdavky 676.221,13 €, kapitálové výdavky 272.298,11 €, výdavky z finančných operácií 7.022 €.

Skladba výdavkov bola nasledovná:

Tabuľka a graf č. 15: Skladba výdavkov obce v roku 2015		
	výška (€)	%
Program 1: Plánovanie, manažment a kontrola (členstvo v organizáciách a združeniach, audit, kontrolná činnosť)	3.779,40	0,40
Program 2: Propagácia a marketing	894,12	0,09
Program 3: Interné služby (výkonné a zákonodarné orgány, rezerva na kapitálové výdavky, oddychová zóna, kontajnerová škola, vzdelávania zamestnancov)	274.669,46	28,96
Program 4: Služby občanom (sociálne služby, cintorínske a pohrebné služby)	102.563,93	10,81
Program 5: Bezpečnosť (ochrana pred požiarmi)	25.999,29	2,74
Program 6: Odpadové hospodárstvo	18.931,43	2,00
Program 7: Komunikácie (správa a údržba komunikácií, verejných priestranstiev)	2.215,91	0,23
Program 8: Vzdelávanie (základná škola, materská škola, školský klub ZMŠ, školské stravovanie)	290.928,03	30,67
Program 9: Kultúra (kultúrne podujatia, aktivity, školská knižnica, sála KD,	4.725,85	0,50
Program 10: Šport	484,00	0,05
Program 11: Prostredie pre život (verejné osvetlenie, vysielacia a vydavateľské služby, rozvoj obcí, všeobecné verejné služby)	38.116,50	4,02
Program 12: Sociálne služby (komunitné centrum)	63.571,52	6,70
Program 13: Administratíva (správa obce, finančná a rozpočtová oblasť)	121.639,80	12,82

Zdroj: obecný úrad

Obec hospodárila v roku 2015 s prebytkom 94.786 €.

Malé a stredné podnikanie, samostatne hospodáriaci roľníci

V obci pôsobí, resp. je registrovaných celkom 47 ekonomických subjektov s nasledovným zložením:

- 32 subjektov podnikateľ zapísaný v Živnostenskom registri SR,
- 4 subjekty združenie (zväz, spolok, klub ai.),
- 2 subjekty družstvo,
- 2 subjekty spoločnosť s ručením obmedzeným,
- 2 subjekty cirkevná organizácia,
- 1 subjekt štátny podnik,
- 1 subjekt samostatne hospodáriaci roľník
- 1 subjekt akciová spoločnosť,
- 1 subjekt obec (obecný úrad),
- 1 subjekt spoločenstvo vlastníkov pozemkov, bytov a pod..

Celková ekonomická situácia na území obce je nízka. Miestne ekonomické subjekty zamestnávajú celkovo malý počet zamestnancov. Najväčším zamestnávateľom v obci je samotná obec. Väčšina obyvateľov (vyše 50% ekonomicky aktívnych obyvateľov) dochádza za prácou do Revúcej, Lubeníka, Tisovca, Rožňavy. Miestne pracovné príležitosti sú v lesnom hospodárstve, školstve, maloobchode, stavebníctve, či službách.

Primárny sektor

V katastri obce na lesných pozemkoch hospodária Lesy SR, Spoločnosť majiteľov lesa a pasienkov PS Muránska Dlhá Lúka, na výmere 131,27 ha, z toho je 6,66 ha ochranných porastov a 124,61 ha porastov hospodárskych. Združenie majiteľov lesa Muránska Dlhá lúka hospodári na výmere 138,98 ha, všetky porasty sú hospodárske. Jedná sa o združenie fyzických osôb, obce, Rímskokatolíckej a Evanjelickej cirkvi.

Na poľnohospodárskej pôde podniká Agrodružstvo-S Revúca – pestuje obilniny, ovocie, chová dobytok, ovce, kozy. Spolupráca s obcou je obojstranná, družstvo podporuje obecné podujatia a obyvatelia pomáhajú pri ručných prácach, ako čistenie TTP od náletových drevín alebo zbieranie kameňov na ornej pôde.

Okrem toho občania obce užívajú hlavne pre svoje potreby poľnohospodárske pozemky na chov hospodárskych zvierat a pestovanie poľnohospodárskych plodín. Niektorí občania sa venujú chovu včiel a produkcii medu, ktorý v podmienkach obce dosahuje vysokú kvalitu.

V katastri obce poľujú združenia PZ Poľaň a PZ Radzim. Tieto združenia poľovne obhospodarujú aj katastre obce Muráň, Muránska Lehota, Muránska Zdychava, Muránska Huta a Revúčka. Hlavnou poľovnou zverou je zver jelenia, diviacia a srnčia.

Obec prevádzkuje od roku 2012 obecnú sušičku ovocia, zeleniny, liečivých rastlín a húb, ktorá bola financovaná z grantu z Úradu vlády SR. Sušička je k dispozícii aj obyvateľom. Obec dohodla zaštepnenie starej pôvodnej odrody jablák „vinické“, ktorú úspešne distribuuje po celom Slovensku.

Sekundárny sektor

V oblasti výroby podniká 9 subjektov (stavebníctvo, zdravotníctvo, výroba kovových výrobkov, výroba bižutérie).

Terciálny sektor

je zastúpený subjektmi zaoberajúcimi sa obchodnou činnosťou (6 subjekty), poskytujúcimi rôzne služby (sociálne, športové, ekonomické, poradenské,...) - 14 subjektov, záujmovými združeniami (3 subjekty) a cirkevnými organizáciami (2 subjekty).

Kvartérny sektor

je zastúpený ZŠ a MŠ, kde pracuje 17 zamestnancov a obcou s 3 zamestnancami.

Tabuľka č. 16: Zoznam registrovaných subjektov pôsobiach v obci			
meno	oblasť	rok vzniku	forma
AGRODRUŽSTVO - S Revúca	Chov ostatného dobytku a byvolov	2001	Družstvo
Božena Antalová	Poskytovanie služieb rýchleho občerstvenia v spojení s predajom na priamu konzumáciu	2015	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Božena Hudáková	Účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh; daňové poradenstvo	2003	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Božena Ondříková - zubná technika	Výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb	2001	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Muránska Dlhá Lúka	Činnosti cirkevných organizácií	1995	Cirkevná organizácia
COOP JEDNOTA REVÚCA, spotrebné družstvo	Maloobchod v nešpecializovaných predajniach najmä s potravinami, nápojmi a tabakom	1974	Družstvo
EPPROS, s.r.o. Bratislava	Ostatné služby poskytované v lesníctve	2002	Spoločnosť s ručením obmedzeným
Hapl Ervín	Ostatné služby poskytované v lesníctve	2007	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ing. Ján Jankovič	Súkromné bezpečnostné služby	2005	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ing. Mária Jankovičová	Účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh; daňové poradenstvo	2009	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ing. Mária Šablatúrová - MARA	Výroba bižutérie a podobných predmetov	1996	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ing. Milan Šturmankin - DALTON	Oprava počítačov a periférnych zariadení	1995	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR

Ing. Peter Lenárt	Zmiešané hospodárstvo	2005	Samostatne hospodáriaci roľník nezapísaný v obchodnom registri
Ing. Róbert Haľák	Fotografické činnosti	2009	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ivan Fabo	Ostatný maloobchod mimo predajní, stánkov a trhov	2003	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Iveta Kasperová	Ostatné osobné služby i. n.	2010	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Iveta Vrtišová	Ostatné osobné služby i. n.	2014	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ján Kvetko	Služby súvisiace s lesníctvom	1994	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ján Petalík	Výstavba obytných budov	2009	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Janka Agnetinová	Ostatný maloobchod mimo predajní, stánkov a trhov	2008	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Klub priateľov Muránskej planiny	Činnosti záujmových organizácií	1997	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub at.)
Lesy Slovenskej republiky, štátny podnik Banská Bystrica	Lesné hospodárstvo a ostatné služby v lesníctve	1999	Štátny podnik
Lýdia Kováčová	Účtovnícke a audítorské činnosti, vedenie účtovných kníh; daňové poradenstvo	2004	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Martina Ševčíková	Služby súvisiace s lesníctvom	2014	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Mgr. Ivana Šablatúrová	Spracovanie dát, poskytovanie serverového priestoru na internete a súvisiace služby	2012	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Mgr. Martin Hudák	Ostatná osobná pozemná doprava i. n.	2011	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Mgr. Monika Mihalková	Poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia	2012	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Mgr. Rút Hudecová	Sprostredkovanie obchodu s rozličným tovarom	2014	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Milan Štefanko	Ostatný maloobchod mimo predajní, stánkov a trhov	2002	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Občianske združenie Rúbanka	Činnosti záujmových organizácií	2012	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub at.)
Obec Muránska Dlhá Lúka	Všeobecná verejná správa	1973	Obec (obecný úrad), mesto (mestský úrad)
Ondrej Ďurej - CONSULTING	Poradenské služby v oblasti podnikania a riadenia	2005	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Ondrej Sedlák	Ostatné stavebné kompletizačné a dokončovacie práce	2014	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Pavel Mihalko	Ostatné služby poskytované v lesníctve	1994	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Pavol Agneti	Služby súvisiace s lesníctvom	2014	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Peter Derdák, Revúca	Ťažba dreva	1994	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR

Peter Koterba - KP MONT	Výroba ostatných kovových výrobkov i. n.	2012	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Peter Petalík	Ostatné služby poskytované v lesníctve	2007	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Peter Vrtiš - Drevozvýroba	Stolárske práce	2001	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Rímskokatolícka cirkev, farnosť Muránska Dlhá Lúka	Činnosti cirkevných organizácií	1990	Cirkevná organizácia
Rudolf Radič	Ostatné stavebné kompletizačné a dokončovacie práce	2009	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Slovenská pošta, a.s. BB	Činnosti poskytovateľov univerzálnej poštovej služby	2004	Akciová spoločnosť
Spoločnosť majiteľov lesa a pasienkov - Pozemkové spoločenstvo	Lesné hospodárstvo a ostatné služby v lesníctve	1992	Spoločenstvá vlastníkov pozemkov, bytov a pod.
Š&K, spol. s r.o.	Výstavba obytných a neobytných budov i. n.	2015	Spoločnosť s ručením obmedzeným
Športový klub Muránska Dlhá Lúka	Ostatné športové činnosti	2012	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)
Tomáš Dolný	Ostatné špecializované stavebné práce i. n.	2012	Podnikateľ – FO – nezapísaný v OR SR
Združenie majiteľov lesa	Lesné hospodárstvo a ostatné služby v lesníctve	1991	Združenie (zväz, spolok, spoločnosť, klub ai.)

Zdroj: ŠU SR, OR SR, ŽR SR, obec

A.1.8 OBČIANSKA A SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA

Inštitúcie a organizácie

Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce, zabezpečuje organizačné a administratívne veci. Obecný úrad na základe prechodu kompetencií zo štátnej správy vykonáva časť matričných úkonov, ďalej správu na úsekoch ochrany životného prostredia, stavebného konania, pozemných komunikácií a školstva.

Budova obecného úradu je zrekonštruovaná (nové kúrenie, elektrické rozvody, úprava interiéru, plastové okná a dvere, nová fasáda so zateplením). V budove sa okrem obecného úradu nachádza sála kultúrneho domu, školská jedáleň, priestory pre stretávanie sa občanov a výdajňa pošty.

Obecný úrad má 3 zamestnancov (starosta, 1 administratívna pracovníčka, kontrolór).

Obecné zastupiteľstvo má 5 členov: Ján Tóth - zástupca starostu, Mgr. Ján Kvetko, Ing. Mária Jankovičová, Mgr. Adriana Hrivnáková, Jana Máteová (členovia obecného zastupiteľstva).

Obec je členom nasledovných združení:

- Mikroregión Muránska planina (vznikol v roku 1997 a patria doň obce: Čierny Balog, Muráň, Muránska Dlhá Lúka, Muránska Huta, Muránska Lehota, Michalová, Pohronská Polhora, Tisovec),
- Partnerstvo Muránska planina – Čierny Hron. Verejno-súkromné partnerstvo vzniklo v roku 2001 a pôsobí na území dvoch mikroregiónov - Muránska planina a Čiernohronský mikroregión s obcami Čierny Balog, Drábsko, Hronec, Lom nad Rimavicou, Michalová, Osrbíe, Pohronská Polhora, Sihla, Valaská (všetky okres Brezno), Muráň, Muránska Dlhá Lúka, Muránska Huta, Muránska Lehota (všetky okres Revúca) a mestom Tisovec (okres Rimavská Sobota). Toto partnerstvo spracovalo v rokoch 2009 a 2015 Stratégiu miestneho rozvoja vedeného komunitou (stratégia CLLD) implementovanú prístupom LEADER, ktoré nedostali pozitívnu hodnotiacu správu v rámci vyhlásených výziev. V roku 2016 sa aktualizuje stratégia z roku 2015 na základe ďalšej výzvy Pôdohospodárskej platobnej agentúry.
- Združenie miest a obcí Slovenska,
- Združenie miest a obcí Gemera a Malohontu,
- Združenie majiteľov lesa.

V obci pôsobia združenia, 2 cirkevné organizácie 1 pozemkové spoločenstvo.

Školstvo, vzdelávanie

V obci sa nachádza materská škola, ktorú v roku 2016 navštevovalo 18 detí. Vzdelávanie detí v materskej škole zabezpečujú 2 učiteľky a 1 technický zamestnanec. Budova materskej školy je v zlom stave, vyžaduje rekonštrukciu, jej vlastníkom je rímsko-katolícka cirkev. Obec má spracovanú projektovú dokumentáciu na rekonštrukciu obecnej budovy a presun materskej školy zo starej budovy do zrekonštruovanej.

Základné vzdelanie v obci poskytuje základná škola s prvým stupňom vyučovania (nultý až štvrtý ročník). Od 1. septembra 2015 je umiestnená v novej modulovej škole, ktorá sídli v blízkosti bydliska jej žiakov. V školskom roku 2016/2017 školu navštevovalo 66 žiakov. Pracuje tu 5 pedagógov, 2 vychovávateľky, 1 asistent, 1 technický pracovník. Všetci žiaci školy pochádzajú z neďalekej rómskej osady. Škola zabezpečuje aj plnohodnotné trávenie voľného času žiakov mimo vyučovacieho procesu jednak činnosťou školského klubu, jednak organizovaním vzdelávacích krúžkov zameraných na prácu s PC, výtvarné spracovanie materiálov, environmentálnu problematiku, hudobnú náuku – Spevák, športovanie. Škola je zapojená do viacerých národných projektov, ako napr. Zelená škola, Hovorme o jedle a pod. Škola získala v školských rokoch 2012/2013, 2013/2014, 2014/2015 titul Škola priateľská k deťom.

Pri tejto základnej škole funguje ďalšia materská škola, ktorú v školskom roku 2016/2017 navštevovalo 23 detí, sú tu zamestnaní 2 pedagogickí pracovníci a 1 asistent učiteľa. Táto MŠ zatiaľ pracuje v provizórnych priestoroch, v procese realizácie je nový objekt modulovej MŠ, ktorý sa stavia pri modulovej ZŠ.

Školská jedáleň poskytuje stravovanie pre všetky školské zariadenia, ako aj pre dôchodcov a jej priestory sú využívané aj na iné podujatia.

MŠ a ZŠ je vybavená dostatkom bicyklov a kolobežiek potrebných pre vyučovanie dopravnej výchovy.

Druhý stupeň základnej školy absolvujú žiaci v obci Muráň, vzdialenej 4 km. 11 žiakov druhého stupňa navštevuje špeciálnu základnú školu v Revúcej (5 km).

Štúdium na stredných školách je možné v Tisovci (15 km), Revúcej (5 km), Rimavskej Sobote (45 km). Študenti navštevujú vysoké školy prevažne v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Rimavskej Sobote, v Bratislave.

V obci sa nenachádzajú žiadne vzdelávacie inštitúcie pre dospelých. Poskytovateľom vzdelávania je UPSVR Revúca prostredníctvom kurzov, školení. Realizoval sa murársky kurz, ktorý však mal slabý efekt.

V budove školy je zriadená knižnica, ktorá je sprístupnená nielen žiakom, ale aj ostatným obyvateľom obce a ľuďom zo širokého okolia. Tituly sa dopĺňajú trikrát ročne, zoznam je zverejnený na web stránke obce.

Sociálna a zdravotná starostlivosť

Sociálne služby obec poskytuje na základe vypracovaného a schváleného komunitného plánu sociálnych služieb z roku 2015.

V obci sa nenachádzajú žiadne zariadenia sociálnej a zdravotnej starostlivosti – obvodná lekárnica a stomatológ zabezpečujú zdravotné služby v obci Muráň (4 km od obce), pediater zabezpečuje ordinácie hodiny v meste Revúca (5 km). Odborné ambulancie, lekárnice, pohotovostná služba, ako aj nemocnica sa nachádzajú v meste Revúca (5 km).

Obedy pre dôchodcov sú dostupné v školskej jedálni, obec ich čiastočne dotuje. Občania so zdravotnými problémami môžu využiť donášku obedov domov.

V spolupráci s UPSVR obec ponúka formou dobrovoľníckej činnosti pomoc v domácnosti pre starších občanov – v lete 2016 boli do tejto činnosti zapojení 3 dobrovoľníci.

V rokoch 2012 – 2015 sa v obci realizoval Národný projekt Terénna sociálna práca v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Cieľom práce 3 terénnych sociálnych pracovníkov bolo postupne zlepšovať sociálnu situáciu jednotlivcov a rodín, odstraňovať negatívne javy a krízové situácie, zlepšiť hygienu, výživu a zdravotný stav MRK, zlepšiť školskú dochádzku a zmysluplne využívať voľný čas detí aj dospelých. Tento projekt, aj keď bol úspešný, vzhľadom na zmeny podmienok ďalej nepokračuje – obec nedokáže nájsť pracovníkov s predpísanou kvalifikáciou, pričom v obci sú pracovníci, ktorí túto prácu vykonávali v minulosti, majú skúsenosti, uchádzajú sa o túto prácu, nemôžu však byť zamestnaní, lebo nespĺňajú požadovanú kvalifikáciu.

V rokoch 2014 – 2015 sa v obci tiež realizovali projekty Občianska hliadka a Komunitní pracovníci. Občianska hliadka v počte 4 obyvatelia mala za cieľ odstraňovať negatívne vplyvy, ktoré ohrozujú deti aj dospelých v ich prirodzenom rodinnom prostredí. Komunitné centrum, v ktorom pracovalo 6 zamestnancov, spolupracovalo s prijímateľmi sociálnej služby na menších obecných službách a aktivačných prácach, spoločne pomáhali pri organizovaní kultúrnych podujatí, organizovalo rôzne kurzy zamerané na rozvoj zručností, sociálnych návykov a pod.

Všetky tri projekty obci výrazne pomohli, táto činnosť v obci v súčasnosti citel'ne chýba.

Služby

V obci sa nachádzajú dva obchody COOP Jednota, 1 pohostinstvo, 1 predajňa mäsových výrobkov.

V obci sa nenachádza pošta. Je tu prevádzkovaná výdajňa Pošty Revúca 5x v týždni od 11.30 hod do 12.00 hod. Nie sú tu bankové služby, bankomaty a bankové služby pre obyvateľov zabezpečuje okresné mesto Revúca.

O miestny cintorín sa stará obec, ktorá v roku 2010 zrekonštruovala prístupovú cestu a parkovisko. V roku 2015 sa vymenil plot zo svojpomocne vyrobených stavebných dielov s miestnymi nezamestnanými. Dom smútku od roku 1990 zabezpečuje základné pohrebné služby.

Obec spolu s Evanjelickou cirkvou augsburského vyznania zrekonštruovali v roku 2010 nevyužívaný objekt základnej školy a premenili ho na multifunkčný objekt, v ktorom je umiestnená školská knižnica, klub seniorov, mini telocvičňa s posilňovňou a horolezeckou stenou.

Ostatné služby aj úrady sú dostupné v blízkom okresnom meste Revúca.

Kultúra a šport

V obci sa v rámci objektu obecného úradu nachádzajú priestory kultúrneho domu, kde sa sústreďuje kultúrno-spoločenský život v obci. Obec tu poskytuje priestory pre činnosť združení, kultúrno-spoločenské podujatia, akcie ZŠ a pod. V lete sa podujatia organizujú aj v priestore prírodného amfiteátra v otvorenej prírode s výbornou akustikou.

V priebehu roka organizuje obec množstvo podujatí, niektoré z nich regionálneho charakteru:

- letné open-air koncerty v prírodnom amfiteátri za účasti známych umelcov, ako napr. Martin Babjak, Otokar Klein a pod., či muzikálové predstavenia Prešovského divadla. Konajú sa každoročne v auguste počas splnu.
- cestopisné prednášky s občanmi pochádzajúcimi z Muránskej Dlhej Lúky a žijúcimi vo svete o ich cestovateľských zážitkoch,
- organové koncerty v evanjelickom kostole,
- ekumenické stretnutie v deň Sviatku všetkých svätých,
- vianočné stretnutie katolíckej, evanjelickej, babtistickej cirkvi, ZŠ, MŠ a speváckeho súboru Poľan,
- príležitostné premietanie filmov s environmentálnou tematikou (Pavol Barabáš),
- kultúrny program ZŠ z príležitosti Dňa Rómov,
- fašiangová zábava a pod.

Pre veriacich slúžia v obci dva kostoly (rímskokatolícky Kostol sv. Michala archanjela a evanjelický Tolerančný) a jedna modlitebňa Bratskej jednoty baptistov.

Od roku 2009 vedie obec kroniku a od roku 2012 pamätnú knihu, v ktorej sú zapísaní jubilanti obce. Obec má od roku 2013 spracovanú monografiu Muránska Dlhá Lúka, ktorá komplexne spracováva históriu obce a prepája ju so súčasnosťou. Popisuje mnohé dôležité fakty a udalosti, obsahuje množstvo fotografií.

V obci pôsobí Športový klub Muránska Dlhá Lúka, ktorý združuje cyklistický oddiel (5 členov) a oddiel cezpoľného behu (3 osoby). V rámci ZŠ pôsobí futbalový krúžok.

Pre potreby športu slúžia: futbalové ihrisko, ako aj nové multifunkčné ihrisko (s altánkom a krbom), posilňovňa v prírode. Od tohto priestoru vedú turistické chodníky do blízkej prírody. V tejto časti obce prebieha mapovanie, ktorého výsledkom bude mapa pre orientačný beh.

V roku 2014 bola zriadená posilňovňa vybavená najmodernejšími posilňovacími strojmi a ako jediná v regióne má aj funkčnú lezeckú stenu. Stolní tenisti trénujú v priestoroch kultúrneho domu.

Pre lyžovanie sú k dispozícii lyžiarske vleky o dĺžke 450m, 300m a jeden detský vlek, všetky s umelým osvetlením (v súkromnom vlastníctve). Vzhľadom na nepriaznivé poveternostné podmienky a nemožnosť umelého zasnežovania sú tieto zariadenia dlhodobo mimo prevádzky.

Okolie obce poskytuje možnosti na turistiku. Cez kataster obce vedie žltá značková turistická trasa Revúca - Nemcová, turistické vychádzky je možné absolvovať napr. na Lučanské, do Muránskej Zdychavy, Korimova, ale aj do vzdialenejších oblastí, ako Muránsky hrad, Veľká Lúka, Muránska Planina, Predná Hora.

V obci pôsobí aj ranč s chovom koní, kde sa záujemcovia môžu zúčastniť vychádzok na koni do okolitej prírody.

V priebehu roka organizuje obec nasledovné športové podujatia:

- stolnotenisový turnaj o putovný pohár starostu obce (3 ročníky),
- futbalový turnaj o putovný pohár starostu obce (3 ročníky),
- cyklistické preteky kolo Výcod Top Road Ligy,
- turistický zraz dôchodcov,
- okresný športový deň dôchodcov,
- okresná chovateľská prehliadka poľovných trofejí,
- súťaž dobrovoľných hasičských zborov a pod.

Občania sa angažujú v nasledovných združeniach a spolkoch:

- Základná organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska. Vznikla v roku 2001, má 84 členov a aktívne sa zúčastňuje na živote obce, ako aj na podujatiach pre seniorov (celoslovenská prehliadka seniorských speváckych súborov, Športové hry seniorov Krajská prehliadka speváckych súborov a pod.), udržiavajú miestne tradície.
- Spevokol Poľan – reprezentuje obec nielen doma, ale aj na regionálnych a nadregionálnych podujatiach,
- Zbor pre občianske záležitosti – funguje znovu od roku 2012 – uskutočňuje slávnostné obrady pri príležitosti životných jubileí, narodení dieťaťa a pod.,
- Občianske združenie Športový klub Muránska Dlhá Lúka,
- Divadelný súbor Bakithan,
- Občianske združenie Rúbanka,
- Filmový klub,
- Hasičský dobrovoľný zbor,
- Urbárske spoločenstvo,
- Základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov –

- spomienkové akcie, prezentujú udalosti minulosti mladej generácii,
- Základná organizácia Slovenský zväz včelárov so sídlom v Revúcej,
 - Poľovné združenie Poľan,
 - Poľovné združenie Radzim,
 - cirkevné zbory ECAV a R-K cirkvi,
 - Klub automodelárov v Revúcej a pod.

A.1.9 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Tabuľka č. 17: Prehľad vybavenosti technickou infraštruktúrou	
Infraštruktúra	áno/nie, kvantifikácia
Cestná sieť v km	2,6 km II. triedy 6 km III. triedy
Železničná sieť v km	2,5 km
Plyn	áno
Kanalizácia	nie
ČOV	nie
Vodovod	áno
Vodný zdroj	nie
Zber TKO	
klasický	áno
separovaný	áno
Vedenie el. energie	
vzdušné	áno
Železničná stanica / zastávka	nie
Autobusová stanica / zastávka	áno
Autobusové spojenie	áno
z toho expresné	nie
Telefónny rozvod	áno
Rozhlas	áno
Káblova TV	nie
Internet	áno

Zdroj údajov: obec

Doprava

Obec Muránska Dlhá Lúka je od okresného mesta Revúca vzdialená 5 km, od mesta Jelšava 17 km, od obce Muráň 4 km a od krajského mesta Banská Bystrica 85 km.

Cestná doprava

Územím obce prechádza cesta II. triedy II/532 Tornaľa – Jelšava – Revúca – Muráň v dĺžke 2,6 km. Cesty III. triedy sú v dĺžke cca 6 km, plnia obslužnú funkciu, sú premenlivej šírky a kvality. V roku 2011 bola zrekonštruovaná cesta na cintorín, miestne cesty v dĺžke 600 m (do rómskej osady) sú v nevyhovujúcom stave. Mimo

intravilán obce dopravnú obsluhu zabezpečujú účelové komunikácie. V roku 2015 bolo pri miestnych komunikáciách vybudované pozdĺžne odvodnenie.

Miestnu hromadnú osobnú autobusovú dopravu zabezpečuje v súčasnosti SAD Lučenec. Verejná autobusová doprava do blízkeho mesta Revúca je dostatočná, pre potreby školskej i pracovnej dochádzky je vyhovujúca. Počet spojov v pracovných dňoch je 23, cez víkendy premáva približne polovica spojov. Smerom na Tisovec premáva denne 8 spojov, čo je z hľadiska cestovania do zamestnania nevyhovujúce.

Na území obce sú dve autobusové zastávky v centre obce (jedna v každom smere). Zastávka nemá vybudované samostatné zastávkové pruhy. Vzhľadom na intenzitu dopravy a veľkosť obce je potrebné prehodnotiť situovanie a počet zastávok z dôvodu zaistenia bezpečnosti.

V obci nie sú vytvorené vyhovujúce podmienky pre pohyb chodcov. Chýbajú chodníky pozdĺž hlavných a obslužných komunikácií.

Intenzívna doprava (hlavne nákladná) zaťažuje obec nadmerným hlukom, emisiami, ohrozuje chodcov, narúša statiku domov pri hlavnej ceste.

Železničná doprava

Muránska Dlhá Lúka leží na jednokolažnej neelektrifikovanej trati č. 165 (Plešivec - Muráň) medzi Revúcou a Muráňom, ktorá slúži v súčasnosti len pre nákladnú dopravu. Osobná doprava je na trati Plešivec – Lubeník – Jelšava – Revúca – Muráň zrušená a železničná zastávka v obci je nevyužívaná.

Obyvateľom obce chýba vlaková doprava ako doplňujúci spôsob cestovania za prácou.

Cyklistická doprava

V obci nie sú vytvorené vyhovujúce podmienky pre pohyb cyklistov.

Statická doprava

Z hľadiska statickej dopravy v obci nie sú vybudované parkovacie plochy pri objektoch vybavenosti v súlade s požiadavkami noriem – okrem parkoviska pri cintoríne. Vzhľadom na charakter bývania v rodinných domoch je odstavovanie vozidiel riešené na vlastných pozemkoch rodinných domov.

Základná environmentálna infraštruktúra

Plyn

Územím prechádza distribučný vysoko-tlakový plynovod Revúca (Bohúňovo) – Muráň - Tisovec DN 80, PN 40 MPa. V obci Muránska Dlhá Lúka je vybudované regulačná stanica plynu, ktorá slúži na plošnú plynofikáciu integrovaného obytného územia. Napojenie obyvateľstva na plynovod je asi 60%.

Kapacita plynovodu vyhovuje aj prípadnej budúcej výstavbe rodinných domov, občianskej vybavenosti, či podnikateľských aktivít.

Pitná voda

Obec Muránska Dlhá Lúka je zásobovaná pitnou vodou z verejného vodovodu, ktorý je súčasťou Muránskeho skupinového vodovodu (ďalej Muránsky SKV). Muránsky SKV zásobuje pitnou vodou obce Muráň, Muránska Lehota, Muránska Dlhá Lúka, Revúca, Revúcka Lehota, Mokrú Lúku, Chyžné, Magnezitovce, Jelšava, Gemerské

Teplice, Hucín, Gemerský Sad, Sirk, Šivetice, Lubeník, Muránska Huta. Zdrojom pitnej vody pre Muránsky SKV sú vodné zdroje o kapacite $Q_{min} = 149,5 \text{ l.s-1}$ (Bobáčka, Pod hradom, Tisovec horný a dolný, RV-19, RV-20 a SHM 1-A, Peklo). Vodný zdroj Peklo v obci Sirk bol navrhnutý na vyradenie. Ako doplňujúci vodný zdroj pre Muránsky SKV sa uvažuje vodný zdroj Pastevník v obci Muráň o výdatnosti $Q = 32,0 \text{ l.s-1}$. Muránsky SKV je v správe Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s..

Cez obec Muránska Dlhá Lúka sú trasované prírodné potrubia $2 \times \text{DN } 300$ z vodných zdrojov pri obci Muránska Lehota a Muráň, ako aj prírodné potrubie DN 300 zo zdroja Pod hradom pre Muránsky SKV. Tieto prírodné potrubia sú zaústené do vodojemu Muránska Dlhá Lúka o objeme $2 \times 250 \text{ m}^3$ s max. hladinou 386,70 m n.m. Z vodojemu $2 \times 250 \text{ m}^3$ je trasovaný prírodný rád DN 500 cez obec Muránska Dlhá Lúka až do vodojemu $2 \times 650 \text{ m}^3$ mesta Revúca.

Z vodojemu $2 \times 250 \text{ m}^3$ Muránska Dlhá Lúka je gravitačne privádzaná pitná voda k spotrebiteľom cez rozvodnú vodovodnú sieť DN 100 – 80.

Ochranné pásma podzemných vôd: Katastrálne územie obce Muránska Dlhá Lúka spadá do územia ochranného pásma 1. a 2. stupňa vodného zdroja - vrtov RV-19 a RV-20, ktorého OP 1. a 2. stupňa je stanovené rozhodnutím c. Vod. hosp. 295/1990, vydaného v Rožňave dňa 31.10.1990 Okresným národným výborom – odborom poľnohospodárstva a lesného a vodného hospodárstva v Rožňave.

Ochranné pásma povrchových vôd: V zmysle vyhlášky MŽP SR č. 211/2005, ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov, do k. ú. Muránska Dlhá Lúka spadá povodie vodohospodársky významného vodného toku Muráň (číslo toku 251) v správe SVP, š.p. OZ Banská Bystrica.

Do rómskej osady Rúbanka je zavedený vodovod, náklady hradí obec, cca 60% hradia miestni obyvatelia. Pri výstavbe modulovej ZŠ pri Rúbanke bol vodovod v roku 2015 zrekonštruovaný, čím sa výrazne znížili úniky vody.

Kanalizácia a ČOV

Obec Muránska Dlhá Lúka v súčasnosti nemá vybudovanú kanalizáciu, ani čistiareň odpadových vôd (ČOV). Likvidácia splaškových odpadových vôd je zabezpečovaná zaústením do žump, septikov, podmokov a vypúšťaním priamo do miestnych tokov. Takýto druh zneškodňovania odpadových vôd je hygienicky nevyhovujúci.

V roku 2015 bola spracovaná projektová dokumentácia „Kanalizácia a ČOV pre obec Muránska Dlhá Lúka“, ktorá rieši odvádzanie a likvidáciu splaškových vôd v obci vybudovaním splaškovej kanalizácie (gravitačnej a výtlačkovej so systémom čerpacích staníc). Odpadové a splaškové vody budú čistené v miestnej ČOV a gravitačne vypúšťané do recipientu Muráň. PD rieši aj odkanalizovanie rómskej osady Rúbanka.

Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom obce Muránska Dlhá Lúka je zabezpečené zo zdrojov tepla s individuálnym a lokálnym zásobovaním tepla. Na zabezpečenie vykurovania domácností využíva obyvateľstvo prevažne drevnú surovinu z katastra obce. Výrazne menší podiel má vykurovanie na báze elektrickej energie (obecné budovy) a minimálny je podiel ostatných druhov paliva.

Elektrická energia

Hlavným napájacím bodom v zásobovaní elektrickou energiou je elektrická rozvodňa a transformovňa Rz Lubeník, z ktorej vyúsťuje 22 kV distribučné vzdušné vedenie a to linka č. 256 v prevedení AlFe 3x95.

Vzdušná nízkonapäťová (NN) sekundárna sieť je v relatívne v dobrom technickom stave, po rekonštrukcii a obnove.

Súčasný stav prevádzkovej VN a NN siete v riešenom území je nepostačujúci pre navrhovaný urbanistický rozvoj s intenzifikáciou a ďalšie požiadavky na potrebný elektrický príkon bude možné riešiť len vybudovaním nových energetických zariadení.

Zásobovanie a dostatok elektrickej energie pre obyvateľov obce zabezpečuje Východoslovenská energetika, a.s., Košice.

Verejné osvetlenie a miestny rozhlas

Sieť verejného osvetlenia (VO) je v relatívne v dobrom technickom stave, po rekonštrukcii a obnove.

Obecný rozhlas je starší, ale je v dobrom stave.

Odpadové hospodárstvo

Obec vyprodukuje ročne cca 135 ton odpadu, na 1 obyvateľa pripadne cca 150 kilogramov odpadu / rok.

Odvoz tuhého komunálneho odpadu zabezpečuje 2x mesačne pre domácnosti a pre podnikateľov firma Brantner Gemer na skládku v Hnúšti vzdialenej (27) km. V obci je zabezpečený separovaný zber nasledovných odpadov:

- plasty 1x mesačne,
- sklo 1x za 2 mesiace,
- elektro a nebezpečný odpad – 2x ročne.

Kompostovateľný (biologicky rozložiteľný) odpad si spracovávajú občania individuálne. Obec nedisponuje kompostoviskom na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného odpadu z verejných plôch.

Divoké skládky na území obce sa priebežne likvidujú, nie sú s nimi v obci vážnejšie problémy. Skládka vzniknutá pri rómskej osade sa likviduje priebežne v rámci aktivačných prác. Zároveň sú pri osade umiestnené dva veľkokapacitné kontajnery, prevádzku ktorých financuje obec.

Program odpadového hospodárstva obce obec zatiaľ nemá spracovaný.

Životné prostredie

Environmentálna kvalita územia je vysoká, obec nepatrí do žiadnej zaťaženej oblasti. Až na chýbajúcu kanalizáciu a ČOV je stav životného prostredia v obci vcelku pozitívny.

Na území obce sa nenachádzajú významné zdroje znečistenia, znečistenie ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami (CO, SO₂, NO_x, PM₁₀) je minimálne.

Z hľadiska kontaminácie patria pôdy do 2.triedy - nekontaminované pôdy, resp. mierne kontaminované. Územie je bez vodnej a veternej erózia poľnohospodárskej pôdy.

Z hľadiska ekologickej stability patrí územie do 2. triedy - priestor ekologicky stredne stabilný.

Zdravotný stav lesov je vynikajúci, spadá do 1. triedy - zdravé porasty.

Muránska Dlhá Lúka je z hľadiska zelene typickým vidieckym sídlom, kde plošne najvyššie zastúpenie dosahuje súkromná zeleň a verejná zeleň najnižšie. Tiež údolná poloha medzi zalesnenými svahmi, v nástupe k Muránskej planine vytvára dojem bohato zastúpenej zelene, hoci v samotnej obci je jej relatívne málo. Pomerne hustá zástavba okolo cesty a v priamom kontakte s potokom neposkytuje veľa priestoru na pre plochy verejnej zelene. V záhradách majú čoraz väčší podiel okrasné záhrady, ktoré týmto nahrádzajú verejnú zeleň. Pozitívnym prvkom je údržba zelene na verejných priestranstvách obyvateľmi priľahlých pozemkov. Chýba izolačná zeleň pri železničnej trati, v areáli cintorína je vysadených málo drevín, opticky je však dostatočne ozelenený vďaka zalesneným svahom a kopcom v okolí.

Informačná spoločnosť a telekomunikácie

Pevnú telekomunikačnú sieť zabezpečuje Slovak Telekom, a.s., Bratislava. V obci sú dostupné tiež mobilné siete, signál mobilného internetu je slabý. Prístup k internetu zabezpečuje Slovak Telekom prostredníctvom pevnej linky. Mobilní operátori Orange Slovensko a O-2 zabezpečujú internetový signál prostredníctvom prenosných mobilných zariadení.

Obec poskytuje svojim občanom tzv. obecný internet: prostredníctvom verejnej telekomunikačnej Siete poskytuje prístup koncovému zariadeniu zákazníka do verejnej elektronickej siete pre prenos dát a prístup do siete Internet cez WiFi prijímače (asi 25 domácností).

Obec má zriadenú webovú stránku www.muranskadlhaluka.sk a stránku na Facebooku „Dlholúšane“ www.facebook.com/groups/64210131421/?fref=ts. Základná škola s materskou školou majú webovú stránku www.zsmdl.sk.

Informácie o obci a jej okolí poskytuje aj informačná tabuľa umiestnená v centre obce. Veľmi dobrým zdrojom informácií je skladacia mapa obce, na ktorej sú uvedené základné informácie o obci, ako aj ortofotomapa obce a okolia s vyznačenými turistickými chodníkmi.

Ochrana a bezpečnosť

V obci nie je zriadená obecná polícia a nemá tu zastúpenie ani štátna polícia. V rámci projektu Občianska hliadka v obci Muránska Dlhá Lúka financovaného z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia pôsobila v rokoch 2014-2015 občianska hliadka zložená zo 4 osôb, ktorá okrem pomoci pri zabezpečovaní ochrany verejného poriadku a bezpečnosti v obci pomáhala pri riešení rôznych sociálnych problémov marginalizovanej rómskej komunity. V súčasnosti hliadky nefungujú a v obci citeľne chýbajú.

V obci je nainštalovaný informačný systém formou vývesiek a smerových tabúľ.

Prevenciu kriminality úspešne zabezpečuje kamerový systém vybudovaný v roku 2013 z dotácie z Ministerstva vnútra SR. Na jeho základe bolo objasnených niekoľko priestupkov a trestných činov.

V obci je postavená hasičská zbrojnica. Dobrovoľný hasičský zbor má 20 členov. Pri zbrojnici bol svojpomocne vybudovaný prístrešok, je potrebné vybudovať okolo areálu plot a upraviť okolie.

Obec má spracovaný protipovodňový plán.

Ochrana pred povodňami. V časti obce je vybudovaná sieť odvodňovacích povrchových rigolov. Tieto rigoly zabezpečujú odvádzanie dažďových vôd do miestnych tokov. Jedná sa o rigoly s lichobežníkovým profilom, ktorého steny a dno sú vyložené betónovou dlažbou. Pre zabezpečenie funkčnosti tohto odvodňovacieho systému je potrebné vykonávať pravidelnú údržbou čistoty týchto rigolov.

A.1.10 CESTOVNÝ RUCH

Obec Muránska Dlhá Lúka disponuje rozmanitým potenciálom pre vidiecky cestovný ruch: neznečistené životné prostredie, hornatý terén, bohatá príroda plná lesných plodov, húb, zvierat, atraktivity v blízkom okolí, ako napr. Národný park Muránska planina, žrebčín na Veľkej Lúke, hrad Muráň, Ochtinská aragonitová jaskyňa, rekreačný areál Predná hora, Gotická cesta, Krásnohorská jaskyňa a pod.

Obec svojou polohou v rámci dostupnosti do rekreačných priestorov Muránskej planiny má predpoklady pre využívanie cykloturistiky. Pre posúdenie tohto zámeru bola spracovaná štúdia "GEMERSKÉ ZELENÉ CESTY", ktorá prioritne poukazuje na možnosti využitia jestvujúcej technicky rozostavanej trasy železničnej trate - Gemerskej spojky Tisovec - Revúca.

V obci sa nachádza jeden veľký a dva malé lyžiarske vleky s osvetlením v súkromnom vlastníctve, ktoré nie sú v súčasnosti vzhľadom na poveternostné podmienky prevádzkované. Na ich prevádzkovanie by bolo potrebné vybudovať umelé zasnežovanie.

V okolí obce sú podmienky pre rozvoj bežeckého lyžovania, či orientačného behu. Pre orientačný beh sú vybudované lesné trasy, zatiaľ nie sú zaznamenané do mapy.

Reštauračné ani ubytovacie zariadenia sa v obci nenachádzajú.

A.2 Analýza východiskovej situácie obce

Obec Muránska Dlhá Lúka sa nachádza v nive rieky Muráň, od obce Muráň je vzdialená 4 km a od okresného mesta Revúca 5 km. Jej kataster má 1865 ha, charakter má hornatý, s veľkými výškovými rozdielmi. Je prevažne zalesnený (až 53 % plochy) a veľká časť leží v ochrannom pásme Národného parku Muránska planina. V poľnohospodárskej pôde dominujú trvalé trávne porasty. Centrálna poloha katastra je urbanizovaná, záhrady a ovocné sady voľne prechádzajú do krajiny. Rastlinstvo aj živočíšstvo je mimoriadne pestré vzhľadom k blízkosti Muránskej Planiny. Na južnom aj severnom okraji obce sú lokalizované čiastočne využívané areály poľnohospodárskej výroby.

Existujúce prírodné prvky majú veľký význam pre zachovanie stability krajiny. Ekologicky významnejšie krajinné prvky ako lesné porasty, vodný tok Muráň, nelesná drevinová vegetácia, sady, záhrady a trvalé trávne porasty tvoria kostru ekologickej stability územia. V riešenom území majú prevahu ekologicky stabilnejšie prvky (les, trvalé trávne porasty, vodné toky s brehovou vegetáciou) na úkor nestabilných (orná pôda, zastavané plochy), komplexne možno hodnotiť krajinu ako stabilnú a vyváženú.

Značne vyšší podiel ľudí v predproduktívnom veku (oproti celoslovenskému priemeru) poukazuje síce na pozitívny trend demografického vývoja v obci, ale tento ukazovateľ ovplyvňujú do značnej miery viacpočetné rómske rodiny. Obdobne ukazovateľ vysokého počtu obyvateľov so základným vzdelaním a naopak mimoriadne nízkeho počtu so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním poukazuje na nízku kvalitu pracovnej sily. To všetko je znásobené nedostatkom pracovných príležitostí a aj slabým využívaním miestnych zdrojov. Znižovanie nezamestnanosti a prístup ku vzdelaniu je kľúčovým faktorom pre túto lokalitu.

Pre MRK boli realizované projekty typu: terénna sociálna práca, dobrovoľné hliadky a komunitní pracovníci, ktoré obec vyhodnotila ako úspešné. Chýbajú rekvalifikačné kurzy a iné vzdelávacie projekty pre rôzne vekové kategórie nezamestnaných, ktoré by špecificky zohľadňovali podmienky a potreby tohto územia.

Obec hospodárila v roku 2015 s prebytkom, na ekonomický rozvoj využíva vlastné zdroje, ale aj rôzne dotácie a projekty. Má dostatočne spracované projektové dokumentácie pre investičnú výstavbu, koncepčné materiály pre prípravu projektov a v záverečnom štádiu spracovania je územný plán obce. V poslednom období obec zrealizovala viacero aktivít k zlepšeniu života svojich obyvateľov (výstavba modulovej ZŠ a MŠ, komunitné centrum, postupná rekonštrukcia obecných budov, úpravy cintorína a okolia, dopĺňanie športovej vybavenosti, knižnica, klub dôchodcov, sušička ovocia, altánky, nové športové a kultúrne aktivity.....), čo poukazuje na systémové kroky obnovy a rozvoja obce.

Potenciál územia pre zvyšovanie zamestnanosti nie je dostatočne využívaný. V obci je zriadená sušička ovocia, húb, lesných plodov a bylín, ktorá sa teší veľkej popularite, zamestnáva miestnych, chýbajú však doplnkové služby, ako príprava ovocia na spracovanie, balenie, marketing, predaj výrobkov. Hospodárenie v lesoch a na poľnohospodárskej pôde je štandardné, areál bývalého poľnohospodárskeho družstva nie je dostatočne využívaný.

Bohatý prírodný a kultúrny potenciál nie je zatiaľ využívaný na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu. Absentuje vzťah a skúsenosti obyvateľov

v oblasti podnikania v CR, vzdelávanie v CR, informačná kancelária. Ubytovanie v súkromí a stravovacie kapacity absentujú.

Infraštruktúra pre vzdelávanie bola ukončená v roku 2015 (modulová ZŠ pre ročníky 1.-4.), ale kapacitne stále nepostačuje. Potrebné sú ešte triedy pre MŠ, ktoré sú zatiaľ umiestnené v objekte ZŠ, resp. ďalšie sú v podnájme.

Obec má veľmi dobre lokalizovanú a postupne budovanú „oddychovú zónu“ mimo zastavaného územia pre rôzne aktivity kultúrneho, športového, oddychového a záujmového využitia občanov nielen na miestnej, ale aj regionálnej úrovni. Ďalšie objekty pre tento typ vybavenosti sa nachádzajú v centre obce a sú dobre vybavené.

Obec má bohatý kultúrno-spoločenský život s množstvom aktivít. Najaktívnejšie sú skupiny dôchodcov, mládež má rezervy v prejavení svojich záujmov.

Chýbajú niektoré zariadenia občianskej vybavenosti – hlavne pre zdravotnú starostlivosť, ubytovacie a stravovacie služby, ďalšie drobné služby.

Situácia v rómskej osade Rúbanka je komplikovaná – chatrče sú nelegálne postavené na cudzích pozemkoch, žije tu viac obyvateľov, než ich je oficiálne prihlásených, do osady vedie cesta, ktorá je v zlom stave. Spolupráca Rómov s obcou je uspokojivá.

Pozitívnym faktom je, že obec má rozpracovaný územný plán. Územný plán počíta s novými resp. rozšírenými funkčnými plochami určenými pre bývanie (rodinné domy aj bytové domy), občiansku vybavenosť, rozvoj športu a rekreáciu (cyklotrasy, bežecké a lyžiarske trasy, ihriská, šatne,...).

Veľkým problémom obce je záťaž hlukom, emisiami a otrasmi z cesty 2. triedy, ktorá obec pretína. Intenzívna nákladná doprava ohrozuje zdravie a bezpečnosť ľudí, ako aj statiku rodinných domov. Na hlavnej ceste absentujú chodníky pre peších, ale na mnohých miestach je to technicky ťažko riešiteľné. Chýba vlakové spojenie, ktoré fungovalo v minulosti.

Základná environmentálna infraštruktúra v obci je vyhovujúca, okrem odkanalizovania odpadových vôd. Nevyhnutné je riešenie kanalizácie vrátane ČOV. Vodovodná sieť je vyhovujúca. Na zásobovanie teplom obyvatelia využívajú lokálne tepelné zdroje väčšinou na báze drevnej hmoty, výrazne menší podiel má vykurovanie elektrickou energiou a plynom, aj keď rozvody plynu sú dostačujúce (z finančných dôvodov). Odpadové hospodárstvo je riešené vyhovujúco, separovaný zber funguje, divoké skládky sa priebežne likvidujú za pomoci aktívnych pracovníkov. V obci nie je spracovaný Program odpadového hospodárstva. Pre spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu z obecných pozemkov chýba kompostovisko.

A.3 Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Ex-post hodnotenie analyzuje predchádzajúci Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka, ktoré opatrenia zo stratégie, prípadne akčného plánu boli za uplynulé obdobie zrealizované.

Tabuľka č. 18: Ex-post hodnotenie predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka				
<i>Opatrenie</i>	<i>Aktivita, projekt</i>	<i>Termín</i>	<i>Zdroj</i>	<i>Hodnotenie</i>
1.1.1 1.1.3	Výstavba kontajnerovej školy	2015	dotácia MŠVVŠ SR + VZ	zrealizované
1.1.1 1.1.3	PD Modulová MŠ	2015	dotácia + VZ	zrealizované
1.1.1 1.1.3	Modulová MŠ	2015	dotácia MŠVVŠ SR + VZ	v realizácii
1.1.2	Školenia, kurzy, semináre	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
1.1.2	Vzdelávanie zamestnancov	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
1.1.3	Rekonštrukcia a modernizácia školskej jedálne	2010	VZ	zrealizované
1.1.3	Vzdelávanie ZŠ	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
1.1.3	Vzdelávanie MŠ	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
1.1.3	Školský klub	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
1.1.3	Školské stravovanie	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.2.1 2.2.2	Šport	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.1.1 2.1.2	Kultúrne podujatia	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.1.1 2.1.2 1.1.3	Školská knižnica	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.2.1 2.2.2	Multifunkčné ihrisko	2010	Viacúčelové ihriská + VZ	zrealizované
2.2.1 4.1.1	Sušička ovocia, zeleniny a húb	2012	Úrad vlády SR + VZ	zrealizované
2.2.1	Cintorínske a pohrebné služby	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.2.2	PD Oddychová zóna	2010	VZ	zrealizované
2.2.2	Oddychová zóna obce Muránska Dlhá Lúka - etapa I. - Koliba	2013	Program obnovy dediny + VZ	zrealizované
2.2.2	Oddychová zóna obce Muránska Dlhá Lúka - etapa II. - kondičné zariadenie pre dospelých	2015	Program obnovy dediny + VZ	zrealizované
2.4.1 2.4.2 4.1.1	Vybudovanie Komunitného centra	2012	Úrad vlády SR + VZ	zrealizované
2.4.1 2.4.2 4.1.1	Komunitné centrum	2012 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.4.1	Terénna sociálna práca	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne

2.4.2 4.1.1				
2.4.1 3.1.3	Verejný poriadok (občianske hliadky)	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
2.4.2	Rekonštrukcia a modernizácia Komunitného centra	2012	dotácia + VZ	zrealizované
2.4.2 4.1.1	Sociálne služby	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
3.3.1	Spracovanie konceptu UPN MDL	2012 - 2015	VZ	zrealizované
3.3.1	Členstvo v organizáciách	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
3.3.1	Kronika obce	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
3.3.1	Propagácia a prezentácia	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.1.1	Kamerový systém	2012 - 2013	dotácia + VZ	zrealizované
4.1.1	Nákup pozemkov	2011 - 2014	VZ	zrealizované
4.1.1	PD polyfunkčný objekt	2010	VZ	zrealizované
4.1.1	Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2010	VZ	zrealizované
4.1.1	PD parkovisko pri cintoríne	2011	VZ	zrealizované
4.1.1	Rekonštrukcia mostu a cesty k cintorínu	2010 - 2011	PRV 2007-2013 opatr. 3.2 Obnova a rozvoj obcí + VZ	zrealizované
4.1.2	Rekonštrukcia OcÚ	2010	PRV 2007-2013 opatr. 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo + VZ	zrealizované
4.1.2	web stránka obce	2010	Partnerstvo MPČH	zrealizované
4.1.2	Informačná tabuľa	2011	Partnerstvo MPČH	zrealizované
4.1.2	Vysielacie a vydavateľské služby	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.1.2	Správa a údržba komunikácií	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.1.2	Správa a údržba verejných priestranstiev	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.1.2	Odpadové hospodárstvo	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.1.2	Ochrana pred požiarmi	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne
4.2.1	PD kanalizácia a ČOV	2010	VZ	zrealizované
4.2.1	PD kanalizácia a ČOV	2015	VZ	zrealizované
4.2.2	Verejné osvetlenie	2010 - 2016	rozpočet obce	priebežne

Zdroj: vlastné spracovanie

A.4 Zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT analýza)

Nasledovná tabuľka obsahuje analýzu silných a slabých stránok obce, analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia, či možné riziká a ohrozenia z vonkajšieho prostredia, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. To všetko s dôrazom na priestorové aspekty a perspektívy rozvoja obce a kvality jej sídelného prostredia

Tabuľka č. 19: SWOT analýza	
Silné stránky	Slabé stránky
- výhodná geografická poloha obce (Muránska Planina, Slovenský raj, Nízke Tatry) - bohatý prírodný potenciál - bohatý kultúrno-historický potenciál obce a regiónu (Gotická cesta) - katolícky kostol – NKP, evanjelický kostol, modlitebňa Bratskej jednoty baptistov - neznečistené životné prostredie - zdravé lesy a hospodárenie v lesoch - blízkosť okresného mesta - autobusová dostupnosť obce - priaznivá veková štruktúra obyvateľov - rastúci počet obyvateľstva - progresívna populácia - základná škola s materskou školou v blízkosti rómskej osady - vytvorené priestorové podmienky pre činnosť komunitného centra - aktívna mimoškolská činnosť – krúžky - dobré vzťahy (národnostných a konfesných skupín) - dobrá komunikácia s MRK - MRK – spokojnosť so starostom - aktívne cirkevné spoločenstvá, spevokol ECAV, vystúpenia pre obec - aktívne obyvateľstvo – čulý spoločenský život - aktívni dôchodcovia – pomoc pre obec - pozitívne ekonomické hospodárenie obce - rozvinuté živnostenské podnikanie - chov včiel - poľovníctvo - ovocné sady a spracovanie ovocia - realizácia protipovodňových opatrení - web stránka obce, FB stránka obce - kvalitná pitná voda - dobre riešené zabezpečenie stravovania (ZŠ, MŠ, dôchodcovia, zamestnanci OcÚ) - systémové kroky pre rozvoj športových a kultúrnych aktivít - veľa aktivít vedenia obce v poslednom období	- nezáujem investorov o región - zlá poloha od hlavných dopravných tepien - nedostatočná infraštruktúra - rastúci počet obyvateľstva - nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva - nedokončený územný plán - obec nevlastní pozemky - nedostatočná kapacita priestorov ZŠ a MŠ - minimálne pracovné príležitosti v obci, ako aj v blízkom okolí - vysoká miera nezamestnanosti - odchod obyvateľov za prácou (do iných miest, do zahraničia) - zrušenie osobnej železničnej dopravy - chýba kanalizácia a ČOV - chýbajú chodníky a parkovacie plochy - hustá doprava cez obec - niektoré miestne komunikácie v zlom stave - slabá informovanosť občanov - nedostatočná internetová sieť - nízka životná úroveň MRK - nízke vzdelanie Rómov bez pracovných návykov - ťažko riešiteľná situácia v rómskej osade Rúbanka (nevysporiadané pozemky, čierne stavby, neregistrovaní obyvatelia) - zlá prístupová cesta do rómskej osady - neriešené odpadové hospodárstvo v osade - chýba činnosť terénnej sociálnej práce - chýba činnosť občianskej hliadky - chýba činnosť komunitného centra - chýbajúca základná zdravotná starostlivosť - nedokončená oddychová zóna - chýba priestor na stretávanie sa mladých ľudí - schátralé budovy vo vlastníctve obce a cirkvi - chýba reštaurácia - chýba ubytovania na súkromí - chýbajú značené turistické trasy, náučné chodníky, miestne chodníky, trasy pre orientačný beh, bežecké lyžovanie - chýbajú cyklotrasy a cyklocesty (cestovanie za prácou) - chátrajúca budova železničnej zastávky

	• chýba oblastná organizácia cestovného ruchu • zarastajúce lúky a pasienky • chýba obecné kompostovisko • chýba vysokorýchlostný internet • nefunkčnosť existujúcich vlekov
Príležitosti	Ohrozenia
• dokončenie územného plánu obce • spracovanie územného systému ekologickej stability • využitie štrukturálnych fondov EÚ • využitie spolupráce s okolitými obcami • zlepšenie informovanosti obyvateľov • rozvojový marketing • podpora rozvoja drobných podnikateľov • rekonštrukcia a dobudovanie obecných budov a objektov občianskej vybavenosti • verejné stravovacie zariadenie • vybudovanie obecného sociálneho podniku • rozvoj ovocinárstva, spracovanie a predaj miestnych produktov • podpora mladých poľnohospodárov • čistenie TTP, výroba drevoštiepky • dokončenie ROEP • stavebné pozemky pre rozvoj IBV, vybudovanie obecných bytoviek, podnikanie • nové rozvojové plochy pre rómsku osadu • vybudovanie kanalizácie a ČOV • presmerovanie dopravy mimo obec • transformácia školy na plnoorganizovanú ZŠ (1. – 9. ročník) • vybudovanie cyklochodníka a cyklotrás • oživenie tradičných remesiel (kováčstvo, debnárstvo, tkanie, práca s hlinou) • oživenie osobnej železničnej dopravy • umelé zasnežovanie pri lyžiarskych vlekoch s umelým osvetlením • rozvoj vidieckeho cestovného ruchu v regionálnom meradle (Muráň – Tornaľa) • rozvoj miestnej agroturistiky, poznávacieho a rekreačného turizmu • rozvoj ovčiarstva, chovu dobytka a kôz, drobných hospodárskych zvierat, miestne výrobky • realizácia stratégie CLLD (prístup LEADER) • systematické vzdelávanie MRK • jednoduchšia implementácia národných projektov (terénna sociálna práca, občianske hliadky) • rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných • dobudovanie plôch a priestorov pre športovanie a kultúrne podujatia (umelé zasnežovanie a bežeckých trás, značené trasy pre turistiku a orientačný beh, šatne, amfiteáter...) • pestovanie a spracovanie liečivých rastlín	• silná administratíva a byrokracia • politický vývoj v krajine • legislatíva (systém finančnej samosprávy) • nepriaznivý demografický vývoj (starnutie obyvateľstva) • nevysporiadané vlastnícke vzťahy • rast nezamestnanosti • nezáujem investorov • nedostatok informácií • nedostatočné partnerstvá • nepripravené projekty rozvoja • zvýšenie konkurenčného tlaku EÚ • nezáujem občanov, slabá motivácia k práci • migrácia vzdelanej pracovnej sily • nemožnosť čerpať externé zdroje (obmedzujúce podmienky čerpania zdrojov) • neúspešné projekty • rast počtu obyvateľov MRK • slabá podpora štátu pre malých podnikateľov • problémové dopravné napojenie územia

Zdroj: vlastné spracovanie

A.5 Ex-ante hodnotenie – stav projektovej pripravenosti

Ex-ante hodnotenie analyzuje súčasný stav pripravenosti rozvojových zámerov obce a zámerov dotknutých subjektov (stakeholderov) a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov.

Tabuľka č. 20: Ex-ante hodnotenie – stav projektovej pripravenosti				
Názov projektu	Žiadateľ	Zdroj financovania	Predp. termín realizácie	Pripravenosť projekt. zámeru/návrhu
PD Kanalizácia a ČOV pre obec Muránska Dlhá Lúka	obec	OP KŽP / Environmentálny fond	2018	
PD Rekonštrukcia predškolského zariadenia v MDL	obec	MV SR EFSR a SR Rekonštrukcia predškolských zariadení s dôrazom na rozšírenie kapacity v obciach s prítomnosťou MRK	2017	Podaná žiadosť v 2016
ÚPN Muránska Dlhá Lúka koncept	obec	MDVRR SR	2017	spracovaný ÚPN MDL koncept
Štúdia "Gemerské zelené cesty"	obec	fondy EÚ	2018	realizácia časti štúdie

Zdroj: vlastné spracovanie

A.6 Identifikácia kritických oblastí rozvoja

Na základe predchádzajúcich analýz je možné identifikovať nasledovné skupiny problémov:

Problém č. 1: Vysoká nezamestnanosť, takmer žiadne pracovné príležitosti, nevyužitý potenciál obce pre miestne podnikanie.

Príčiny:

- zlá poloha od hlavných dopravných tepien,
- nedostatočná infraštruktúra,
- nedostatočné obhospodarovanie krajiny,
- rastúci počet obyvateľstva,
- nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva,
- nedokončený územný plán,
- obec nevlastní pozemky,
- minimálne pracovné príležitosti v obci, ako aj v blízkom okolí,
- vysoká miera nezamestnanosti,
- odchod obyvateľov za prácou (do iných miest, do zahraničia),
- slabá informovanosť občanov,
- nedostatočná internetová sieť,
- nízke vzdelanie Rómov bez pracovných návykov,
- ťažko riešiteľná situácia v rómskej osade Rúbanka (nevysporiadané pozemky, čierne stavby, neregistrovaní obyvatelia),
- chýba činnosť terénnej sociálnej práce,
- chýba činnosť občianskej hliadky,
- chýba činnosť komunitného centra,
- chýba reštaurácia,
- chýba ubytovania na súkromí,
- chýbajú značené turistické trasy, náučné chodníky, miestne chodníky, trasy pre orientačný beh, bežecké lyžovanie,
- chýbajú cyklotrasy a cyklocesty (cestovanie za prácou),
- chátrajúca budova železničnej zastávky,
- chýba oblastná organizácia cestovného ruchu.

Dôsledky:

- nezáujem investorov o región,
- zaostávanie a prehlbovanie regionálnych rozdielov,
- zarastanie lúk a pasienkov,
- rast nezamestnanosti,
- rast sociálnej nespokojnosti,
- zaostávajúci rozvoj obce,
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- zaostávanie a prehlbovanie regionálnych rozdielov,
- nízke príjmy,
- nízka kúpyschopnosť obyvateľstva,
- pokles kvality života v obci.

Problém č. 2: Nedobudovaná technická infraštruktúra.

Príčiny:

- nedostatočná infraštruktúra,
- rastúci počet obyvateľstva,
- nedokončený územný plán,
- obec nevlastní pozemky,
- zrušenie osobnej železničnej dopravy,
- chýba kanalizácia a ČOV,
- chýbajú chodníky a parkovacie plochy,
- hustá doprava cez obec,
- niektoré miestne komunikácie v zlom stave,
- ťažko riešiteľná situácia v rómskej osade Rúbanka (nevysporiadané pozemky, čierne stavby, neregistrovaní obyvatelia),
- zlá prístupová cesta do rómskej osady.

Dôsledky:

- nezaujem investorov o región,
- zaostávanie a prehľbovanie regionálnych rozdielov,
- zhoršovanie kvality životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva v obci
- zaostávajúci rozvoj obce,
- rast nezamestnanosti,
- rast sociálnej nespokojnosti,
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- pokles kvality života v obci.

Problém č. 3: Rezervy v rozvoji miestneho školstva a v oblasti celoživotného vzdelávania súvisiaca s vysokou nezamestnanosťou.

Príčiny:

- rastúci počet obyvateľstva,
- nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva,
- nedostatočná kapacita priestorov ZŠ A MŠ,
- odchod obyvateľov za prácou (do iných miest, do zahraničia),
- nedostatočná internetová sieť,
- nízka životná úroveň MRK,
- nízke vzdelanie Rómov bez pracovných návykov,
- obmedzujúce podmienky čerpania zdrojov,
- neúspešné projekty.

Dôsledky:

- nemožnosť uplatniť sa na trhu práce,
- zvyšovanie nespokojnosti miestneho obyvateľstva,
- nezaujem občanov, slabá motivácia k práci,
- rast nezamestnanosti,
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- rastúci počet detí s poruchami pozornosti a žiakov s poruchami správania,
- pokles kvality života v obci.

Problém č. 4: Rezervy v poskytovaní občianskej, sociálnej a zdravotnej starostlivosti, v oblasti v oblasti kultúrneho a športového využitia.

Príčiny:

- nedostatočná infraštruktúra,
- rastúci počet obyvateľstva,
- nepriaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva,
- slabá informovanosť občanov,
- nízka životná úroveň MRK,
- ťažko riešiteľná situácia v rómskej osade Rúbanka (nevysporiadané pozemky, čierne stavby, neregistrovaní obyvatelia),
- chýba činnosť terénnej sociálnej práce,
- chýba činnosť občianskej hliadky,
- chýba činnosť komunitného centra,
- chýbajúca základná zdravotná starostlivosť,
- nedokončená oddychová zóna,
- chýba priestor na stretávanie sa mladých ľudí,
- schátralé budovy vo vlastníctve obce a cirkví,
- chýbajú značené turistické trasy, náučné chodníky, miestne chodníky, trasy pre orientačný beh, bežecké lyžovanie,
- chýbajú cyklotrasy a cyklocesty (cestovanie za prácou),
- chátrajúca budova železničnej zastávky,
- chýba oblastná organizácia cestovného ruchu,
- nefunkčnosť existujúcich vlekov,
- obmedzujúce podmienky čerpania zdrojov,
- neúspešné projekty.

Dôsledky:

- nezáujem občanov, slabá motivácia k práci,
- zhoršenie podmienok pre bývanie,
- zhoršovanie kvality životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva v obci,
- rast nezamestnanosti,
- rast sociálnej nespokojnosti,
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- pokles kvality života v obci.

Problém č. 5: Nedostatočné využívanie možností miestnej, regionálnej a medzinárodnej spolupráce, rezervy vo využívaní externých zdrojov na financovanie projektov, rezervy v oblasti prezentácie obce.

Príčiny:

- nedokončený územný plán,
- obec nevlastní pozemky,
- slabá informovanosť občanov,
- nedostatočná internetová sieť,
- schátralé budovy vo vlastníctve obce a cirkví,
- chýba vysokorýchlostný internet,
- nedostatočné partnerstvá,
- nepripravené projekty rozvoja,
- zvýšenie konkurenčného tlaku EÚ,

- silná administratíva a byrokracia,
- politický vývoj v krajine,
- legislatíva (systém finančnej samosprávy),
- obmedzujúce podmienky čerpania zdrojov,
- neúspešné projekty.

Dôsledky:

- nezáujem investorov o región,
- zaostávajúci rozvoj obce,
- nezáujem občanov, slabá motivácia k práci,
- nezáujem investorov,
- nižšia aktivita obyvateľov na rozvoji,
- rast nezamestnanosti,
- rast sociálnej nespokojnosti,
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- pokles kvality života v obci.

Problém č. 6: Napriek uspokojivému stavu životného prostredia vyskytujúce sa riziká jeho ohrozenia.

Príčiny:

- nedokončený územný plán,
- chýba kanalizácia a ČOV,
- chýbajú chodníky a parkovacie plochy,
- hustá doprava cez obec,
- neriešené odpadové hospodárstvo v rómskej osade,
- zarastajúce lúky a pasienky,
- chýba obecné kompostovisko.

Dôsledky:

- zhoršovanie kvality životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva v obci,
- zhoršujúca sa kvalita zložiek životného prostredia
- migrácia vzdelanej pracovnej sily,
- pokles kvality života v obci.

A.7 Stanovenie východísk a možných riešení

Z identifikovaných problémov je možné načrtnúť nasledovné východiská:

Východisko č. 1: Vytváranie podmienok pre koordinované podnikateľské prostredie, rozvoj malého a stredného podnikania, agroturistiky, pre zvyšovanie zamestnanosti a zamestnatel'nosti.

Potenciál územia pre zvyšovanie zamestnanosti nie je dostatočne využívaný. Potenciálne podnikanie je potrebné orientovať hlavne na ekologické hospodárenie (extenzívny chov oviec, dobytká, kôz, hydiny,...), spracovanie mäsa a mlieka, hospodárenie v lesoch, výroba drevoštiepky, čistenie TTP a výroba biomasy, ovocinárstvo (ovocné sady, spracovanie ovocia – sušenie, muštovanie, pálenie), zber a spracovanie húb a lesných plodov, včelárstvo, liečivé byliny... Ďalej na oživenie remesiel, ktoré majú svoju tradíciu v území (debnárstvo, práca s hlinou, kováčstvo, výrobky z prútia, tkanie,...), vrátane umeleckej výroby. Je potrebné prilákať aj vysokokvalifikovaných mladých ľudí do obce. Pri všetkom je dôležitá finalizácia výroby s vysokou pridanou hodnotou s orientáciou na typické miestne a regionálne produkty a marketing odbytu.

Pre zvýšenie zamestnanosti a efektívne využitie miestnych zdrojov je potrebné zriadiť obecný sociálny podnik, ktorý nadviaže a rozšíri doterajšie aktivity obce v oblasti spracovania ovocia, húb, lesných plodov a liečivých rastlín. V rámci podniku sa môžu realizovať aj pridružené aktivity, ako napr. výroba tvárnic, predaj produktov, agroturistické zariadenie a pod.

Vzhľadom k tomu, že obec nedisponuje obecnými pozemkami, je potrebné dokončiť Register obnovennej evidencie pozemkov a obec musí vyvíjať aktivity k získaniu pozemkov, ktoré využije na budúce rozvojové aktivity, či bytovú výstavbu.

Bohatý prírodný a kultúrny potenciál je potrebné využiť na rozvoj agroturizmu, poznávacieho, rekreačného, či poľovníckeho turizmu (turistické chodníky, cyklotrasy, zážitkové pobyty v prírode, zber lesných plodov, pobyt na farmách, ...). Pre koordináciu aktivít na regionálnej úrovni (podnikanie v CR, vzdelávanie v CR, poradenstvo...) bude potrebné zriadiť informačnú kanceláriu. Ubytovanie na súkromí a stravovacie kapacity sú nevyhnutným predpokladom oživenia územia aj týmto smerom.

Východisko č. 2: Vyhovujúca technická infraštruktúra ako podmienka pre zlepšenie kvality života a podporu miestneho ekonomického rozvoja

Na prilákanie investorov, podnikateľov, či nových obyvateľov je nevyhnutné potrebné dobudovať kanalizáciu a ČOV. Na zásobovanie teplom by mali obyvatelia, miestni podnikatelia využívať aj plyn aj obnoviteľné zdroje na báze drevnej hmoty,

Obec bude musieť riešiť problémy spojené s intenzívnou nákladnou dopravou cez obec, ktorá ohrozuje zdravie a bezpečnosť ľudí, ako aj statiku rodinných domov. Územný plán navrhuje obchvat obce preložkou komunikácie smerom východným, čo však z hľadiska reálnej realizácie je vo veľmi dlhodobom horizonte. Niektoré z miestnych komunikácií (hlavne cesta vedúca do rómskej osady) bude potrebné rekonštruovať. Na hlavnej ceste bude potrebné vybudovať chodníky pre peších, čo však je na mnohých miestach technicky ťažko riešiteľné. Pri autobusových

zastávkach bude potrebné kvôli bezpečnosti vybudovať odstavné pruhy. Je potrebné intervenovať v oblasti obnovenia osobnej vlakovej dopravy.

Pre potreby novej výstavby bude potrebné zrekonštruovať rozvody a zaradenia na prenos elektrickej energie. Napojenosť obyvateľov na internet je nízka, riešením je zavedenie vysokorýchlostného internetu do obce.

Východisko č. 3: Kvalitná vzdelanostná úroveň obyvateľstva pôsobiaca na lepšie uplatnenie sa občanov na trhu práce a na zníženie nezamestnanosti

Obec vykazuje progresívny rast populácie a vysoký podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, čo znamená zvýšené nároky obce na oblasť vzdelávania. Aj keď infraštruktúra pre vzdelávanie bola ukončená v roku 2015 (modulová ZŠ pre ročníky 1.-4.), kapacitne stále nepostačuje. Vzhľadom na ambície školy transformovať sa na plnoorganizovanú ZŠ (ročníky 1.-9.), bude potrebné jej kapacity rozšíriť. Je potrebné dobudovať, resp. rekonštruovať budovy pre dve MŠ. V areáli ZŠ a MŠ bude potrebné dobudovať priestory na šport a voľný čas - detské ihrisko, dopravné ihrisko, športoviská a pod.

Vzhľadom na majoritu detí z MRK, je potrebné aj naďalej venovať pozornosť kvalitným vzdelávacím programom predprimárneho vzdelania, programom pre deti a žiakov s poruchami pozornosti a s poruchami správania, či programom environmentálnej výchovy. Naďalej je potrebné podporovať mimoškolskú záujmovú činnosť a v dlhodobejšom horizonte bude dobré zriadiť aj externú pobočku Základnej umeleckej školy v Revúcej.

Vzhľadom na pretrvávajúcu vysokú nezamestnanosť bude potrebné zaviesť systém celoživotného vzdelávania, ktorý zlepší uplatnenie nezamestnaných na trhu práce, ich zručnosti, motiváciu pracovať, zvýši mieru podnikavosti.

Východisko č. 4: Zvýšenie kvality života občanov zlepšením a komplexnosťou poskytovaných služieb

Z dôvodu skvalitňovania života v obci by mala obec aj naďalej pokračovať v poskytovaní sociálnych a komunitných služieb, prípadne riešiť nové služby (lekár v obci, opatrovateľská služba), čím by dokázala efektívne riešiť problémy svojich občanov v občianskej, sociálnej, zdravotnej oblasti a aj vytvárať podmienky na ich aktívnejšie zapojenie do spoločenského života obce.

Vzhľadom na vysoký podiel obyvateľstva MRK je potrebné znovu zavedenie projektov terénnej sociálnej práce, rómskych občianskych hliadok, či komunitných centier – tu je potrebné, aby obec vyvíjala intervencie smerom k riadiacim orgánom národných projektov, ktorých zmeny riadenia týchto projektov sťažujú ich implementáciu v obci (požiadavky na vzdelanie terénnych sociálnych pracovníkov). Aj naďalej pokračovať v programoch neformálneho vzdelávania zameraných na zlepšenie života MRK (napr. kurzy varenia).

Územný plán počíta s novými resp. rozšírenými funkčnými plochami určenými pre bývanie (rodinné domy aj bytové domy), občiansku vybavenosť, rozvoj športu a rekreáciu (cyklotrasy, bežecké a lyžiarske trasy, ihriská, šatne,...). Pre rómsku osadu je kľúčové vysporiadanie pozemkov, legalizácia stavieb a výstavba nízkonákladových bytoviek.

Starostlivosťou a rozvojom vybavenosti určenej na stretávanie sa, kultúrno-spoločenské aktivity, oddych, športovanie, širokou ponukou kultúrnych a športových

podujatí sa skvalitní život domácich obyvateľov, zaktivizuje miestny život aj samotní obyvatelia. Bude potrebné dobudovať prvky, ako oddychová zóna (šatne, malý amfiteáter, športoviská), lyžiarsky areál (vybudovať umelé zasnežovanie), značené trasy pre orientačný beh, či bežecké lyžovanie.

Východisko č. 5: Systematická komunikácia obce, aktívne partnerstvo obce v miestnom, regionálnom a národnom meradle

Obec má zabehnutú kvalitnú spoluprácu na miestnej a regionálnej úrovni. Vzhľadom na náročnosť riešenia niektorých problémov v obci bude potrebné vyvíjať spoluprácu so susednými obcami, či s miestnymi združeniami, organizáciami (hlavne napr. cirkevnými) a podnikateľskými subjektmi na príprave spoločných projektov. Obec by mala naplno využiť možnosti členstva v miestnej akčnej skupine Muránska Planina - Čierny Hron a realizovať projekty v oblasti regionálneho rozvoja, obnovy dediny, podnikania na vidieku, či vzdelávania. Na financovanie rozvojových aktivít by mala obec aj naďalej využívať externé zdroje – čo je oveľa jednoduchšie v partnerstvách (napr. so susednými obcami). Pre naštartovanie aktivít v oblasti agroturistiky, ako aj zlepšenie informovanosti verejnosti bude potrebné rozširovať ponuku propagačných a prezentačných materiálov o obci, rozšíriť obsah webovej stránky, prezentovať sa na sociálnych sieťach, vylepšiť informačný systém v obci (informačné a smerové tabule).

Vzhľadom na všetky rozvojové aktivity je nevyhnutne potrebné dokončiť územný plán, či ROEP. Na zachovanie kvalitného prírodného prostredia bude potrebné spracovať Územný systém ekologickej stability.

Východisko č. 6: Systematická starostlivosť o životné prostredie

Starostlivosť o životné prostredie predpokladá na jednej strane významné investičné aktivity na dobudovanie základnej environmentálnej infraštruktúry, na druhej strane predpokladá množstvo ďalších aktivít v oblasti starostlivosti o jednotlivé zložky životného prostredia (ovzdušie, voda, horniny, pôda a organizmy) - ako starostlivosť o zeleň, nakladanie s odpadmi, odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu, protipovodňové opatrenia, bezpečnosť na cestách a pod. Je potrebné aj naďalej vyvíjať aktivity v oblasti zvyšovania environmentálneho povedomia verejnosti, využívania obnoviteľných zdrojov energie, vytvárania miestnych biocentier a biokoridorov a ochrany vybraných biotopov.

Odpadové hospodárstvo je riešené vyhovujúco, separovaný zber funguje, divoké skládky sa priebežne likvidujú za pomoci aktivačných pracovníkov. Bude potrebné spracovať Program odpadového hospodárstva. Pre nakladanie s biologicky rozložiteľným odpadom bude potrebné vybudovať obecné kompostovisko. Pre zlepšovanie vodozadržnosti územia je vhodné budovanie rybníkov, udržiavanie mokradí a zamokrených lúk.

ČASŤ B – STRATEGICKÁ ČASŤ

Strategická časť obsahuje víziu územia obce Muránska Dlhá Lúka, formuláciu a návrh stratégie rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifík a určí hlavné strednodobé rozvojové priority a ciele rozvoja obce s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia, ďalej obsahuje výber a popis cieľov v jednotlivých politikách - oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálno-spoločenská, environmentálna).

Vízia:

Obec Muránska Dlhá Lúka je moderná dedina ležiaca v neporušenom a atraktívnom vidieckom prostredí s kompletne vybudovanou infraštruktúrou, dobrými podmienkami na podnikanie a bývanie, aktívnym sociálno-spoločenským životom, kvalitným školstvom a celoživotným vzdelávaním, čulým vidieckym cestovným ruchom, v ktorej žijú spokojní, zdraví a vzdelaní obyvatelia bez rozdielu veku, náboženstva a národnosti.

Stratégia rozvoja obce / globálny cieľ:

Zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce efektívnym využitím miestnych zdrojov, zručností a tradícií, podporou miestneho podnikania, komunitného života, vzdelávania, ako aj ochranou životného prostredia a prezentáciou prírodných a historických hodnôt obce a jej okolia.

Zo SWOT analýz, definovania kritických oblastí rozvoja, identifikácie východísk uvedených v kapitole A.3 Zhodnotenie súčasného stavu územia vyplynuli nasledovné priority a špecifické ciele a z nich plynúce opatrenia:

Tabuľka č. 21: Špecifické ciele a priority	
I. prioritná oblasť - hospodárska	
PRIORITA 1	EKONOMICKÝ ROZVOJ
Špecifický cieľ 1:	Vytvárať podmienky pre malých a stredných podnikateľov, podporovať samozamestnávanie, rozvíjať sociálne podnikanie a podnikanie na pôde, rozvíjať tradičné remeslá. Využitím domáceho prírodného potenciálu vytvoriť podmienky na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, hlavne agroturistiky.
Zdôvodnenie:	Potenciál územia pre zvyšovanie zamestnanosti nie je dostatočne využívaný. Pre zvýšenie zamestnanosti a efektívne využitie miestnych zdrojov je potrebné zriadiť obecný sociálny podnik, ktorý nadviaže a rozšíri doterajšie aktivity obce v oblasti spracovania ovocia, húb, lesných plodov a liečivých rastlín. V rámci podniku sa budú realizovať aj pridružené aktivity, ako napr. výroba tvárnic, predaj produktov, agroturistické zariadenie a pod.). Podporovať aktivity ekologického poľnohospodárstva (extenzívny chov dobytka, oviec, ...). Vzhľadom k tomu, že obec nedisponuje obecnými

	pozemkami, je potrebné dokončiť Register obnovennej evidencie pozemkov a obec musí vyvíjať aktivity k získaniu pozemkov, ktoré využije na budúce rozvojové aktivity, či bytovú výstavbu. Bohatý prírodný a kultúrny potenciál je potrebné využiť na rozvoj agroturizmu, poznávacieho, rekreačného, či poľovníckeho turizmu (turistické chodníky, cyklotrasy, zážitkové pobyty v prírode, zber lesných plodov, pobyt na farmách,...). Ubytovanie na súkromí a stravovacie kapacity sú nevyhnutným predpokladom oživenia územia aj týmto smerom.
Opatrenia:	1.1 Miestne podnikanie 1.2 Vidiecky cestovný ruch
PRIORITA 2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	
Špecifický cieľ 2:	<i>Zabezpečiť rozvoj environmentálnej infraštruktúry vybudovaním novej a systematickou starostlivosťou o existujúcu infraštruktúru. Riešiť dopravnú situáciu v obci, systematicky sa starať o miestne komunikácie, vytvárať podmienky na zlepšenie dostupnosti obce a mobility obyvateľov. Zabezpečiť systematickú starostlivosť o energie, podporovať využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Systematicky zabezpečovať bezpečnosť obyvateľov obce.</i>
Zdôvodnenie:	Na prilákanie investorov, podnikateľov, či nových obyvateľov je nevyhnutne potrebné dobudovať kanalizáciu a ČOV. Na zásobovanie teplom by mali obyvatelia, miestni podnikatelia využívať ako plyn, tak aj obnoviteľné zdroje na báze drevnej hmoty. Obec potrebuje riešiť problémy spojené s intenzívnou nákladnou dopravou cez obec, ktorá ohrozuje zdravie a bezpečnosť ľudí, ako aj statiku rodinných domov. Územný plán navrhuje obchvat obce preložkou komunikácie smerom východným, čo je však z hľadiska reálnej realizácie vo veľmi dlhodobom horizonte. Niektoré z miestnych komunikácií je potrebné rekonštruovať. Na hlavnej ceste je potrebné vybudovať chodníky pre peších. Pri autobusových zastávkach je potrebné kvôli bezpečnosti vybudovať odstavné pruhy. Je potrebné intervenovať v oblasti obnovenia osobnej vlakovej dopravy. Pre potreby novej výstavby je potrebné zrekonštruovať rozvody a zariadenia na prenos elektrickej energie. Napojenosť obyvateľov na internet je nízka, riešením je zavedenie vysokorýchlostného internetu do obce.
Opatrenia:	2.1 Environmentálna infraštruktúra 2.2 Doprava 2.3 Energie 2.4 Bezpečnosť

II. prioritná oblasť - sociálno-spoločenská	
Priorita 3	VZDELÁVANIE
Špecifický cieľ 3:	<i>Zlepšiť technické podmienky a materiálne zabezpečenie vzdelávacieho procesu. Aplikovať kritériá kvality školstva a vzdelávacieho procesu, realizovať vzdelávacie programy adekvátne situácii v obci. Vytvoriť systém celoživotného vzdelávania vrátane neformálneho vzdelávania.</i>
Zdôvodnenie:	Obec vykazuje progresívny rast populácie a vysoký podiel obyvateľov v predproduktívnom veku, čo znamená zvýšené nároky obce na oblasť vzdelávania. Vzhľadom na ambície školy transformovať sa na plnoorganizovanú ZŠ (ročníky 1.-9.), bude potrebné jej kapacity rozšíriť. Je potrebné dobudovať, resp. rekonštruovať budovy pre dve MŠ. A areáli ZŠ a MŠ bude potrebné dobudovať priestory na šport a voľný čas. Vzhľadom na majoritu detí z MRK, je potrebné venovať pozornosť kvalitným vzdelávacím programom predprimárneho vzdelania, programom pre deti a žiakov s poruchami pozornosti a správania, programom environmentálnej výchovy. Je potrebné podporovať mimoškolskú záujmovú činnosť a v dlhodobejšom horizonte zriadiť aj externú pobočku Základnej umeleckej školy. Vzhľadom na pretrvávajúcu vysokú nezamestnanosť je potrebné zaviesť systém celoživotného vzdelávania, ktorý zlepší uplatnenie nezamestnaných na trhu práce, ich zručnosti, motiváciu pracovať, zvýši mieru podnikavosti.
Opatrenia:	3.1 Infraštruktúra vzdelávania 3.2 Kvalita vzdelávania 3.3 Celoživotné vzdelávanie
Priorita 4	KVALITA ŽIVOTA
Špecifický cieľ 4:	<i>Rozširovať a skvalitňovať služby v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti. Zlepšovať životné podmienky a uplatnenie sa na trhu práce marginalizovanej rómskej komunity. Vytvárať podmienky pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti a príchod nových obyvateľov. Podporovať rozvoj kultúry starostlivosťou o kultúrne zariadenia, rozširovaním ponuky kultúrno-spoločenských podujatí. Podporovať rozvoj športu a možnosti trávenia voľného času rekonštrukciou starých a budovaním nových zariadení pre šport, voľný čas a oddych.</i>
Zdôvodnenie:	Z dôvodu skvalitňovania života v občianskej, sociálnej, zdravotnej oblasti musí obec poskytovať sociálne a komunitné služby, riešiť nové služby (lekár v obci, opatrovateľská služba). Vzhľadom na vysoký podiel obyvateľstva MRK potrebuje obec znovu zaviesť projekty terénnej sociálnej práce, rómskych občianskych hliadok, či komunitných centier. Obec aj naďalej chce pokračovať v programoch neformálneho vzdelávania

	zameraných na zlepšenie života MRK (napr. kurzy varenia). Územný plán počíta s novými resp. rozšírenými funkčnými plochami určenými pre bývanie (rodinné domy aj bytové domy), občiansku vybavenosť, rozvoj športu a rekreáciu (cyklotrasy, bežecké a lyžiarske trasy, ihriská, šatne,...). Pre rómsku osadu je kľúčové vysporiadanie pozemkov, legalizácia stavieb a výstavba nízkonákladových bytoviek. Starostlivosťou a rozvojom vybavenosti určenej na stretávanie sa, kultúrno-spoločenské aktivity, oddych, športovanie, širokou ponukou kultúrnych a športových podujatí sa skvalitní život domácich obyvateľov, zaktivizuje miestny život aj samotní obyvatelia. Je potrebné dobudovať oddychovú zónu, lyžiarsky areál, trasy pre orientačný beh, bežecké lyžovanie.
Opatrenia:	4.1 Občianska a sociálna starostlivosť 4.2 Marginalizovaná rómska komunita 4.3 Bývanie 4.4 Kultúra 4.5 Šport a voľný čas
Priorita 5 KOMUNIKÁCIA	
Špecifický cieľ 5:	<i>Rozvíjať partnerstvá s miestnymi ekonomickými, sociálnymi a spoločenskými partnermi, rozvíjať partnerstvá na regionálnej a národnej úrovni. Systematicky riešiť a strategicky plánovať udržateľný rozvoj. Rozširovať informačnú infraštruktúru, zlepšovať prístup obyvateľov k informáciám.</i>
Zdôvodnenie:	Obec má zabehnutú kvalitnú spoluprácu na miestnej a regionálnej úrovni. Vzhľadom na náročnosť riešenia niektorých problémov v obci je potrebné vyvíjať spoluprácu so susednými obcami, či s miestnymi združeniami, organizáciami (napr. cirkevnými) a podnikateľskými subjektmi na príprave spoločných projektov. Obec chce naplno využiť možnosti členstva v miestnej akčnej skupine Muránska Planina - Čierny Hron a realizovať projekty v oblasti regionálneho rozvoja, obnovy dediny, podnikania na vidieku, či vzdelávania. Na financovanie rozvojových aktivít bude obec využívať aj naďalej externé zdroje. Pre naštartovanie aktivít v oblasti agroturistiky, ako aj zlepšenie informovanosti verejnosti plánuje obec rozširovať ponuku propagačných a prezentačných materiálov o obci, rozšíriť obsah webovej stránky, prezentovať sa na sociálnych sieťach, vylepšiť informačný systém v obci (informačné a smerové tabule), vydávať zaujímavé publikácie o obci. Vzhľadom na všetky rozvojové aktivity je nevyhnutné dokončiť územný plán, či ROEP. Na zachovanie kvalitného prírodného prostredia je potrebné spracovať Územný systém ekologickej stability.

Opatrenia:	5.1 Partnerstvá 5.2 Strategické plánovanie 5.3 Informovanosť
------------	--

III. prioritná oblasť - environmentálna

Priorita 6 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Špecifický cieľ 6:	<i>Systematicky sa starať o verejné priestranstvá a zeleň v obci. Systematicky monitorovať zložky životného prostredia (ovzdušie, voda, horniny, pôda a organizmy), vytvárať podmienky pre ich účinnú ochranu a aplikovať opatrenia zamerané na adaptáciu zmeny klímy a vodohospodárske opatrenia. Podporovať účinné opatrenia v oblasti nakladania s odpadmi.</i>
Zdôvodnenie:	Starostlivosť o životné prostredie predpokladá na jednej strane významné investičné aktivity na dobudovanie základnej environmentálnej infraštruktúry, na druhej strane predpokladá množstvo ďalších aktivít v oblasti starostlivosti o jednotlivé zložky životného prostredia: starostlivosť o zeleň, nakladanie s odpadmi, odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu, protipovodňové opatrenia, bezpečnosť na cestách a pod. Obec chce vyvíjať aktivity v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie. Je potrebné spracovať Program odpadového hospodárstva. Pre nakladanie s biologicky rozložiteľným odpadom je potrebné vybudovať obecné kompostovisko. Pre zlepšovanie vodozadržnosti územia chce obec budovať rybníky, udržiavať mokrade a zamokrené lúky.
Opatrenia:	6.1 Verejné priestranstvá a zeleň 6.2 Zmeny klímy 6.3 Nakladanie s odpadmi

Zdroj: vlastné spracovanie

Tabuľka č. 22: Strategický rámec

V í z i a					
Obec Muránska Dlhá Lúka je moderná dedina ležiaca v neporušenom a atraktívnom vidieckom prostredí s kompletne vybudovanou infraštruktúrou, dobrými podmienkami na podnikanie a bývanie, aktívnym sociálno-spoločenským životom, kvalitným školstvom a celoživotným vzdelávaním, čulým vidieckym cestovným ruchom, v ktorej žijú spokojní, zdraví a vzdelaní obyvatelia bez rozdielu veku, náboženstva a národnosti.					
G l o b á l n y c i e ľ					
Zlepšiť kvalitu života obyvateľov obce efektívnym využitím miestnych zdrojov, zručností a tradícií, podporou miestneho podnikania, komunitného života, vzdelávania, ako aj ochranou životného prostredia a prezentáciou prírodných a historických hodnôt obce a jej okolia.					
I. prioritná oblasť hospodárska		II. prioritná oblasť sociálno-spoločenská			III. prioritná oblasť environmentálna
Priorita 1 Ekonomický rozvoj	Priorita 2 Technická infraštruktúra	Priorita 3 Vzdelávanie	Priorita 4 Kvalita života	Priorita 5 Komunikácia	Priorita 6 Životné prostredie
Opatrenie 1.1 Miestne podnikanie Opatrenie 1.2 Vidiecky cestovný ruch	Opatrenie 2.1 Environmentálna infraštruktúra Opatrenie 2.2 Doprava Opatrenie 2.3 Energie Opatrenie 2.4 Bezpečnosť	Opatrenie 3.1 Infraštruktúra vzdelávania Opatrenie 3.2 Kvalita vzdelávania Opatrenie 3.3 Celoživotné vzdelávanie	Opatrenie 4.1 Občianska a sociálna starostlivosť Opatrenie 4.2 Marginalizovaná rómska komunita Opatrenie 4.3 Bývanie Opatrenie 4.4 Kultúra Opatrenie 4.5 Šport a voľný čas	Opatrenie 5.1 Partnerstvá Opatrenie 5.2 Strategické plánovanie Opatrenie 5.3 Informovanosť	Opatrenie 6.1 Verejné priestranstvá a zeleň Opatrenie 6.2 Zmeny klímy Opatrenie 6.3 Nakladanie s odpadmi

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ C – PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť obsahuje najmä zoznam aktivít a projektov vo väzbe na priority a opatrenia s cieľom zabezpečenia realizácie Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka. Obsahuje podrobnejšie rozpracovanie špecifických cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej politike na úroveň opatrení a aktivít, ktoré sú tvorené vecne príbuznými skupinami projektov a tak isto súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov.

Opatrenie zastrešuje súbor aktivít k určitej téme/priestoru a stanoví prístup k riešeniu jednotlivých tém/problémov. Jednotlivé opatrenia sú napĺňané prostredníctvom realizácie konkrétnych rozvojových aktivít. Aktivita označuje konkrétnu akciu, činnosť, projekt v rámci daného opatrenia.

Tabuľka č. 23: Opatrenia, aktivity a ukazovatele podľa prioritných oblastí	
I. prioritná oblasť - hospodárska	
Priorita 1	EKONOMICKÝ ROZVOJ
Opatrenie:	1.1 Miestne podnikanie
Aktivity (projekty):	1.1.1 Vytvorenie obecného sociálneho podniku 1.1.2 Aktivity zamerané na podporu zamestnanosti (rekvalifikačné kurzy, oživenie tradičných remesiel, výroba tvárnic ...) 1.1.3 Podpora poľnohospodárstva, obhospodarovania krajiny 1.1.4 Podpora lesného hospodárstva 1.1.5 Podpora malého a stredného podnikania (miestne odrody, sušiareň, muštáreň, pálenica, ...) 1.1.6 Rozvoj ovčiarstva, chovu dobytká a kôz, drobných hospodárskych zvierat 1.1.7 Pestovanie liečivých rastlín 1.1.8 Vysporiadanie pozemkov 1.1.9 Podpora spracovania a predaja miestnych produktov (z ovocia, medu, mlieka, mäsa, bylín, ...)
Merateľné ukazovatele:	Vytvorený sociálny podnik Počet intervencií na podporu podnikania Počet propagačných aktivít na podporu podnikania Počet aktivít zameraných na podporu zamestnanosti Počet novovytvorených pracovných miest Počet aktivít na podporu zamestnanosti Počet aktivít na podporu poľnohospodárstva Počet aktivít na podporu lesného hospodárstva Počet aktivít na podporu malého a stredného podnikania Počet aktivít na podporu malého a stredného podnikania Počet aktivít na podporu ovčiarstva, chovu dobytká a kôz, drobných hospodárskych zvierat

	<i>Počet aktivít na podporu pestovania liečivých rastlín</i> <i>Rozloha nových lokalít na rozvoj podnikania</i>
Opatrenie:	1.2 Vidiecky cestovný ruch
Aktivity (projekty):	1.2.1 Podpora aktivít vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu, poznávacieho, rekreačného, poľovníckeho turizmu pod. 1.2.2 Podpora služieb vidieckeho cestovného ruchu (ubytovanie, stravovanie, doplnkové služby) 1.2.3 Budovanie cyklochodníkov a cyklotrás, miestnych turistických a náučných trás 1.2.4 Sieťovanie aktivít a služieb v regionálnom meradle
<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet aktivít na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu</i> <i>Počet podporených podnikateľských subjektov so zameraním na poskytovanie služieb cestovného ruchu</i> <i>Počet novovytvorených služieb vidieckeho cestovného ruchu</i> <i>Počet vyznačených turistických a cykloturistických trás</i> <i>Počet km vybudovaných cyklotrás a cyklochodníkov</i> <i>Počet km vybudovaných turistických a náučných trás</i> <i>Počet turistov na turistických a cykloturistických trás</i> <i>Počet aktivít v regionálnom meradle</i>
Priorita 2	TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
Opatrenie:	2.1 Environmentálna infraštruktúra
Aktivity (projekty):	2.1.1 Vybudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd 2.1.2 Starostlivosť o zásobovanie pitnou vodou 2.1.3 Zásobovanie plynom – intervencie v oblasti napojenia obyvateľstva na plynovod
<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet km kanalizačnej siete</i> <i>Vybudovaná ČOV</i> <i>Počet zrekonštruovaných inžinierskych sietí</i> <i>Napojenosť obyvateľstva na plyn</i>
Opatrenie:	2.2 Doprava
Aktivity (projekty):	2.2.1 Starostlivosť o existujúce a budovanie nových miestnych komunikácií (rekonštrukcia cesty do rómskej osady, ...) 2.2.2 Vybudovanie chodníkov a odstavných plôch 2.2.3 Rekonštrukcia autobusových zastávok (vrátane odstavných plôch) 2.2.4 Intervencie v oblasti dopravy (presmerovanie dopravy mimo obec, obnovenie osobnej železničnej dopravy,...)
<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet km rekonštruovaných miestnych komunikácií</i> <i>Počet km novovybudovaných miestnych komunikácií</i> <i>Počet km chodníkov</i>

	<i>Plocha parkovísk a odstavných plôch</i> <i>Počet intervencií v oblasti riešenia dopravy</i>
Opatrenie:	2.3 Energie
Aktivity (projekty):	2.3.1 Starostlivosť o verejné osvetlenie a obecný rozhlas 2.3.2 Rozvoj informačnej infraštruktúry (signál TV a mobilných operátorov, vysokorýchlostný internet a pod.) 2.3.3 Znižovanie energetickej náročnosti obecných budov 2.3.4 Rekonštrukcia rozvodov elektrickej energie pre potreby novej bytovej výstavby 2.3.5 Využívanie obnoviteľných zdrojov energie (výroba biopeliet, drevoštiepky, ...)
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet zrekonštruovaných prvkov verejného osvetlenia</i> <i>Počet zrekonštruovaných prvkov verejného rozhlasu</i> <i>Počet domácností napojených na vysokorýchlostný internet</i> <i>Počet projektov zameraných na znižovanie energetickej náročnosti obecných budov</i> <i>Počet rekonštruovaných zariadení na rozvod EE</i> <i>Počet projektov na využívanie OZE</i>
Opatrenie:	2.4 Bezpečnosť
Aktivity (projekty):	2.4.1 Rozvoj a údržba kamerového systému 2.4.2 Preventívno-výchovná činnosť v oblasti bezpečnosti obyvateľstva 2.4.3 Podpora aktivít v oblasti protipožiarnej ochrany
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet zrekonštruovaných prvkov verejného osvetlenia</i> <i>Počet aktivít v oblasti bezpečnosti obyvateľstva</i> <i>Počet aktivít v oblasti protipožiarnej ochrany</i>

II. prioritná oblasť – sociálno-spoločenská

Priorita 3 VZDELÁVANIE

Opatrenie:	3.1 Infraštruktúra vzdelávania
Aktivity (projekty):	3.1.1 Rekonštrukcie a rozšírenie kapacít miestnych materských škôl 3.1.2 Rozšírenie kapacít základnej školy 3.1.3 Dobudovanie vybavenosti areálu základnej školy (detské ihrisko, dopravné ihrisko, športoviská, ...)
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet rekonštrukcií školských zariadení</i> <i>Počet žiakov MŠ</i> <i>Počet žiakov ZŠ</i>

Opatrenie:	3.2 Kvalita vzdelávania
Aktivity (projekty):	3.2.1 Programy predprimárneho vzdelania, pripravenosť detí z prostredia MRK na školskú dochádzku 3.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl 3.2.3 Programy pre deti a žiakov s poruchami pozornosti a s poruchami správania 3.2.4 Programy pre deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, resp. z marginalizovaných skupín obyvateľstva 3.2.5 Podpora mimoškolskej činnosti 3.2.6 Programy v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania 3.2.7 Intervencie v oblasti transformácie miestnej ZŠ na plnoorganizovanú (1.-9. ročník) 3.2.8 Zriadenie externej pobočky Základnej školy umenia
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet programov v oblasti predprimárneho vzdelania, pripravenosť detí z prostredia MRK na školskú dochádzku</i> <i>Počet aktivít na zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl</i> <i>Počet programov pre deti a žiakov s poruchami pozornosti a s poruchami správania</i> <i>Počet programov pre deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, resp. z marginalizovaných skupín obyvateľstva</i> <i>Počet programov pre deti a žiakov so zdravotným znevýhodnením</i> <i>Počet podporených mimoškolských činností</i> <i>Počet programov v oblasti environmentálnej výchovy a vzdelávania</i> <i>Počet intervencií v oblasti transformácie ZŠ na plnoorganizovanú</i> <i>Počet intervencií v oblasti zriadenia externej ZUŠ</i> <i>Počet žiakov ZUŠ</i>
Opatrenie:	3.3 Celoživotné vzdelávanie
Aktivity (projekty):	3.3.1 Podpora programov a subjektov v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania dospelých 3.3.2 Podpora vzdelávacích aktivít s cieľom uplatnenia sa na trhu práce 3.3.3 Podpora programov pre zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v oblasti IKT (nezamestnaní, seniori, ...) 3.3.4 Podpora vzdelávania v oblasti tradičných zručností a remesiel 3.3.5 Posilnenie komunitných vzdelávacích služieb (obecná kronika, školská knižnica,...)

<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet aktivít v oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania dospelých</i> <i>Počet vzdelávacích aktivít s cieľom uplatnenia sa na trhu práce</i> <i>Počet programov pre zvýšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva v oblasti IKT</i> <i>Počet účastníkov jednotlivých vzdelávacích aktivít</i> <i>Počet komunitných služieb</i> <i>Počet obyvateľov využívajúcich komunitné služby</i>
Priorita 4	KVALITA ŽIVOTA
Opatrenie:	4.1 Občianska a sociálna starostlivosť
Aktivity (projekty):	4.1.1 Rozvoj občianskej vybavenosti 4.1.2 Rozvoj služieb sociálnej starostlivosti (dobrovoľnícka pomoc, stravovanie pre dôchodcov, opatrovateľská služba,...) 4.1.3 Rozvoj služieb zdravotnej starostlivosti 4.1.4 Podpora klubu dôchodcov
<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet prvkov sociálnej vybavenosti</i> <i>Počet služieb sociálnej starostlivosti</i> <i>Počet obyvateľov využívajúcich služby sociálnej starostlivosti</i> <i>Počet služieb zdravotnej starostlivosti</i> <i>Počet obyvateľov využívajúcich služby zdravotnej starostlivosti</i> <i>Počet aktivít Klubu dôchodcov</i> <i>Počet členov Klubu dôchodcov</i>
Opatrenie:	4.2 Marginalizovaná rómska komunita
Aktivity (projekty):	4.2.1 Podpora a rozšírenie Terénnej sociálnej práce 4.2.2 Vytváranie sociálnych podnikov 4.2.3 Podpora Rómskych občianskych hliadok 4.2.4 Podpora Komunitného centra (investičné aktivity, ľudské zdroje, vzdelávanie, podujatia a pod.) 4.2.5 Neformálne vzdelávania zamerané na zlepšenie kvality života MRK
<i>Merateľné ukazovatele:</i>	<i>Počet aktivít v oblasti terénnej sociálnej práce</i> <i>Počet sociálnych pracovníkov</i> <i>Počet členov Rómskych občianskych hliadok</i> <i>Počet aktivít Komunitného centra</i> <i>Počet zamestnancov Komunitného centra</i> <i>Počet projektov Komunitného centra</i> <i>Počet zamestnaných MRK</i> <i>Počet neformálnych vzdelávaní zamerané na zlepšenie kvality života MRK</i>

Opatrenie:	4.3 Bývanie
Aktivity (projekty):	4.3.1 Vytváranie podmienok pre rozvoj bytovej výstavby (identifikácia vlastníkov, vysporiadanie vlastníckych vzťahov, výkup pozemkov pre IBV, inžinierske siete, marketing a pod.) 4.3.2 Výstavba nových bytových domov 4.3.3 Riešenie bývania v rómskej osade Rúbanka (vysporiadanie pozemkov, legalizácia stavieb, ...) 4.3.4 Výstavba nízkonákladového bývania s vyšším a nižším štandardom
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet intervencií pre rozvoj bytovej výstavby</i> <i>Počet žiadateľov o individuálnu bytovú výstavbu</i> <i>Počet nových bytov</i> <i>Počet novopostavených bytových domov</i> <i>Počet obyvateľov v nových bytových domoch</i> <i>Rozloha vysporiadaných pozemkov v rómskej osade</i> <i>Počet legálnych stavieb</i> <i>Počet novopostavených nízkonákladových bytov</i> <i>Počet obyvateľov žijúcich v nízkonákladových bytoch</i>
Opatrenie:	4.4 Kultúra
Aktivity (projekty):	4.4.1 Rozvoj kultúrnej vybavenosti, vytváranie priestorov pre stretávanie sa rôznych vekových skupín 4.4.2 Podpora a rozvoj kultúrno-spoločenských podujatí 4.4.3 Organizovanie kultúrnych podujatí multietnického charakteru 4.4.4 Starostlivosť o duchovný život
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet zariadení pre kultúru a stretávanie sa</i> <i>Počet obyvateľov využívajúcich kultúrnu vybavenosť</i> <i>Počet kultúrno-spoločenských podujatí</i> <i>Počet účastníkov kultúrno-spoločenských podujatí</i> <i>Počet kultúrnych podujatí multietnického charakteru</i> <i>Počet účastníkov podujatí multietnického charakteru</i> <i>Počet podujatí v oblasti duchovného života</i>

Opatrenie:	4.5 Šport a voľný čas
Aktivity (projekty):	4.5.1 Rozvoj vybavenosti pre šport a oddych (rekonštrukcia futbalového ihriska, ...) 4.5.2 Podpora športových aktivít a podujatí 4.5.3 Organizovanie športových podujatí multietnického charakteru 4.5.4 Vybudovanie a označenie trás pre cezpoľný beh 4.5.5 Vybudovanie a označenie trás pre bežecké lyžovanie (s umelým zasnežovaním) 4.5.6 Rekonštrukcia a dobudovanie zjazdoviek a príslušnej infraštruktúry
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet zariadení pre šport a oddych</i> <i>Počet obyvateľov využívajúcich športovú vybavenosť</i> <i>Počet športových podujatí</i> <i>Počet účastníkov športových podujatí</i> <i>Počet športových podujatí multietnického charakteru</i> <i>Počet účastníkov podujatí multietnického charakteru</i> <i>Počet km trás pre cezpoľný beh</i> <i>Počet km trás pre bežecké lyžovanie</i> <i>Obnovené zjazdové lyžovanie</i>
Priorita 5	KOMUNIKÁCIA
Opatrenie:	5.1 Partnerstvá
Aktivity (projekty):	5.1.1 Vytváranie podmienok na komunitné aktivity, na činnosť občianskych združení, miestnych organizácií celoslovenských zväzov a ostatných záujmových a neziskových združení a iniciatív 5.1.2 Spolupráca s miestnymi cirkevnými organizáciami 5.1.3 Aktívne členstvo v Miestnej akčnej skupine Partnerstvo Muránska Planina - Čierny Hron 5.1.4 Podpora členstva obce v rôznych združeniach 5.1.5 Podpora spolupráce na regionálnej úrovni
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet komunitných aktivít</i> <i>Počet aktivít občianskych združení, miestnych organizácií celoslovenských zväzov a ostatných profesijných, záujmových a neziskových organizácií</i> <i>Počet občanov angažujúcich sa v občianskych združeniach, miestnych organizáciách celoslovenských zväzov a ostatných profesijných, záujmových a neziskových organizáciách</i> <i>Počet aktivít v spolupráci s cirkevnými organizáciami</i> <i>Počet aktivít v Partnerstve Muránska Planina - Čierny Hron</i> <i>Počet partnerstiev v regióne</i> <i>Počet pripravených projektov s partnerstvami v regióne</i> <i>Počet realizovaných projektov s partnerstvami v regióne</i>

Opatrenie:	5.2 Strategické plánovanie
Aktivity (projekty):	5.2.1 Spracovanie územného plánu obce 5.2.2 Aktívne a efektívne využívanie štrukturálnych fondov EÚ a ostatných externých zdrojov financovania 5.2.3 Projektová príprava (spracovanie projektovej dokumentácie, geodetické zameranie, rozpočet a pod.) 5.2.4 Dokončenie ROEP 5.2.5 Spracovanie ÚSES (územný systém ekologickej stability) 5.2.6 Systematická práca s PRO obce Muránska Dlhá Lúka (monitorovacie správy, akčné plány, aktualizácia ...)
Merateľné ukazovatele:	<i>Nový územný plán obce</i> <i>Počet pripravených projektových žiadostí na financovanie zo štrukturálnych fondov EÚ a ostatných externých zdrojov</i> <i>Počet úspešných projektových žiadostí na financovanie zo štrukturálnych fondov EÚ a ostatných externých zdrojov</i> <i>Počet projektov</i> <i>Dokončený ROEP</i> <i>Spracovaný ÚSES</i> <i>Počet monitorovacích správ PRO</i> <i>Počet akčných plánov PRO</i>
Opatrenie:	5.3 Informovanosť
Aktivity (projekty):	5.3.1 Správa web stránky a stránky na Facebooku 5.3.2 Propagácia a marketing obce 5.3.3 Vydanie knihy s historickými fotografiami zo života obce 5.3.4 Vydanie nárečového slovníka
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet stránok web stránky</i> <i>Počet návštevníkov web stránky</i> <i>Počet návštevníkov stránky na Facebooku</i> <i>Počet aktivít v oblasti propagácie a marketingu obce</i> <i>Vydaná kniha s historickými fotografiami</i> <i>Vydaný nárečový slovník</i>

III. prioritná oblasť – environmentálna	
Priorita 6	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Opatrenie:	6.1 Verejné priestranstvá a zeleň
Aktivity (projekty):	6.1.1 Systematická starostlivosť o verejné priestranstvá a zeleň 6.1.2 Starostlivosť o obecné a verejné budovy, znižovanie energetickej náročnosti obecných objektov 6.1.3 Budovanie detských ihrísk 6.1.4 Starostlivosť o cintorín a Dom smútku 6.1.5 Dokončenie oddychovej zóny (šatne k ihrisku, malý amfiteáter, športoviská, ..) 6.1.6 Oplotenie a úprava okolia hasičskej zbrojnice
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet zrevitalizovaných verejných priestranstiev</i> <i>Plocha zrevitalizovaných verejných priestranstiev</i> <i>Počet obyvateľov zapojených do menších obecných služieb</i> <i>Plocha udržiavanej zelene</i> <i>Počet opravených obecných a verejných budov</i> <i>Počet detských ihrísk</i> <i>Plocha cintorína</i> <i>Počet prvkov oddychovej zóny</i> <i>Plocha oddychovej zóny</i> <i>Zrevitalizované okolie hasičskej zbrojnice</i>
Opatrenie:	6.2 Zmeny klímy
Aktivity (projekty):	6.2.1 Starostlivosť a vybudované protipovodňové zariadenia 6.2.2 Zadržiavanie vody v krajine 6.2.3 Realizácia krajinno-ekologických opatrení v extraviláne obce 6.2.4 Starostlivosť o lúky a pasienky
Merateľné ukazovatele:	<i>Počet protipovodňových opatrení</i> <i>Rozloha riešená protipovodňovými opatreniami</i> <i>Počet opatrení na Zadržiavanie vody v krajine</i> <i>Počet krajinno-ekologických opatrení v extraviláne</i> <i>Rozloha obhospodarovaných lúk a pasienkov</i>
Opatrenie:	6.3 Nakladanie s odpadmi
Aktivity (projekty):	6.3.1 Podpora efektívneho nakladania s komunálnym odpadom 6.3.2 Podpora separácie odpadov 6.3.3 Nakladanie s biologicky rozložiteľným odpadom (vybudovanie obecného kompostoviska) 6.3.4 Podpora domáceho kompostovania BRO 6.3.5 Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva v oblasti nakladania s odpadmi – separovanie, biologicky rozložiteľný odpad a pod.

	6.3.6 Riešenie nakladania s odpadmi v rómskej osade Rúbanka 6.3.7 Likvidácia nelegálnych skládok odpadu 6.3.8 Spracovanie Programu odpadového hospodárstva
Merateľné ukazovatele:	<i>Množstvo komunálneho odpadu za rok (tony)</i> <i>Množstvo vyseparovaného komunálneho odpadu (tony)</i> <i>Vybudované kompostovisko</i> <i>Množstvo spracovaného BRO (tony)</i> <i>Počet obyvateľov zapojených do domáceho kompostovania BRO</i> <i>Počet aktivít v zameraných na zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva</i> <i>Počet aktivít v oblasti nakladania s odpadmi v rómskej osade Rúbanka</i> <i>Počet zlikvidovaných nelegálnych skládok</i> <i>Množstvo odpadu zo zlikvidovaných nelegálnych skládok</i> <i>Spracovaný Program odpadového hospodárstva</i>

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ D – REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka, spôsob monitorovania a hodnotenia plnenia programu, jeho vecný a časový harmonogram formou akčných plánov.

D.1 Riadenie programu

Hlavnými nositeľmi zodpovednosti za riadenie a realizáciu PRO sú:

- **obecné zastupiteľstvo ako monitorovací výbor** – zo svojej pozície má hlavnú kompetenciu vo vzťahu k implementácii PRO. Schvaľuje akčné plány a posudzuje návrhy na ich zmenu a doplnenie. Úlohou výboru je zároveň monitorovať implementáciu akčných plánov. Je dobré určiť konkrétnych ľudí, ktorí budú systematicky dohliadať na realizáciu opatrení PRO a pripravovať monitorovacie správy a iné podklady pre monitorovací výbor.
- **starosta** – v pozícii predsedu monitorovacieho výboru.
- **obecný úrad** – ako riadiaci orgán PRO. Jeho úlohou je realizovať PRO v zmysle konkrétnych projektov Akčného plánu.
- **finančný útvar obce (ekonóm)** - jeho úlohou je zabezpečovať finančnú spoluúčasť na projektoch.
- **kontrolór obce** ako orgán auditu – úlohou je dohliadať nad korektnou realizáciou PRO.

Riadiaci orgán bude zabezpečovať:

- aby činnosti súvisiace s financovaním boli v súlade s kritériami PRO a aby počas celého obdobia realizácie boli v súlade s platnými predpismi SR a EÚ;
- systém na evidenciu a uchovávanie účtovných záznamov o každej operácii v rámci PRO v elektronickej podobe a zabezpečenie zberu údajov o realizácii, ktoré sú potrebné na finančné riadenie, monitorovanie, overovania, audity, kontroly a hodnotenie;
- aby prijímatelia a iné orgány zapojené do realizácie operácií viedli buď samostatný účtovný systém alebo vhodné kódové označenie účtov pre všetky transakcie súvisiace s operáciou tak, aby boli v súlade národnými účtovnými pravidlami;
- aby sa hodnotenia PRO vykonávali v súlade s platnými predpismi;
- aby, monitorovací výbor mal k dispozícii všetky potrebné dokumenty;
- aby sa PRO a jeho aktualizácie prístupňovali verejnosti;
- spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti PRO.

Ďalšími partnermi pri realizácii PRO budú realizátori projektov a užívatelia jednotlivých opatrení.

Monitorovací výbor bude vykonávať nasledovné činnosti:

- stanovenie spôsobu monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov;

- spracovanie hodnotiacej správy za každý kalendárny rok (každoročne v termíne do 31.3 nasledujúceho roku);
- zabezpečiť informovanosť obecného zastupiteľstva o činnosti výboru;
- zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení;
- pripravovať návrhy na aktualizáciu stratégie;
- raz za dva roky zabezpečiť zostavenie prehľadu finančných zdrojov na financovanie a kofinancovanie spoločných rozvojových projektov;
- podľa potreby spracovanie čiastkových akčných plánov realizácie PRO.

D.2 Aktualizácia PRO

sa bude vykonávať podľa potreby z viacerých dôvodov:

- zmena legislatívy (národnej, resp. EÚ),
- zmena existujúcich programových dokumentov vyššej úrovne – Program rozvoja samosprávneho kraja, ÚPN samosprávneho kraja, operačné programy EÚ, Program rozvoja vidieka a pod.,
- vytvorenie nového dokumentu vyššej úrovne ako je napríklad Stratégia miestneho rozvoja vedeného komunitou (stratégia CLLD) a potreba harmonizácie obecných programov s týmto dokumentom,
- zásadnejšia zmena podmienok na miestnej úrovni (obec, mikroregión), ako napr. neplánovaná ponuka významného investora, živelná pohroma a pod.

Každá aktualizácia PRO bude schvaľovaná obecným zastupiteľstvom.

D.3 Komunikačná stratégia PRO

Program rozvoja obce bude po schválení v zastupiteľstve obce Muránska Dlhá Lúka zverejnený na webovej stránke obce. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je aj vhodná forma komunikácie s verejnosťou za účelom zrozumiteľnej prezentácie možností uplatnenia PRO, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu. Zastupiteľstvo obce zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

D.4 Monitorovanie a hodnotenie PRO

bude mať na starosti skupina ľudí, ktorých poverí obecné zastupiteľstvo. Zmyslom hodnotenia je sumarizovať výstupy získané monitorovaním projektov na získanie informácií o účinnosti a efektívnosti vynaložených nákladov. Výstupom procesu hodnotenia, resp. celého procesu monitorovania a hodnotenia sú monitorovacie a hodnotiace správy, ktoré sa prerokovávajú na zasadnutiach Monitorovacieho výboru (obecného zastupiteľstva).

Monitorovanie realizácie PRO sa vykonáva každý rok, údaje sa zbierajú k 31.12 každého kalendárneho roku. Na základe týchto údajov sa k 31.3 každého roku vypracuje monitorovacia správa (najskôr v roku 2018), ktorá je prezentovaná obecnému zastupiteľstvu a ktorá je podkladom pre vyplnenie správy o plnení PRO, ktorú vyžaduje samosprávny kraj.

Strategické hodnotenie sa uskutočňuje podľa rozhodnutia starostu, resp. výboru a vzhľadom na vzniknutú spoločenskú potrebu. Je to potrebné z dôvodu výrazných zmien v sociálno-ekonomickej situácii, ktoré je len ťažké odhadnúť pri

tvorbe PRO. Z analýzy vyplynie, či je potrebná väčšia alebo menšia aktualizácia PRO. Strategické hodnotenie sa môže najskôr vykonať v roku 2020.

Tematické hodnotenie určitej časti PRO sa vykoná, ak je téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok.

Mimoriadne hodnotenie sa uskutoční pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov, resp. pri návrhu na revíziu PRO.

Hodnotenie celého PRO sa vykoná po skončení jeho platnosti v roku 2026 na základe rozhodnutia starostu obce, monitorovacieho výboru, podnetu poslancov a pod. Výstupom hodnotenia celého procesu je hodnotiaca správa.

Pre monitoring a hodnotenie je vhodné vyhodnocovať nasledovné ukazovatele:

Monitorovacie ukazovatele procesu implementácie PRO:

- vytvorenie pracovnej skupiny pre dohľad nad PRO,
- počet stretnutí pracovnej skupiny,
- počet správ o implementácii PRO,
- spracovanie monitorovacích ukazovateľov pre jednotlivé opatrenia,
- počet informačných aktivít a realizácii programu,
- úroveň a početnosť zberu informácií v teréne.

Základné monitorovacie ukazovatele plnenia programu rozvoja obce:

- počet pripravených investičných aktivít v obci,
- počet zrealizovaných investičných aktivít v obci,
- objem zrealizovaných investičných aktivít,
- počet pripravených projektových zámerov v obci,
- počet zrealizovaných projektových zámerov v obci,
- objem prostriedkov získaných z externých zdrojov,
- objem aktivizovaných vnútorných zdrojov,
- miera zapojenia občanov a subjektov do aktivít programu rozvoja,
- počet a rozsah poskytovaných služieb v obci,
- miera skvalitnenia poskytovaných služieb v obci,
- miera zvýšenia kvality a pripravenosti ľudských kapacít v obci,
- miera zvýšenia návštevnosti obce,
- miera zviditeľnenia sa obce v regióne, v SR,
- počet a kvalita zrealizovaných občianskych aktivít,
- miera skvalitnenia života občanov v obci.

Každoročná monitorovacia správa sa bude vyplňať do nasledovnej tabuľky:

Tabuľka č.24: Monitorovacia správa za rok ... (vzor)					
Úroveň prvku stratégie	Opis prvkov stratégie	Plánovaný termín realizácie	Rozpočet obce	Externé zdroje	Realizácia aktivít od do a plán na obdobie od do
Oblasť					
Opatrenie					
Aktivita					

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR obce/obcí/VÚC

D.5 Akčný plán na rozpočtový rok 2017 s výhľadom na 2 roky (2019) - vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov

Tabuľka č. 25: Akčný plán na roky 2017 - 2019								
I. prioritná oblasť: hospodárska								
Č. akt.	Opatrenie / aktivita	Termín (rok)	Zodpovedný / partner	Financovanie	EUR	Ukazovateľ výstupu	Východisková hodnota	Plánovaná hodnota
PRIORITA 1								
Opatrenie 1.1 Miestne podnikanie								
1.1.1 4.2.2	Obecný sociálny podnik Muránska Dlhá Lúka	2017	obec	RP, OP ĽZ, SIH, obecný rozpočet	45000	počet zamestnancov	0	2
1.1.1 4.2.2	Obecný sociálny podnik Muránska Dlhá Lúka	2018	obec	RP, OP ĽZ, SIH, obecný rozpočet	153000	počet zamestnancov	2	4
1.1.1 4.2.2	Obecný sociálny podnik Muránska Dlhá Lúka	2019	obec	RP, OP ĽZ, SIH, obecný rozpočet	143000	počet zamestnancov	4	6
1.1.10	Predaj z dvora	2019	obec	PRV CLLD		počet výrobkov		
Opatrenie 1.2 Vidiecky cestovný ruch								
1.2.2	Ubytovanie na súkromí	2019	obec	PRV CLLD		počet lôžok		
PRIORITA 2								
Opatrenie 2.1 Environmentálna infraštruktúra								
2.1.1	Vybudovanie kanalizácie a ČOV	2017	obec	Environmentálny fond / fondy EÚ	2 280 000,00	počet km kanalizačnej siete počet obyvateľov napoj. vybudovaná ČOV	0 0 0	3030 bm 550 1
Opatrenie 2.2 Doprava								
2.2.1	Správa a údržba komunikácií	2017	obec	rozpočet obce	2 991,00	priebežná činnosť	-	-

2.2.1	Správa a údržba komunikácií	2018	obec	rozpočet obce	5 583,00	priebežná činnosť	-	-
2.2.1	Správa a údržba komunikácií	2019	obec	rozpočet obce	5 591,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 2.3 Energie								
2.3.1	Verejné osvetlenie	2017	obec	rozpočet obce	3 544,00	priebežná činnosť	-	-
2.3.1	Verejné osvetlenie	2018	obec	rozpočet obce	3 391,00	priebežná činnosť	-	-
2.3.1	Verejné osvetlenie	2019	obec	rozpočet obce	3 393,00	priebežná činnosť	-	-
2.3.1 2.3.2 5.3.2	Vysielacie a vydavateľské služby	2017	obec	rozpočet obce	10 744,00	priebežná činnosť	-	-
2.3.1 2.3.2 5.3.2	Vysielacie a vydavateľské služby	2018	obec	rozpočet obce	13 342,00	priebežná činnosť	-	-
2.3.1 2.3.2 5.3.2	Vysielacie a vydavateľské služby	2019	obec	rozpočet obce	13 346,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 2.4 Bezpečnosť								
2.4.3	Ochrana pred požiarmi	2017	obec	rozpočet obce	4 901,00	priebežná činnosť	-	-
2.4.3	Ochrana pred požiarmi	2018	obec	rozpočet obce	1 550,00	priebežná činnosť	-	-
2.4.3	Ochrana pred požiarmi	2019	obec	rozpočet obce	1 556,00	priebežná činnosť	-	-
2.4.3	Preventívne protipožiarne prehliadky	2017	obec	rozpočet obce	100,00	priebežná činnosť	-	-
2.4.3	Preventívne protipožiarne prehliadky	2018	obec	rozpočet obce	110,00	priebežná činnosť	-	-
2.4.3	Preventívne protipožiarne prehliadky	2019	obec	rozpočet obce	115,00	priebežná činnosť	-	-

II. prioritná oblasť: sociálno-spoločenská								
PRIORITA 3								
Opatrenie 3.1 Infraštruktúra vzdelávania								
3.1.1	Rekonštrukcia predškolského zariadenia v MDL	2017	obec	MV SR EFSR a SR Rekonštrukcia predškolských zariadení dôrazom na rozšírenie kapacity v obciach s prítomnosťou MRK	95 000,00	počet detí zrekonštruované zariadenie	16 0	24 1
3.1.1	Modulová materská škola	2017	obec	dotácia MŠVVŠ SR	97 000,00	počet detí modulová MŠ	23 0	25 1
3.1.1	Materská škola	2017	obec	rozpočet obce	60 238,00	priebežná činnosť	-	-
3.1.1	Materská škola	2018	obec	rozpočet obce	72 175,00	priebežná činnosť	-	-
3.1.1	Materská škola	2019	obec	rozpočet obce	72 222,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 3.2 Kvalita vzdelávania								
3.2.1 3.2.2 3.2.5	Základná škola	2017	obec	rozpočet obce	225 783,00	priebežná činnosť	-	-
3.2.1 3.2.2 3.2.5	Základná škola	2018	obec	rozpočet obce	226 284,00	priebežná činnosť	-	-
3.2.1 3.2.2 3.2.5	Základná škola	2019	obec	rozpočet obce	228 187,00	priebežná činnosť	-	-
3.2.5	Školský klub	2017	obec	rozpočet obce	6 176,00	priebežná činnosť	-	-
3.2.5	Školský klub	2018	obec	rozpočet obce	5 326,00	priebežná činnosť	-	-
3.2.5	Školský klub	2019	obec	rozpočet obce	5 328,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 3.3 Celoživotné vzdelávanie								
3.3.1	Vzdelávanie	2017	obec	rozpočet obce	178,00	priebežná činnosť	-	-

3.3.1	Vzdelávanie	2019	obec	rozpočet obce	380,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Kronika obce	2017	obec	rozpočet obce	100,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Kronika obce	2018	obec	rozpočet obce	110,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Kronika obce	2019	obec	rozpočet obce	115,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Školská knižnica	2017	obec	rozpočet obce	100,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Školská knižnica	2018	obec	rozpočet obce	154,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.5	Školská knižnica	2019	obec	rozpočet obce	156,00	priebežná činnosť	-	-
3.3.1	Vzdelávanie	2018	obec	rozpočet obce	355,00	priebežná činnosť	-	-
PRIORITA 4								
Opatrenie 4.1 Občianska a sociálna starostlivosť								
4.1.2	Stravovanie v jedálňach školských zariadení	2017	obec	rozpočet obce	5 529,00	priebežná činnosť	-	-
4.1.2	Stravovanie v jedálňach školských zariadení	2018	obec	rozpočet obce	4 463,00	priebežná činnosť	-	-
4.1.2	Stravovanie v jedálňach školských zariadení	2019	obec	rozpočet obce	4 469,00	priebežná činnosť	-	-
4.1.2 4.1.3 4.1.4	Sociálne služby, staroba	2017	obec	rozpočet obce	95 882,00	priebežná činnosť	-	-
4.1.2 4.1.3 4.1.4	Sociálne služby, staroba	2018	obec	rozpočet obce	71 044,00	priebežná činnosť	-	-
4.1.2 4.1.3 4.1.4	Sociálne služby, staroba	2019	obec	rozpočet obce	71 161,00	priebežná činnosť	-	-

Opatrenie 4.2 Marginalizovaná rómska komunita								
4.2.4	Komunitné centrum	2017	obec	dotácia + rozpočet obce	3 946,00	počet pracovníkov komunitného centra počet klientov počet aktivít	3	3
4.2.4	Komunitné centrum	2018	obec	dotácia + rozpočet obce	39 597,00	počet pracovníkov komunitného centra počet klientov počet aktivít	3	3
4.2.4	Komunitné centrum	2019	obec	dotácia + rozpočet obce	39 611,00	počet pracovníkov komunitného centra počet klientov počet aktivít	3	3
4.2.4	Komunitné centrum/ZaSI	2018	obec	dotácia + rozpočet obce	20 819,00	počet pracovníkov komunitného centra počet klientov počet aktivít	3	3
4.2.4	Komunitné centrum/ZaSI	2018	obec	dotácia + rozpočet obce	20 824,00	počet pracovníkov komunitného centra počet klientov počet aktivít	3	3
4.2.1	Terénna sociálna práca	2018	obec	transfer mprace + 1% rozpočet obce	18 253,00	počet pracovníkov TSP počet klientov	3	3
4.2.1	Terénna sociálna práca	2019	obec	dotácia + rozpočet obce	18 261,00	počet pracovníkov TSP počet klientov	3	3
Opatrenie 4.4 Kultúra								
4.4.1	Prevádzka sály KD	2017	obec	rozpočet obce	1 172,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.1	Prevádzka sály KD	2018	obec	rozpočet obce	2 847,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.1	Prevádzka sály KD	2019	obec	rozpočet obce	2 852,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.2	Kultúrne podujatia	2017	obec	rozpočet obce	1 620,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.2	Kultúrne podujatia	2018	obec	rozpočet obce	959,00	priebežná činnosť	-	-

4.4.2	Kultúrne podujatia	2019	obec	rozpočet obce	601,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.2	Organizovanie kultúrnych aktivít	2017	obec	rozpočet obce	1 970,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.2	Organizovanie kultúrnych aktivít	2018	obec	rozpočet obce	2 029,00	priebežná činnosť	-	-
4.4.2	Organizovanie kultúrnych aktivít	2019	obec	rozpočet obce	2 034,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 4.5 Šport								
4.5.1 4.5.2	Šport	2017	obec	rozpočet obce	486,00	priebežná činnosť	-	-
4.5.1 4.5.2	Šport	2018	obec	rozpočet obce	691,00	priebežná činnosť	-	-
4.5.1 4.5.2	Šport	2019	obec	rozpočet obce	702,00	priebežná činnosť	-	-
PRIORITA 5								
Opatrenie 5.1 Partnerstvá								
5.1.4	Členstvo v organizáciách a združeniach	2017	obec	rozpočet obce	1 220,00	priebežná činnosť	-	-
5.1.4	Členstvo v organizáciách a združeniach	2018	obec	rozpočet obce	1 566,00	priebežná činnosť	-	-
5.1.4	Členstvo v organizáciách a združeniach	2019	obec	rozpočet obce	1 425,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 5.2 Strategické plánovanie								
5.2.1	Spracovanie územného plánu obce - návrh	2017	obec	MVDRR SR	3 000,00	spracovaný ÚPN obce	0	1
Opatrenie 5.3 Informovanosť								
5.3.2	Propagácia a prezentácia obce	2017	obec	rozpočet obce	3 430,00	priebežná činnosť	-	-
5.3.2	Propagácia a prezentácia obce	2018	obec	rozpočet obce	1 907,00	priebežná činnosť	-	-
5.3.2	Propagácia a prezentácia obce	2019	obec	rozpočet obce	1 916,00	priebežná činnosť	-	-

III. prioritná oblasť: environmentálna								
Opatrenie 6.1 Verejné priestranstvá a zeleň								
6.1.1	Správa a údržba verejných priestranstiev	2018	obec	rozpočet obce	653,00	priebežná činnosť	-	-
6.1.1	Správa a údržba verejných priestranstiev	2019	obec	rozpočet obce	662,00	priebežná činnosť	-	-
6.1.2 4.4.4	PD Rekonštrukcia NKP fasády kostola v obci Muránska Dlhá Lúka	2017	obec	RP, obecný rozpočet, „Obnovme si svoj dom“, súkromné zdroje	5000 ,00	spracovaná PD	0	1
6.1.2 4.4.4	Rekonštrukcia NKP fasády kostola v obci Muránska Dlhá Lúka	2018-2020	RK cirkev	RP, obecný rozpočet, „Obnovme si svoj dom“, súkromné zdroje		zrekonštruovaná fasáda NKP	0	1
6.1.4	Cintorínske a pohrebné služby	2017	obec	rozpočet obce	5 179,00	priebežná činnosť	-	-
6.1.4	Cintorínske a pohrebné služby	2018	obec	rozpočet obce	3 171,00	priebežná činnosť	-	-
6.1.4	Cintorínske a pohrebné služby	2019	obec	rozpočet obce	3 206,00	priebežná činnosť	-	-
6.1.5 4.5.1	Dokončenie oddychovej zóny (šatne, WC, amfiteáter	2017/2018	obec	PRV CLLD / fondy EÚ	150 000,00	počet prvkov oddychovej zóny rozloha oddychovej zóny	3 1000 m2	8 3500 m2
6.1.1	Správa a údržba verejných priestranstiev	2018	obec	rozpočet obce	653,00	priebežná činnosť	-	-
Opatrenie 6.3 Nakladanie s odpadmi								
6.3.1 6.3.2	Nakladanie s odpadmi	2017	obec	rozpočet obce	17 130,00	priebežná činnosť	-	-
6.3.1 6.3.2	Nakladanie s odpadmi	2018	obec	rozpočet obce	20 365,00	priebežná činnosť	-	-
6.3.1 6.3.2	Nakladanie s odpadmi	2019	obec	rozpočet obce	20 382,00	priebežná činnosť	-	-

Zdroj: vlastné spracovanie

ČASŤ E – FINANČNÁ ČASŤ

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce.

Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektmi.

Finančné zdroje potrebné pre realizáciu, naplnenia aktivít uvedených v PRO budú plynúť z nasledovných zdrojov:

- vlastné zdroje (rozpočet obce - základný zdroj financovania aktivít);
- štátne dotácie z účelových fondov (Úrad vlády SR, Environmentálny fond, Program obnovy dediny, Obnovme si svoj dom, výnosy ministerstiev o poskytovaní dotácií v okruhu svojej pôsobnosti, a pod.);
- financie z národných projektov (v sociálnej, vzdelávacej oblasti, v oblasti informatizácie, a pod.);
- dotácie z výťažku lotérií (výnos Ministerstva financií SR o poskytovaní dotácií);
- štrukturálne fondy EÚ (operačné programy 2014 – 2020: Efektívna verejná správa, Integrovaná infraštruktúra, Integrovaný regionálny operačný program, Kvalita životného prostredia, Ľudské zdroje, Výskum a inovácie, Program rozvoja vidieka, ...);
- programy cezhraničnej spolupráce (Program cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Maďarsko 2014-2020, Višegrádsky fond a pod.);
- iné zdroje EÚ (Európa pre občanov, Horizont 2020, Kreatívna Európa, a pod.);
- nadácie, neinvestičné fondy (Nadácia Ekopolis, Nadácia Tatra banky, Nadácia SPP, Nadácia Volkswagen Slovakia, Nadácia VÚB, Stredoeurópska nadácia, Nadácia Orange, atď.);
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (Nórsky finančný mechanizmus, Švajčiarsky finančný mechanizmus, ...);
- bankové úvery;
- Svetová banka;
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb;
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry (verejno-súkromné partnerstvá).

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na aktuálnych spoločensko-ekonomických podmienkach.

**Tabuľka č. 26: Prehľad základných operačných programov v programovom období 2014 - 2020
pre verejný sektor (miestna samospráva) – vyznačené modrým pozadím**

OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)	OP Ľudské zdroje (OP LZ)	OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)	OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)	OP Výskum a inovácie (OP VaI)	OP Efektívna verejná správa (OP EVS)	Program rozvoja vidieka (PRV)
Prioritná os 1: Železničná infraštruktúra (TEN-T CORE)	Prioritná os 1: Vzdelávanie Prijímatelia: regionálna a miestna samospráva (Investičná priorita 1.1 a 1.3)	Prioritná os 1: Bezpečná a ekologická doprava 1.2: Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, dopravných systémov v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility	Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry Prijímatelia: miestna samospráva (Investičná priorita 1.1 a 1.2)	Prioritná os 1: Podpora výskumu, vývoja a inovácií	Prioritná os 1: Posilňovanie inštitucionálnych kapacít a efektívnosti verejnej správy	Opatrenie 7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach
Prioritná os 2: Cestná infraštruktúra (TEN-T CORE)	Prioritná os 2: Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí	Prioritná os 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám	Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami (Investičná priorita 2.1 B)	Prioritná os 2: Podpora výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji		Opatrenie 9 LEADER
Prioritná os 3: Verejná osobná doprava	Prioritná os 3: Zamestnanosť	Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch	Prioritná os 3: Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v súvislosti so zmenou klímy	Prioritná os 3: Posilnenie konkurencieschopno sti a rastu MSP		

Prioritná os 4: Infraštruktúra vodnej dopravy (TEN-T CORE)	Prioritná os 4: Sociálne začlenenie	Prioritná os 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na ŽP	Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo (Investičná priorita 4.3)	Prioritná os 4: Rozvoj konkurencieschopný ch MSP v Bratislavskom kraji		
Prioritná os 5: Železničná infraštruktúra (mimo TEN-T CORE)	Prioritná os 5: Integrácia MRK	Prioritná os 5: Miestny rozvoj vedený komunitou				
Prioritná os 6: Cestná infraštruktúra (mimo TEN-T CORE)	Prioritná os 6: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK					
Prioritná os 7: Informatizácia spoločnosti						
Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23393	Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23534	Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23539	Bližšie informácie k http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23421	Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23537	Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23533	Bližšie informácie http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=23538

Zdroj: BBSK

E.1 Indikatívny finančný plán na realizáciu PRO na tri roky

Tabuľka č. 27: Indikatívny finančný plán na roky 2017 - 2019				
	Rok			
	2017	2018	2019	Spolu
I. prioritná oblasť – hospodárska	2 347 280	176 976	167 001	2 691 257
II. prioritná oblasť – sociálno-spoločenská	602 830	489 403	449 420	1 541 653
III. prioritná oblasť – environmentálna	23 013	24 189	179 250	226 452
Celkom	2 973 123	690 568	795 671	4 459 362

Zdroj: vlastné spracovanie

E.2 Model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov)

Tabuľka č. 28: Viaczdrojové financovanie				
Opatrenie	Celkové náklady (€)	Zdroje		
		Vlastné zdroje (€)	Externé zdroje (€)	Podiel obce v %
I. prioritná oblasť: hospodárska				
Opatrenie 1.1 Miestne podnikanie	341 000	0	341 000	0,0%
Opatrenie 2.1 Environmentálna infraštruktúra	2 280 000	114 000	2 166 000	5,0%
Opatrenie 2.2 Doprava	14 165	14 165	0	100,0%
Opatrenie 2.3 Energie	47 760	47 760	0	100,0%
Opatrenie 2.4 Bezpečnosť	8 332	8 332	0	100,0%
I. prioritná oblasť SPOLU	2 691 257	184 257	2 507 000	6,8%

Opatrenie	Celkové náklady (€)	Zdroje		
		Vlastné zdroje (€)	Externé zdroje (€)	Podiel obce v %
II. prioritná oblasť: sociálno-spoločenská				
Opatrenie 3.1 Infraštruktúra vzdelávania	396 635	16 750	175 250	4,2%
Opatrenie 3.2 Kvalita vzdelávania	697 084	697 084	0	0,0%
Opatrenie 3.3 Celoživotné vzdelávanie	1 648	1 648	0	100,0%
Opatrenie 4.1 Občianska a sociálna starostlivosť	252 548	252 548	0	100,0%
Opatrenie 4.2 Marginalizovaná rómska komunita	161 311	161 311	0	100,0%
Opatrenie 4.4 Kultúra	16 084	16 084	0	100,0%
Opatrenie 4.5 Šport	1 879	1 879	0	100,0%
Opatrenie 5.1 Partnerstvá	4 211	4 211	0	100,0%
Opatrenie 5.2 Strategické plánovanie	3 000	600	2 400	20,0%
Opatrenie 5.3 Informovanosť	396 635	16 750	175 250	4,2%
II. prioritná oblasť SPOLU	1 541 653	1 159 368	177 650	75,2%

Opatrenie	Celkové náklady (€)	Zdroje		
		Vlastné zdroje (€)	Externé zdroje (€)	Podiel obce v %
III. prioritná oblasť – environmentálna				
Opatrenie 6.1 Verejné priestranstvá a zeleň	168 575	18 075	150 500	10,7%
Opatrenie 6.3 Nakladanie s odpadmi	57 877	57 877	0	100,0%
III. prioritná oblasť SPOLU	226 452	75 952	150 500	33,5%
PRO CELKOM	4 459 362	1 419 577	2 835 150	31,8%

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVER

Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka bol spracovaný na základe uznesenia obecného zastupiteľstva. Je strednodobým strategickým dokumentom, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti, opatrenia a aktivity smerujúce k ich naplneniu v zmysle aktualizovaného zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

PRO je otvorený dokument, spracovaný na úrovni poznania a hodnotenia vývoja obce, jej potenciálu a perspektív. Je to živý dokument, ktorý je potrebné v priebehu realizácie pravidelne vyhodnocovať a aktualizovať v zmysle navrhnutého harmonogramu a v zmysle aktuálneho vývoja a situácie.

Úspešnosť realizácie stanovených zámerov bude závisieť nielen od vedenia obce, ale aj od aktívnej účasti a podpory všetkých obyvateľov obce a partnerov pri realizácii jednotlivých aktivít PRO.

Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 – 2025 bol schválený a uvedený do praxe Uznesením obecného zastupiteľstva č. 133/14/12/2016 dňa 14.12.2016.

Prílohy Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka

Príloha č. 1: Zoznam použitých informačných zdrojov

Príloha č. 2: Zoznam použitých skratiek

Príloha č. 3: Výpis z Uznesenia obecného zastupiteľstva o schválení Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 - 2025

Príloha č. 1: Zoznam použitých informačných zdrojov

obecný úrad Muránska Dlhá Lúka

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka 2009 – 2016

Územný plán obce Muránska Dlhá Lúka - koncept (2014)

Záverečný účet obce Muránska Dlhá Lúka a rozpočtové hospodárenie za roky 2011-2015

Štatistický úrad SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Štatistický úrad SR, databáza DATAcube 2015

Národná stratégia regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Atlas rómskych komunít

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2015-2023 (PHSR BBSK)

Regionálna integrovaná územná stratégia Banskobystrického kraja (RIÚS) (2015)

Program rozvoja vidieka SR na roky 2014 – 2020

Akčný plán okresu Revúca (2016)

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 3. časť

Metodika na vypracovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC (2015)

Inštitút priestorového plánovania: Stručná metodika spracovania programu rozvoja obce a spoločného programu rozvoja obcí, pracovné znenie (2016)

Obchodný register www.orsr.sk

Živnostenský register www.zrsr.sk

Štatistický register organizácií www.statistics.sk

www.muranskadlhaluka.sk/

www.vsetkyfirmy.sk

www.e-obce.sk

www.muranskaplanina.com/

Príloha č. 2: Zoznam skratiek použitých v PRO Muránska Dlhá Lúka

a.s.	akciová spoločnosť
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
BRO	biologicky rozložiteľný odpad
CLLD	stratégia miestneho rozvoja vedená komunitou
CR	cestovný ruch
ČOV	čistiareň odpadových vôd
EE	elektrická energia
EFSR	Európsky fond sociálneho rozvoja
EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
IBV	individuálna bytová výstavba
KD	kultúrny dom
kol.	kolektív
LEADER	spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka
m n.m.	metro nad morom
MDL	Muránska Dlhá Lúka
MDVRR SR	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
MPČH	Partnerstvo Muránska Planina – Čierny Hron
MRK	marginalizovaná rómska komunita
MŠ	materská škola
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
NN	nízkonapäťový
NP	Národný park
OcÚ	obecný úrad
OP	operačný program
OP EVS	Operačný program Efektívna verejná správa
OP II	Operačný program Integrovaná infraštruktúra
OP IROP	Operačný program Integrovaný regionálny operačný program
OP LZ	Operačný program Ľudské zdroje
OP Ka HR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
OP VaI	Operačný program Výskum a inovácie
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OR SR	obchodný register Slovenskej republiky
OZ	oblastný závod
OZE	obnoviteľné zdroje energií
PD	projektová dokumentácia
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PRV	Program rozvoja vidieka

PRO	Program rozvoja obce
PS	pozemkové spoločenstvo
PZ	poľovné združenie
RIÚS	Regionálna integrovaná územná stratégia
ROEP	Register obnovenej evidencie pozemkov
RP	regionálny príspevok
s.r.o.	spoločnosť s ručením obmedzeným
s.š.	severná šírka
SIH	Slovenský investičný holding
SKV	skupinový vodovod
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SPP	Slovenský plynárenský priemysel
SR	Slovenská republika
SWOT	analýza slabých a silných stránok, príležitostí a ohrození
š.p.	štátny podnik
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TKO	tuhý komunálny odpad
TV	televízia
TTP	trvalé trávne porasty
UoZ	uchádzač o zamestnanie
ÚPN	územný plán
ÚPSVR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
v.d.	východná dĺžka
VN	vysokonapäťový
VO	verejné osvetlenie
VPM	voľné pracovné miesta
VÚB	Všeobecná úverová banka
VZ	vlastné zdroje
ZŠ	základná škola
ZUŠ	základná umelecká škola
Z.z.	zbierka zákonov
ŽR SR	obchodný register Slovenskej republiky

Príloha č. 3: Výpis z Uznesenia obecného zastupiteľstva o schválení Programu rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 - 2025

OBEC Muránska Dlhá Lúka

Výpis z uznesenia č. 133/14/12/2016

**zo zasadnutia Obecného zastupiteľstva v Muránskej Dlhej Lúke
zo dňa 14.12.2016**

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 14.12.2016 prijalo Uznesenie č. 133/14/12/2016, v ktorom

- Schvaľuje **Program rozvoja obce Muránska Dlhá Lúka na roky 2017 - 2025.**

Muránska Dlhá Lúka 14.12.2016

Ing. Marek Nosko
starosta obce

Spracovateľ:	občianske združenie S.T.E.P.S. Tatranská 109, 974 11 Banská Bystrica tel.: 0948 212 208 e-mail: stepslovakia@gmail.com
Spolupráca:	Ing.arch. Anna Kršáková Ing. Ivona Cimermanová
Dátum spracovania:	december 2016